

II. İnönü Savaşı (23 Mart-1 Nisan 1921)

derslig
animasyonu

Savaşın Nedenleri:

- Yunanların I. İnönü Savaşı'nda aldıkları yenilgiyi telafi etmek istemeleri
- İtilâf Devletleri'nin Londra Konferansı'nda TBMM'ye isteklerini kabul ettirememeleri
- Yunanların İtilaf Devletleri'nin güvenini kazanarak desteklerini devam ettirmek istemesi
- Yunanların yeni kurulmakta olan Türk ordusunun taarruz gücüne ulaşmasını önlemek istemesi
- Yunanların Eskişehir ve Kütahya'yı alıp demir yolunu ele geçirmek, Ankara'yı işgal edip Sevr'i kabul ettirmek istemesi

Savaşın Gelişimi

TBMM'nin Koçgiri Ayaklanması ve Pontus çeteleriyle uğraşmasını fırsat bilen Yunan birlikleri, 23 Mart'ta harekete geçerek Eskişehir'e doğru ilerlediler. 26-30 Mart tarihleri arasında şiddetli çatışmalar yaşandı. Ancak Türk birliklerinin başarılı savunması sayesinde Yunanlar ikinci kez İnönü mevkinde durduruldu. Yunan birlikleri 1 Nisan'dan itibaren geri çekilmek zorunda kalmışlardır.

Savaşın Sonuçları

- TBMM Hükûmeti'nin otoritesi arttı.
- Halkın orduya ve TBMM'ye olan güveni arttı.
- İngilizlerin Yunanlılara olan güveni azalmaya başladı.
- İtalya, işgal ettiği Antalya ve Muğla'dan çekilme kararı alırken Fransa TBMM ile anlaşma zemini aramaya başladı. Bu durum itilaf Devletleri arasındaki görüş ayrılığının artmasına neden oldu.

Burası Önemli!

II. İnönü Muharebesi'nde Yunan kuvvetleri; 41.550 er, 720 makineli tüfek ve 220 topa sahipti. Türk kuvvetleri 34.175 er, 235 makineli tüfek ve 104 topa sahipti.

TBMM Başkanı Mustafa Kemal Paşa, II. İnönü Muharebesi'nin kazanılması üzerine İsmet Paşa'ya gönderdiği telgrafta "Siz orada sadece düşmanı değil ulusun makûs (kötü, şansız vb.) talihini de yendiniz." diyerek bu zaferin psikolojik açıdan Türk halkına üstünlük sağladığını belirtmiştir.

Kütahya-Eskişehir Savaşları (10-24 Temmuz 1921)

- İnönü Savaşlarını kaybeden Yunanlar, İngilizlerin güvenini yeniden kazanmak için Türk ordusuna ağır bir darbe vurmaya karar verdiler. İngilizlerden de aldıkları desteklerle üç koldan büyük bir taarruza geçerek Afyon, Kütahya ve Eskişehir'i işgal ettiler.
- Türk ordusu karşı taarruz yapsa da başarısız oldu. Çünkü düzenli ordu henüz kuruluşunu tamamlayamamıştı. Silah, cephane ve erzak sıkıntısı bulunmaktaydı.
- Mustafa Kemal Paşa Türk ordusunun daha fazla kayıp vermemesi, Yunan ordusunun bilmediği bir bölgeye çekilerek lojistik destek kaynaklarından uzaklaştırılması gibi amaçlarla taktiksel olarak ordunun doğal bir savunma hattı olan Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekilmesi emrini vermiştir.

Savaşın Sonuçları

- Önceki başarıların yarattığı iyimserlik kayboldu.
- Hükûmet merkezinin Kayseri'ye taşınması gündeme geldi.
- Türk ordusunun henüz taarruz gücüne ulaşamadığı anlaşıldı.
- TBMM, üç ay müddetle bütün yetkilerini Başkomutan olarak seçtiği Mustafa Kemal'e devretti.
- Askerî alandaki başarısızlık siyasi ve diplomatik ilişkileri de olumsuz etkiledi. TBMM Hükûmeti ile görüşme yapmak için Ankara'da bulunan Fransız heyeti bu görüşmeleri durdurmuşlardır. Ayrıca İtalyanlar da işgal ettikleri yerlerden geri çekilmeyi durdurmuşlardır.

derslig
animasyonu

1. "Kuvâ-yı Millîye birliklerinin belli bir savaş düzeni içinde birbirleriyle uyumlarını sağlamak mümkün değildi. Her Kuvâ-yı Millîye birliği yalnız kendi şefini dinliyor, şefler de başkalarından emir almaya yanaşmıyorlardı." **diyen bir öğretmen Kuvâ-yı Millîye'nin hangi yönünü ifade etmiştir?**

- A) Bağımsızlık duygusuyla hareket ettiklerini
- B) Emir komuta zincirine bağlı olmadıklarını
- C) İhtiyaçlarının halk tarafından karşılandığını
- D) Ayaklanmaların bastırılmasında rol oynadıklarını

2. Batı Anadolu'da oluşturulan Kuvâ-yı Millîye birlikleri birçok cephede mücadeleye girişse de düşmanın ilerleyişini tam olarak durduramamış ve düzenli Yunan Ordusu karşısında yeterli başarıyı gösterememiştir.

Verilenlere göre aşağıdakilerden hangisi bu sorunun ortadan kaldırılmasına yöneliktir?

- A) Düzenli ordunun kurulması
- B) Halktan ekonomik yardımların toplanması
- C) Dış ülkelerden askeri destek temin edilmesi
- D) Millî cemiyetlerin tek çatı altında toplanması

3. Mustafa Kemal Temsil Heyeti başkanı olarak Sivas Kongresi'nden sonra Ali Fuat Paşa'yı Batı Cephesi'ne komutan olarak tayin etti. Daha sonraki süreçte buradaki birliklerimiz Batı ve Güney Cepheleri olarak ikiye ayrıldı. Batı Cephesi Komutanlığına Albay İsmet Bey, Güney Cephesi Komutanlığına ise Albay Refet Bey getirildi.

Verilen metinde aşağıdakilerden hangisinin aşamaları ifade edilmiştir?

- A) BMM'nin açılmasının
- B) Düzenli ordunun kurulmasının
- C) Temsil Heyeti'nin kurulmasının
- D) Ankara'nın merkez seçilmesinin

4. Bazı Kuvâ-yı Millîye liderlerinin halktan zorla para ve asker toplaması, kendilerine karşı gelenleri cezalandırmaları halkın tepkisine neden olmuştur. Bu nedenle bir müddet sonra Kuvâ-yı Millîye kaldırılmıştır.

Verilen metinde Kuvâ-yı Millîye'nin kaldırılma nedenlerinden hangisine değinilmiştir?

- A) Hukuk dışı davranışlar sergilemeleri
- B) Bölgesel olarak mücadele etmeleri
- C) BMM'ye karşı isyan etmeleri
- D) Düzenli orduya katılmak istememeleri

5. Kuvâ-yı Millîye birlikleri Millî Mücadele'de çok önemli başarılarla imza atmalarına rağmen bir müddet sonra kaldırılmış ve yerine düzenli ordu kurulmuştur.

Bu durum üzerinde Kuvâ-yı Millîye'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisinin rol oynadığı söylenemez?

- A) Disiplinsiz davranışlar sergilemeleri
- B) Yunanlıların ilerleyişini durduramamaları
- C) Bazı Kuvâ-yı Millîye liderlerinin halktan zorla para ve asker toplaması
- D) TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmaların bastırılmasına katkı sağlamaları

6. I. İnönü Zaferi'nin kazanılmasından sonra 20 Ocak 1921 tarihinde BMM'de Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nu (1921 Anayasası) kabul edilmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Düzenli ordunun kurulduğunun
- B) BMM'nin kurucu meclis olduğunun
- C) BMM'nin uluslararası alanda tanındığının
- D) I. İnönü Zaferi'nin dış sonuçlar doğurduğunun

7. Batı Cephesi'nde I. İnönü Savaşı Türk ordusunun ilk askeri zaferidir. Bu zaferin ortaya çıkardığı en önemli sonuçlardan biri İtilaf Devletleri'nin Londra Konferansı'nı düzenlemeleri ve BMM'yi de bu konferansa davet etmeleridir.

Verilenlere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Askeri zaferler diplomatik zaferleri doğurmuştur.
B) Ekonomik alanda elde edilen başarılar devletin siyasi itibarını artırmıştır.
C) Batı Cephesi'nde savaş durumu sona ermiştir.
D) İtilaf Devletleri arasında görüş ayrılıkları artmıştır.

8. I. İnönü Savaşı'ndan sonra TBMM Hükümeti ve Sovyet Rusya arasında 16 Mart 1921'de Moskova Antlaşması imzalandı. Bu antlaşmayla Sovyet Rusya TBMM'nin hukuki varlığını tanımıştır.

Buna göre TBMM'nin hangi alanda bir başarı elde ettiği söylenebilir?

- A) Askeri
B) Kültürel
C) Bilimsel
D) Siyasi

9. İtilaf Devletleri I. İnönü Savaşı'ndan sonra küçük değişikliklerle Sevr Antlaşması'nı Türklere kabul ettirmek ve Yunan ordusuna zaman kazandırmak için 21 Şubat 1921'de - - - - bir konferans toplamışlardır.

Verilen metinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Londra'da
B) Moskova'da
C) Ankara'da
D) Paris'te

10. Moskova Antlaşması'nda "tarafardan birinin tanımadığı bir antlaşmayı diğer taraf da tanımayacaktır." maddesi yer almaktadır.

Altı çizili bölümde işaret edilen antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ankara
B) Sevr
C) Mondros
D) Gümrü

11. Birinci İnönü Savaşı'nın sonuçlarından hangisi uluslararası alanla ilgilidir?

- A) Teşkilat-ı Esasiye'nin kabul edilmesi
B) İstiklal marşının kabul edilmesi
C) Londra Konferansı'nın toplanması
D) Düzenli orduya güvenin artması

12. TBMM, Sovyet Rusya ile imzalanan Moskova Antlaşması'nda Batum'un Gürcistan'a verilmesini kabul etmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) BMM'nin ilk siyasi başarısını elde ettiğine
B) BMM'nin Misak-ı Milli'den taviz verdiğiğine
C) Rusya ile tüm sınır sorunlarının çözümlendiğine
D) Sovyet Rusya'nın Kurtuluş Savaşı'na maddi destek sağladığına

13. Londra Konferansı'na Osmanlı Hükümeti'nin temsilcisi olarak katılan Sadrazam Tefik Paşa son Osmanlı sadrazamıdır. Tefik Paşa, söz sırası kendisine geldiğinde "Ben sözü Türk milletinin hakiki temsilcisi olan TBMM delegesine bırakıyorum." demiştir.

Sadrazam Tefik Paşa'nın bu ifadesi aşağıdakilerden hangisine saygı duyduğunu gösterir?

- A) Millî egemenliğe
B) Tam bağımsızlığa
C) Manda ve himaye fikrine
D) Mondros Ateşkes Antlaşması maddelerine

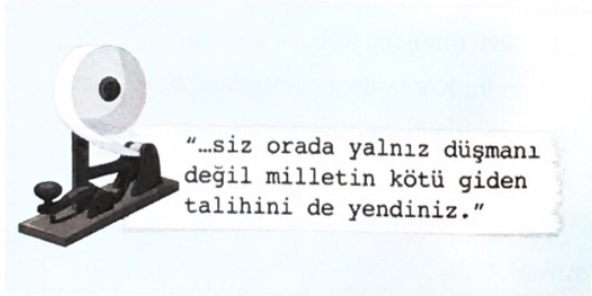

1. Birinci İnönü Zaferi'nden sonra toplanan Londra Konferansı'nda BMM Sevr Antlaşması'nı bir kez daha reddetmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine neden olmuştur?

- A) Kurtuluş Savaşı'nın sona ermesine
B) İkinci İnönü Savaşı'nın başlamasına
C) Yunan ordusunun savunmaya geçmesine
D) İngilizlerin Sevr Antlaşması'nda taviz vermesine

2.

Mustafa Kemal, İsmet Paşa'ya bu kutlama telgrafını hangi savaştan sonra çekmiştir?

- A) İkinci İnönü Savaşı
B) Kütahya-Eskişehir Savaşları
D) Sakarya Meydan Muharebesi
C) Başkomutanlık Meydan Savaşı

3. Yunanlara karşı kazanılan İkinci İnönü Savaşı halkta büyük bir sevinç yaratmıştır. İtilaf Devletleri arasında Yunanlılara duyulan güven azalmıştır. Fransa, TBMM ile anlaşma zemini aramaya başlarken İtalyanlar da Anadolu'da işgal ettikleri bazı yerleri boşaltmaya başlamıştır.

Buna göre II. İnönü Savaşı'yla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yunanların uluslararası saygınlığı azalmıştır.
B) TBMM ekonomik kazanımlar elde etmiştir.
C) Bazı devletler TBMM'ye karşı politika değişikliğine gitmiştir.
D) Türk halkının morali yükselmiştir.

4. I. İkinci İnönü Savaşı
II. Düzenli ordunun kurulması
III. Moskova Antlaşması
IV. Birinci İnönü Savaşı

Verilen olayların kronolojik sıralanışı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak gösterilmiştir?

- A) IV - I - II - III
B) II - I - III - IV
C) II - IV - III - I
D) IV - II - III - I

5. Türk ordusunun Kütahya-Eskişehir Savaşlarını kaybetmesi üzerine İtalya Anadolu'daki kuvvetlerini geri çekmekten vazgeçmiştir. TBMM Hükümeti ile anlaşma zemini arayan Fransa, ikili görüşmeleri erteleme kararı almıştır.

Buna göre söz konusu yenilginin aşağıdakilerden hangisinde değişime neden olduğu söylenebilir?

- A) İç politikada
B) Uluslararası ilişkilerde
C) Ekonomik alanda
D) Kültürel hayatta

6.

	Tüfek	Makinelik Tüfek	Top	Kılıç
Türk Ordusu	30.103	293	102	4.435
Yunan Ordusu	41.150	3.854	220	2.000

İkinci İnönü Savaşı öncesinde Türk ordusunun gücü ile Yunan ordusunun gücünün karşılaştırıldığı bu tabloya göre,

- I. Yunan ordusunun makineli tüfek sayısı bakımından ciddi bir üstünlüğü söz konusudur.
II. Türk ordusu sadece kılıç sayısı bakımından Yunanlara üstünlük sağlamıştır.
III. Silah üstünlüğü Yunan ordusunun başarılı olmasını sağlamıştır.

yargılarından hangileri ulaşılabılır?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

7. Gücünü İnönü Savaşları'na oranla artıran Yunanlar Kütahya-Eskişehir Savaşı'nda Türk ordusuna karşı taarruzda bulunmuşlardır.

Yunanların bu taarruz hareketiyle aşağıdakilerden hangisine ulaşmak istediği söylenemez?

- A) Ankara'yı almak
B) TBMM'yi ortadan kaldırmak
C) Anadolu'nun tamamını ele geçirmek
D) Sevr Antlaşması'nı Türk milletine kabul ettirmek

8. II. İnönü Savaşı'ndan sonra Yunanlar, tekrar harekete geçerek Eskişehir'i, Afyon'u ve Kütahya'yı işgal ettiler. Bunun üzerine Mustafa Kemal'in emriyle Türk ordusunun Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekilmesi kararı alındı.

Verilenlere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Türk ordusu savunma durumunda olduğu savaşı kaybetmiştir.
B) Yunanlar hâkimiyet alanlarını genişletmişlerdir.
C) Mustafa Kemal'in verdiği emirle Türk ordusu taarruz durumuna geçmiştir.
D) Yunan ve Türk tarafı arasında doğal bir sınır oluşturulmuştur.

9. Aşağıdakilerden hangisi Türk ordusunun Kütahya-Eskişehir Savaşları'nda başarısız olmasının doğurduğu sonuçlardan biri değildir?

- A) Türk ordusu barış istemek zorunda kalmıştır.
B) Türk ordusunun taarruz gücüne henüz ulaşmadığı anlaşılmıştır.
C) Hükümet merkezinin Kayseri'ye taşınması gündeme gelmiştir.
D) Mustafa Kemal Paşa üç aylık bir süre için meclisin bütün yetkilerini alarak "Başkomutan" seçilmiştir.

10. Aşağıdakilerden hangisi İkinci İnönü Zaferi'nin ortaya çıkardığı sonuçlardan biri değildir?

- A) Halkın TBMM'ye ve düzenli orduya güveni arttı.
B) İtilaf Devletleri arasında Yunanlılara duyulan güven azaldı.
C) İtilaf Devletleri arasındaki görüş ayrılıkları arttı.
D) Batı Cephesi'nde savaş durumu sona erdi.

11. Kütahya Eskişehir Savaşları'nda Türk ordusunun Sakarya nehrinin doğusuna çekilmesinin nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Türk ordusunun yıpranmasını önlemek
B) Türk ordusu ile Yunan ordusu arasında doğal bir sınır oluşturmak
C) Yunan ordusunu lojistik destek kaynaklarından uzaklaştırmak
D) Yunan ordusunun toparlanmasına imkan sağlamak

12. Kütahya Eskişehir Savaşı'nda Yunan kuvvetleri karşısında direnemeyen Türk ordusu, savaşarak yok olma tehlikesi karşısındaydı. Mustafa Kemal bütün riskleri göze alıp Türk ordusunu Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekti. Böylece ordunun tamamen yok olmasını önlemiş oldu.

Verilen bilgilerde Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerinden hangisi ön plana çıkarılmıştır?

- A) İnkılapçılığı
B) Eğitimciliği
C) Liderliği
D) Barışçılığı

**MAARİF (Eğitim) KONGRESİ
(15-21 Temmuz 1921)**

"En önemli, en esaslı nokta eğitim meselesidir. Çünkü eğitim bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüce bir toplum halinde yaşatır. Ya da bir milleti esarete ve sefalete terk eder." (Mustafa Kemal)

- Maarif Kongresi, yeni Türk Devleti'nin eğitim alanında yaptığı ilk kongredir.
- Kongre Ankara'da "Dar'ül-Muallim" (Erkek Öğretmen Okulu) okulunda 180 civarı eğitimcinin katılımıyla toplanmıştır.
- Kütahya-Eskişehir Savaşları devam ettiği için kongrenin ertelenmesi teklifine Mustafa Kemal, "Hayır hayır ertelemeyin, cahillikle, ikellikle savaş, düşmanla savaştan daha az önemli değildir." demiştir,
- Maarif Kongresi'nde mevcut okul, öğrenci ve öğretmen sayılarının ne durumda olduğu, ziraat ve sanayi okullarının durumu, yabancı okulların kapatılması, ilköğretim modelinin değiştirilmesi, ihtiyaçlara göre bir eğitim anlayışının belirlenmesi, ilköğretimin 5 seneye çıkarılması gibi konular görüşülmüştür.

ÖNEMİ

Türkiye'nin gelecekteki eğitim politikalarının temelleri atılmıştır. İleriye dönük planlar yapılmasıyla kamuoyuna Millî Mücadele'nin zafere ulaşacağından emin olduğu mesajı verilmiştir.

Başkomutanlık Yasası (5 Ağustos 1921) ve Tekâlif-i Milliye Emirleri (7-8 Ağustos 1921)

- Kütahya-Eskişehir Savaşları kaybedilince son çare olarak Mustafa Kemal Paşa'nın ordunun başına geçmesi istendi. Çıkarılan "Başkomutanlık Yasası" ile kararların hızlıca alınıp uygulanabilmesi için TBMM'nin yetkileri üç aylığına Mustafa Kemal'e devredildi. Mustafa Kemal, başkomutanlık yarasının verdiği yetkiye dayanarak Türk ordusunun ihtiyaçlarının halktan karşılanması için Tekâlif-i Milliye Emirleri'ni yayımladı.
- Kütahya-Eskişehir Savaşlarında çok fazla mali kayıpların yaşanması, ordumuzun silah ve cephaneden yiyecek ve giyeceğe kadar pek çok eksiğinin bulunması; buna karşı BMM'nin maddi kaynaklarının yetersiz olması Tekâlif-i Milliye Emirleri'nin yayımlanmasını gerekli kılmıştır. Bu emirlerin bazıları aşağıda verilmiştir.

derslig
animasyonu

Her aile birer takım çamaşır, bir çift çorap ve çarık verecek. Tüccarın ve halkın elinde bulunan her türlü giyim maddelerinin yüzde kırkına bedeli sonradan ödenmek üzere el konulacak.

Demirci ve marangoz gibi silah ve malzeme yapabilecek ustalar tespit edilip orduda görevlendirilecek

Her ilçede Tekâlif-i Milliye Komisyonu oluşturulacak.

Emirlerin uygulanması sırasında yaşanabilecek hukuki sorunları çözmek için İstiklal Mahkemeleri kurulmuştur.

Taşıt ve binek hayvanlarının %20'sine el konulacak, halk, elinde kalan taşıma araçlarıyla her ay en az 100 kilometrelik askerî taşıma yapacak.

Halkın elinde bulunan, silah ve cephane teslim edilecek.

Buğday, saman, un, arpa, fasulye, nohut, şeker, sabun, yağ gibi ürünlerin parası sonra ödenmek üzere %40'ına el konacak.

Aşağıda verilen bilgileri doğru "D" veya yanlış "Y" olarak değerlendiriniz.

- ☆ Etkinlik 1
- a. Maarif Kongresi'nin yapılması Atatürk'ün eğitime verdiği önemi göstermektedir.
- b. Maarif Kongresi Kütahya-Eskişehir Savaşlarının devam ettiği günlerde yapılmıştır.
- c. II. İnönü Savaşı ile Türk ordusu Batı Anadolu'daki işgal edilen yerleri geri almıştır.
- d. Silah ve cephane gibi eksikleri bulunan düzenli ordu Kütahya-Eskişehir Savaşlarını kaybetmiştir.
- e. Tekalif-i Milliye Emirleri'nin büyük bir katılımı uygulanması Türk halkının vatan sevgisinin bir göstergesidir.

Tekalif-i Milliye Emirleri ile ilgili aşağıda verilen ifadeleri uygun şekilde doldurunuz.

- ☆ Etkinlik 2
- İstiklâl teknik komisyonları savaş Sakarya
- a. Tekalif-i Milliye Emirleri ile _____ Savaşı öncesi Türk ordusunun eksikleri giderilmeye çalışılmıştır.
- b. Tekalif-i Milliye Emirlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için "Tekalif-i Milliye _____" kurulmuştur.
- c. Emirlerin uygulanması sırasında yaşanabilecek hukuki sorunları çözmek için _____ mahkemeleri kurulmuştur.
- d. Demirci, marangoz, tesviyeci, saraç vb. esnaflar tespit edilerek ordunun _____ eleman ihtiyacı giderilmek istenmiştir.
- e. Halkın elinde bulunan bütün silah ve cephane el konulmasıyla ordunun _____ gücünün artırılması amaçlanmıştır.

Millî Mücadele Dönemi'nde çıkarılan ve önemi belirtilen yasanın adını yazınız.

☆ Etkinlik 3

Kütahya-Eskişehir Muharebelerinden sonra çıkarılan bu yasa ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yetkileri üç aylığına Mustafa Kemal Paşa'ya verilmiştir. Mustafa Kemal Paşa bu yasa ile yasama, yürütme yetkilerini kendinde toplamıştır. Bu durumun en önemli nedeni savaş ortamında kararların hızlıca alınıp uygulanmasıdır. Bu yetkinin Sakarya ve Büyük Taarruz'un kazanılıp Millî Mücadele'nin başarıya ulaşmasında çok önemli bir payı olmuştur.

☆ Etkinlik 4 Aşağıda verilen özellikleri ilgili oldukları savaşlarla eşleştiriniz.

Batı Cephesi'nde Yapılan Savaşların Özellikleri

- a Düzenli ordunun kazandığı ilk savaştır.
- b Millî Mücadele Dönemi'nde kaybedilen tek savaştır.
- c TBMM'nin Londra Konferansı'na davet edilmesini sağlayarak siyasi bir başarıya da zemin hazırlamıştır.
- d Sakarya Nehri'ne kadar olan Batı Anadolu toprakları Yunan işgali altında kalmıştır.
- e Mustafa Kemal'in ifadesiyle Türk milletinin makûs talihinin değişmeye başladığı savaştır.
- f Sovyet Rusya gibi büyük bir Avrupa devleti bu galibiyet sonrası TBMM ile Moskova Antlaşması'nı yapmıştır.
- g İtalyanların işgal bölgelerinden çekilmelerine, Fransızların diplomatik görüşmeler başlatmasına zemin hazırlamıştır.

Birinci İnönü	İkinci İnönü	Kütahya Eskişehir
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐

☆ Etkinlik 5 Atatürk'ün eğitimle ilgili sözlerini "millilik" ya da "çağdaşlık" yönünden değerlendirerek işaretleyiniz.

Mustafa Kemal'in Eğitimle İlgili Sözleri

Millilik **Çağdaşlık**

a.	"Eğitimidir ki bir milleti hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum hâlinde yaşatır veya bir milleti kölelik ve yoksulluğa terk eder."		
b.	"Çocuklarımız ve gençlerimiz yetiştirilirken onlara özellikle varlıklarıyla, haklarıyla çatışan yabancı unsurlarla mücadele etme lüzumu ve millî fikirleri müdafaa etme mecburiyeti öğretilmelidir."		
c.	"İlk ve ortaöğretim kesinlikle insanlığın ve uygarlığın gerektirdiği bilimi ve tekniği vermelidir."		
d.	Okul genç beyinlere; insanlığa hürmeti, millet ve memleket sevgisini, şerefi, bağımsızlığı öğretir. Bağımsızlık tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için takip edilecek en uygun, en güvenli yolu öğretir."		
e.	"Gerçek kurtuluş ancak cehaletin ortadan kaldırılmasıyla olur. Cehalet kaldırılmadıkça toplum yerinde kalıyor demektir, yerinde duran bir şey ise geriye gidiyor demektir."		

1. Kütahya Eskişehir Savaşları devam ederken yurt genelinden gelen öğretmenlerin katılımıyla Ankara'da - - - toplanmış ve millî eğitim politikaları ile ilgili önemli esaslar belirlenmiştir.

Bu metinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Maarif Kongresi
B) Sivas Kongresi
C) Tekalif-i Milliye
D) TBMM
2. Hamdullah Suphi Bey: "Paşam, savaşın yoğunlaştığı şu günlerde uygun görürseniz Maarif Kongresini erteleyelim." Mustafa Kemal Paşa: "Hayır, hayır, ertelemeyin... Cahillikle, ilkelikle savaş, düşmanla savaştan daha az önemli değildir. Toplantıya katılacağım ve konuşacağım." demiştir.

Bu ifadeler Mustafa Kemal'in aşağıdakilerden hangisine önem verdiğini gösterir?

- A) Millî egemenliğe
B) Demokrasiye
C) Millî eğitime
D) Millî kültüre
3. "Okul genç beyinlere; insanlığa hürmet, millet ve memleket sevgisini, şeref, bağımsızlığı öğretir. Bağımsızlık tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için takip edilecek en uygun, en güvenli yolu öğretir."

Atatürk'ün bu sözüne göre eğitimin amacının aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Bilinçli tüketim alışkanlığını öğretmek
B) Geleneksel değerlere bağlılığı korumak
C) Çağdaş ve millî değerlere sahip bireyler yetiştirmek
D) Sorgulamayan ve araştırmayan bireyler yetiştirmek
4. "Memleketimizi gerçek hedefe ulaştırmak için iki orduya ihtiyaç vardır: Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri milletin geleceğini yoğuran irfan ordusu."
- Mustafa Kemal'e göre gerçek hedefe ulaşmak için orduyla beraber aşağıdakilerden hangisine önem verilmelidir?**

- A) Memurlara
B) İşçilere
C) Öğretmenlere
D) Siyasetçilere

5. TBMM kurulduktan kısa bir süre sonra Millî Eğitim Bakanlığı Ankara'da öğretmenlere yönelik bir kongrenin toplanacağını duyurmuştu. Kütahya-Eskişehir Savaşı devam ederken yurdun çeşitli yerlerinden gelen 250 kadar öğretmenin bir araya geldiği Maarif Kongresi'ne Mustafa Kemal de katıldı.

**Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi söylene-
mez?**

- A) Öğretmenlerin eğitimle ilgili konularda bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.
B) Mustafa Kemal eğitimin önemini bilen bir liderdir.
C) Savaş koşullarına rağmen eğitim faaliyetlerine devam edilmiştir.
D) Kütahya-Eskişehir Savaşı'nda alınan yenilgi öğretmenleri tedirgin etmiştir.

6. Maarif Kongresi'nin toplanmasıyla ilgili Hakimiyet-i Milliye Gazetesi'nde şöyle bir yazı yayınlanmıştır:

"Hiç şüphe yok ki bu olay, dünya tarihinde de benzeri belki bulunmayan bir örnektir. Cephede İstiklâl Ordusu Yunanla mücadele ederken, Ankara'da öğretmenler ordusu cehaletle mücadele programını hazırlıyordu. Millî ordu düşmanı ve öğretmen ordusu da cehaleti kovacaktı."

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) "Cehalet" ülke için bir düşman olarak görülmüştür.
B) Savaşlarda eğitimcilerden yararlanılmak istenmiştir.
C) Askerlerin de eğitiminin önemli olduğu belirtilmiştir.
D) Tam bağımsızlığın ancak eğitimle olacağı belirtilmiştir.

7. "...Büyük tehlikeler karşısında uyanan milletlerin ne kadar kararlı olduğu tarihçe ispat edilmiştir. Silahıyla olduğu gibi beyniyle de mücadele etmek zorunda olan milletimizin birincisinde gösterdiği gücü ikincisinde de göstereceğine asla şüphem yoktur..."

Mustafa Kemal Maarif Kongresi'nde söylediği bu sözlerde aşağıdakilerden hangisine önem verilmesi gerektiğini ifade etmiştir?

- A) Demokrasiye
B) Eğitime
C) Ekonomiye
D) Hukuka

8. Yunan ordusunun Kütahya Eskişehir Savaşı'nda Polatlı'ya kadar gelmesi TBMM'de kaygılara yol açtı. Mecliste yapılan sert tartışmalar sonucunda son çare olarak Mustafa Kemal'in ordunun başına geçmesi istendi. Çıkarılan bir kanunla başkomutanlık yetkisi Mustafa Kemal'e verildi. Mustafa Kemal bu kanunla meclisin bütün yetkilerine sahip olacaktı.

Verilenlere göre Mustafa Kemal'in aşağıdakilerden hangisini amaçladığı söylenebilir?

- A) Barış görüşmelerini bir an önce başlatmayı
B) Meclisi belli bir süreliğine kapatmayı
C) Hızlı karar alıp uygulamayı
D) Demokrasi bilincini yaymayı

9. Kütahya Eskişehir Savaşlarından sonra Mustafa Kemal tarafından mali kaynak yaratarak ordunun ihtiyaçlarını gidermek için - - - - yayınlanmıştır.

Bu metinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Maarif Kongresi
B) Tekalif-i Millîye Emirleri
C) Misak-ı Millî Kararları
D) Başkomutanlık yasası

10. "5 numaralı" emrimle, ordu ihtiyacı için alınan taşıt araçları dışında, halkın elinde kalan taşıt araçlarıyla, yüz kilometrelik bir uzaklığa kadar, ayda bir defa olmak üzere, parasız askerî nakliye yapılmasını mecbur tuttum."

Buna göre Mustafa Kemal'in Tekalif-i Millîye Emirleri'nde "askeri nakliyat" şeklinde ifade ettiği ihtiyaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ulaşım
B) Gıda
C) Giysi
D) Silah

11. "Her aile birer kat çamaşır, birer çift çorap ve çarık hazırlayıp Tekâlif-i Millîye Komisyonuna teslim edecektir."

Bu maddeye göre Tekâlif-i Millîye Emirleri ile ordunun hangi alandaki ihtiyaçlarının karşılanmaya çalışıldığına ulaşılabılır?

- A) Barınma
B) Giyinme
C) Beslenme
D) Güvenlik

12. "Harp, yalnız iki ordunun değil, iki milletin bütün varlıklarıyla ve ellerindeki her şeyle, bütün elde tutulur ve tutulmaz güçleriyle birbirleriyle karşı karşıya gelmesi ve birbiriyle vuruşması demektir. Bundan dolayı bütün Türk milletini cephede bulunan ordu kadar fikren, hissen ve fiilen ilgilendirmeliydi. Milletin her ferdi, yalnız düşman karşısında bulunanlar değil, köyde evinde, tarlasında bulunan herkes, silahla vuruşan savaşçı gibi kendini ödev almış hissederek bütün varlığını mücadeleye verecekti."

Mustafa Kemal'in bu ifadesi aşağıdakilerden hangisinin gerekçesini oluşturur?

- A) TBMM'nin açılmasının
B) İstiklal Mahkemeleri'nin kurulmasının
C) Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun kabulünün
D) Tekalif-i Millîye Emirleri'nin yayımlanmasının

13. Türk ordusuna destek amaçlı olarak Mustafa Kemal tarafından çıkartılan Tekalif-i Millîye Emirleri'nde yer alan maddelerden bazıları şöyledir:

- Her aile birer takım çamaşır, bir çift çorap ve çarık verecek
- Tüccarın ve halkın elinde bulunan her türlü giyim ve besin maddelerinin yüzde kırkına bedeli sonradan ödenmek üzere el konulacak

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ordunun ihtiyaçları karşılanmak istenmiştir.
B) Alınan malzemelere ait ödemelerin sonradan yapılacağı belirtilmiştir.
C) Halkın elindeki malların tamamına el konulmuştur.
D) İşgallere karşı topyekün mücadele edilmiştir.

DİRENİŞTEN DİRİLİŞE: SAKARYA'DAN BÜYÜK TAARRUZ'A

derslig
animasyonuSavaş Öncesi Tarafların
Genel Durumu

Türk ordusu Kütahya-Eskişehir Savaşını kaybedince taktik gereği Sakarya Nehri'nin doğusuna çekilmişti. Artık cephe Millî Mücadele'nin merkezi olan Ankara'ya çok yakındı. Bu durum silah, asker ve cephane sevkiyatını ve cephe ile olan iletişimi daha kolay hâle getirmişti. Ancak bu, Yunanlılar için olumsuz bir durumdu. Çünkü merkezlerinden çok uzaklaşmışlardı. Asker, silah, yiyecek vb. ihtiyaçlarını karşılamaları çok zorlaşmıştı.

Savaşın Geçtiği Alan

SAKARYA
MEYDAN MUHAREBESİ

23 Ağustos-13 Eylül

1921

Sakarya Savaşı (Temsili)

Savaş İçin Yapılan
Hazırlıklar

- Tekâlif-i Milliye Emirleri uygulanarak Türk ordusunun ihtiyaçları karşılanmaya çalışıldı.
- Doğu Cephesi'nden ve Merkez Ordusu'ndan seçkin birlikler Batı Cephesi'ne sevk edildi.
- Sovyet Rusya gibi devletlerden silah ve cephane satın alındı.
- Yunan birlikleri genel bir taarruz için asker, silah ve cephane sayılarını artırdı.

Tarafların Asker, Silah ve
Cephane Durumu

	TÜRK	YUNAN
Asker sayısı	96 326	120 000
Subay Sayısı	5 401	3 780
Tüfek sayısı	54 572	57 000
Makineli Tüfek	825	2 768
Top sayısı	196	386
Uçak sayısı	2	18

Savaşın Başlaması ve
Gelişimi

- 23 Ağustos'da Yunan ordusunun taarruzu ile başlayan savaş, 100 km'lik bir alanda 22 gün-22 gece devam etmiştir.
- Şiddetli saldırıları karşısında Türk savunma hattında bozulmalar olmuş, Yunan birlikleri Ankara'ya 50 km kadar yaklaşmışlardır.
- 11 Eylül'de durdurulan Yunan kuvvetleri, 13 Eylül'de de Sakarya'nın batısına atılmıştır.

Burası Önemli

Sakarya Meydan Muharebesi'nde çok fazla subay kaybı olduğu için bu savaşa "Subay Muharebesi" adı da verilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk bu muharebe için "Sakarya Melhame-i Kübrası" yani kan gölü, kan deryası demiştir.

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa
Sakarya Savaşı'nda (Temsili)

Sakarya Savaşı'nda Yunan ordusu Türk savunma hatlarını yarmaya başlayınca Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satih bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanı ile ıslanmadıkça terk olunamaz. Küçük büyük her birlik bulunduğu mevziden atılabilir. Fakat her birlik durabildiği noktada yeniden düşmana cephe kurup savaşa devam eder..." sözü, emir olarak birliklere gönderildi. Bu emir gereği Türk mevzileri birçok noktada kırıldığı halde, her alan ısrarla savunuldu. Kaybedilen her hattın gerisinde yeni bir savunma hattı oluşturuldu. Bu durum Yunanlıların ilerlemesini önlediği gibi taarruz dirençlerini de kırdı. Bu yüzden savaşın kazanılmasında Mustafa Kemal'in önemli rolü olmuştur.

Sakarya Meydan Muharebesi'nden Sonra Yaşanan Gelişmeler

Savaşın Uluslararası Alandaki / Dış Politika Sonuçları	Savaşın Ulusal / İç Politika Sonuçları
Fransa ile Ankara Antlaşması yapıldı	Mustafa Kemal Paşa'ya gazilik unvanı ve mareşallik rütbesi verildi
Sovyet Rusya ile Kars Antlaşması yapıldı	Halkın orduya güveni ve savaşın kazanılacağına olan inancı arttı.
İtilaf Devletleri yeni bir antlaşma teklifi sundu	Kütahya-Eskişehir Savaşları'nın olumsuz etkileri ortadan kalktı.
İtalyanlar Anadolu'da işgal ettikleri yerlerden tamamen çekildi. İngilizler ile esir değişimi antlaşması yapıldı.	1683 II. Viyana Kuşatması'ndan beri Avrupalılar karşısındaki geri çekiliş süreci sona erdirildi.

**Kars Antlaşması
(13 Ekim 1921)**

TBMM

Sovyet Rusya/ Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan

- Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne (SSCB) bağlı olan Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan cumhuriyetleri ile TBMM arasında yapılmış, daha önce Moskova Antlaşması'nda belirlenen sınırları onaylanarak doğu sınırlarımız kesinlik kazanmıştır.

Antlaşmanın bazı maddeleri şunlardır:

- İstanbul'un güvenliği sağlanırsa Boğazlar ticarete açılacak.
- Taraf devletler, Türkiye'nin tanımadığı bir antlaşmayı tanımayacak.
- Nahcivan bölgesine özerklik verilecek.
- Taraflar arasında ticaret, gümrük, sağlık, güvenlik gibi konularda iş birliği yapılacak.

**Ankara Antlaşması
(20 Ekim 1921)**

TBMM

Fransa

- Güney Cephesi'nde Kuvâ-yı Milliye'ye karşı başarılı olamaması ve Yunanların Sakarya Savaşı'nı kaybetmeleri Fransızların da antlaşma istemesine neden olmuştur.
- Bu antlaşma ile savaş hâli sona erdi. Güney Cephesi'ndeki birlikler Batı Cephesi'ne sevk edildi.
- Ankara Antlaşması ile Türkiye'nin Hatay dışında bugünkü güney sınırı kesinleşmiş oldu.
- Ankara Antlaşması TBMM ile bir İtilaf Devleti arasında imzalanan ilk antlaşmadır. Bu antlaşma ile İtilaf Devletleri bloku arasındaki düş ayrılıkları belirginleşmiştir.

Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi (26-30 Ağustos 1922)

- Yunan ordusu Sakarya Savaşı sonrası işgal ettikleri bölgeleri elde tutabilmek için savunma hazırlıklarına başladılar.
- İtilaf Devletleri Yunanlara yeniden toparlanmaları için zaman kazandırmak amacıyla ateşkes teklifinde bulundular.
- TBMM, Anadolu'nun boşaltılmasını şartını koştı. Ancak İtilaf Devletleri bu şartı kabul etmediler.
- Bu durumda düşmanı yurttan atmak için iyi bir hazırlık yapıp taarruz yapmak gerekiyordu.

derslig
animasyonu

Büyük Taarruz Öncesi Yapılan Hazırlıklar

- Orduya taarruz eğitimi yaptırıldı.
- SSCB, Fransa ve İtalya'dan silah ve cephane alındı.
- Doğu ve Güney cephelerindeki birlikler batıya kaydırıldı.
- Tekalif-i Millîye Emirleri'nin uygulanmasına devam edildi.
- Mustafa Kemal Paşa'nın Başkomutanlık görevi üç ay daha uzatıldı.

Savaşın Başlaması ve Gelişimi

- 26 Ağustos 1922'de Afyon-Kocatepe üzerinden Türk ordusunun taarruzu başladı.
- 29 Ağustos'ta direnci kırılan düşman kuvvetleri 30 Ağustos'ta kuşatıldı.
- 30 Ağustos 1922'de Dumlupınar'ın kuzeyinde Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın idare ettiği Başkomutanlık Meydan Savaşı'nda Yunan ordusunun esas kuvvetleri yok edildi ve Yunan orduları Başkomutanı General Trikopis dahil pek çok Yunan askeri esir alındı.
- Türk ordusu 1 Eylül'de Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın, "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" emriyle Büyük Taarruz hareketini başlattı.
- Kaçan Yunan ordusunu takip eden Türk birlikleri 9 Eylül'de İzmir'e girdi.
- 18 Eylül 1922'de ise Batı Anadolu tamamen işgalci Yunan kuvvetlerinden temizlendi.
- Batı Cephesi'nin kapanması ile Millî Mücadele'nin askeri safhası sona ermiştir.

Unutma!

Türk ordusu Sakarya Savaşı'nı kazanınca Meclisteki bazı milletvekilleri bir an önce taarruz yaparak düşmanın yurttan çıkarılmasını istiyordu. Mustafa Kemal hem Başkomutan hem de Meclis başkanı olarak "Yarım hazırlıkla, yarım önlemlerle yapılacak saldırı, hiç saldırı yapmaktan çok daha kötüdür." diyerek henüz taarruza hazır olmadığımızı, kesin bir zafer için ordumuzun eksiklerinin giderilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

derslig
animasyonu

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI

(11 Ekim 1922)

TBMM Hükûmeti

İtilaf Devletleri (İngiltere, Fransa, İtalya, Yunanistan)

Türk ordusunun Marmara'yı da işgalden temizlemek için harekete geçmesi üzerine İngilizler olası bir savaşta sömürgelerinden ve müttefiklerinden destek alamayacaklarını anlayarak antlaşma istediler.

Ateşkes görüşmeleri Bursa'nın Mudanya Limanı'nda yapıldı. Görüşmelere İngiliz, Fransız ve İtalyan temsilcileri katıldı. Yunan temsilcisi doğrudan katılmayıp görüşmeleri limandaki gemiden takip etmiştir. Mudanya görüşmelerine Türkiye'yi temsilen İsmet Paşa katılmıştır.

Antlaşmanın bazı maddeleri ve yorumları şöyledir:

▲ Türk ve Yunan kuvvetleri arasındaki silahlı çatışmalar sona erecek.

Yorum ► *Millî Mücadele'nin askeri safhası sona ermiştir.*

▲ Yunan işgal kuvvetleri, on beş gün içinde Doğu Trakya'yı boşaltacak.

Yorum ► *Doğu Trakya savaş yapmadan diplomasiyle işgalden kurtarılmıştır.*

▲ İstanbul ve Boğazlar TBMM Hükûmeti'ne bırakılacak.

Yorum ► *Osmanlı Devleti yok sayılmış ve hukuken sona ermiştir.*

Diğer maddelerden bazıları şöyledir: Banş antlaşması yapıncaya kadar, İtilaf Devletleri Boğazlarda kalabilecektir. Doğu Trakya'nın güvenliği için 8000 Türk jandarma birliği görevlendirilecektir. Türk ordusu barış antlaşması imzalanıncaya kadar Çanakkale ve Kocaeli bölgesinde belirlenen çizgide kalacaktır.

ÖNEMİ

Mudanya Ateşkes Antlaşması, Millî Mücadele'nin zaferle sonuçlandığını ispat eden diplomatik ve siyasi belgedir. Bu antlaşma Sevr'in de geçersiz olduğunu resmen ortaya koymuştur.

☆ Etkinlik 1
Aşağıda verilen ifadeleri uygun bir şekilde doldurunuz.

	Topyekun	siyasi	Mudanya	Caber	Sakarya	Büyük Taarruz
a.	Savaşı 100 km'lik bir alanda 22 gün-22 gece devam etmiştir.					
b.	Başkomutan Mustafa Kemal Paşa Sakarya Savaşında _____ savaş taktiği uygulamıştır.					
c.	Sakarya Zaferi sonrası Fransa ve Rusya ile antlaşma yapılması _____ alanda da zafer kazanıldığını gösterir.					
d.	Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın , "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" emriyle _____ başlamıştır.					
e.	Ankara Antlaşması ile Süleyman Şah'ın Suriye'deki _____ Kalesi'ndeki mezarı Türkiye'nin toprağı sayılmıştır.					
f.	_____ 'da yapılan ateşkes görüşmelerinde Türkiye Büyük Millet Meclisini temsilen İsmet Paşa katılmıştır.					

☆ Etkinlik 2
Aşağıda verilen özellikleri, ilgili oldukları antlaşmalarla eşleştiriniz.

Millî Mücadele Dönemi Yapılan Antlaşmaların Özellikleri	Kars	Ankara	Mudanya
a Millî Mücadele'nin askerî safhası sona ermiş ve diplomatik safha başlamıştır.	☐	☐	☐
b İstanbul, Boğazlar ve Doğu Trakya savaş yapmadan düşman işgalinden kurtarılmıştır.	☐	☐	☐
c Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan (Nahcivan) ile olan Doğu sınırlarımız kesinleşmiştir.	☐	☐	☐
d İlk defa bir İtilaf Devleti ile yapılan antlaşma olup Hatay hariç güney sınırlarımız kesinleşmiştir.	☐	☐	☐
e Osmanlı Devleti hukuken yok sayılmıştır.	☐	☐	☐
f Sovyet Rusya ile yapılmış olup Moskova Antlaşması'nın yeniden onaylanması sağlanmıştır.	☐	☐	☐
g Fransa bu antlaşma ile işgal ettiği Güneydoğu Anadolu Bölgemizden çekilmek zorunda kalmıştır.	☐	☐	☐

1. Yunanlar Kütahya ve Eskişehir Savaşlarından önemli bir başarı kazanmışlardı. Bundan sonra Türk ordusuna kesin bir darbe vurmak istiyorlardı. Yunan ordusunun 23 Ağustos 1921 tarihinde harekete geçmesi ile Sakarya Savaşı başladı. Yunanlar Ankara'ya 50 km kadar yaklaştı. Mecliste, Türk ordusunun geri çekilerek yeni bir savunma hattı kurması yönünde fikirler ortaya atıldı. Ancak Başkomutan Mustafa Kemal bu fikirleri uygun bulmayıp "Hattı müdafaa yoktur sathı müdafaa vardır. O sathı bütün vatandır." emrini vererek her birliğin bulunduğu yeri savunması emrini verdi. Şiddetli direnç karşısında durdurulan Yunan birlikleri daha sonra tekrar Sakarya'nın batısına atılmıştır.

Bu metne göre Sakarya Savaşı ve sonuçlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yunan taarruzu ile başlamıştır.
- B) Batı Anadolu Yunan işgalinden kurtarılmıştır.
- C) Millî Mücadele'nin merkezi işgal tehdidi yaşamıştır.
- D) Mustafa Kemal Paşa'nın uyguladığı strateji savaşın seyrini değiştirmiştir.

2. "Hattı müdafaa yoktur. Sathı müdafaa vardır. O sathı bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz."

Mustafa Kemal'in Sakarya Savaşı'nda verdiği bu emir;

- I. Millî irade,
- II. Bağımsızlık,
- III. Vatanın bütünlüğü,
- IV. Topyekün mücadele

kavramlarından hangileriyle ilgilidir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) II, III ve IV

3. **Aşağıdakilerden hangisi Sakarya Savaşı'nın sonuçlarından değildir?**

- A) TBMM'nin Sevr'in yumuşatılmasını istemesi
- B) Yunan ordusunun taarruz gücünü kaybetmesi
- C) Türk halkının orduya ve TBMM'ye güveninin artması
- D) İtalyanların işgal ettikleri yerlerden tamamen çekilmesi

4. Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasına rağmen Büyük Taarruz hemen yapılmamış yaklaşık bir yıl beklenmiştir. Hatta bu yüzden Meclisteki bazı milletvekilleri başta Mustafa Kemal Paşa'yı eleştirmişler ve Mustafa Kemal Paşa yarım yamalak hazırlıklarla düşman ordusunun yurttan atılamayacağını belirtmiş bu yüzden Büyük Taarruz hazırlıkları yaklaşık bir yıl sürmüştür.

Buna göre Sakarya Savaşı sonrası oluşan durum ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Türk ordusu savunma konumuna geçmiştir.
- B) Yunanlılar işgal ettikleri yerleri terk etmişlerdir.
- C) Türk ordusu Ankara'yı koruyacak tedbirler almıştır.
- D) Türk tarafı işgalleri sonlandıracak hazırlıklara başlamıştır.

5. **Sakarya Savaşı sonrasında;**

- I. Kars Antlaşması'nın yapılması,
- II. Ankara Antlaşması'nın yapılması,
- III. Mustafa Kemal'e "Mareşallik" rütbesi verilmesi

gelişmelerinden hangileri bu zaferin uluslararası sonuçları arasında gösterilebilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

6. Doğu Trakya, İstanbul ve Boğazlar savaş yapılmadan geri alınmış, Sevr Antlaşması'nın geçersizliği kanıtlanmış, Misakimillî büyük ölçüde gerçekleşmiş ve Osmanlı Devleti hukuken sona ermiştir.

Bu gelişmeler aşağıdakilerden hangisinin sonuçları arasında yer alır?

- A) Kars Antlaşması
- B) Gümrü Antlaşması
- C) Ankara Antlaşması
- D) Mudanya Ateşkes Antlaşması

7. Sakarya Savaşı sonunda;

- Halkın orduya güveni arttı.
- Büyük Taarruz için hazırlıklar başlatıldı.
- Mustafa Kemal'e Mareşallik rütbesi verildi.
- Asker kaçakları azalırken orduya katılımlar arttı.
- Kurtuluş Savaşı'nın kazanılacağına dair umutlar arttı.

Buna göre Sakarya Savaşı'yla ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yanlış olur?

- A) Türk halkının manevi gücünü artırmıştır.
- B) Millî Mücadele'nin askeri safhası sona ermiştir.
- C) Düzenli ordunun güçlenmesine zemin hazırlamıştır.
- D) Mustafa Kemal'in askerî başarısı ödüllendirilmiştir.

8. Atatürk, Başkomutanlık Meydan Muharebesi ve Büyük Taarruz için "Her safhasıyla düşünülmüş, hazırlanmış, idare edilmiş ve zaferle sonuçlandırılmış olan bu harekât; Türk ordusunun, Türk subay ve komuta heyetinin yüksek kudret ve kahramanlığını tarihe bir kere daha yazdıran muazzam bir eserdir." demiştir.

Buna göre Atatürk, Türk ordusunun başarısını aşağıdakilerden hangisine bağlamamıştır?

- A) İyi planlanmış olmasına
- B) Ordunun cesaret ve azmine
- C) Birliklerin iyi komuta edilmesine
- D) Türk ordusunun teknik ve personel üstünlüğüne

9. "Mudanya Ateşkes Antlaşması ile İstanbul ve Doğu Trakya savaşız kurtarıldı. Bu antlaşma, Millî Mücadele'nin Türk zaferiyle sonuçlandığını gösteren ilk diplomatik belgedir. Bu antlaşma ile, Anadolu'daki Yunan hayalleriyle birlikte Yunanlıları kullanarak Sevr'i zorla kabul ettirmek isteyen Batı emperyalizminin bütün ümitleri de sona ermiştir."

Buna göre Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın sonuçlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bağımsızlığın onaylandığı
- B) Sömürgecilğe karşı direnişin başarılı olduğu
- C) Misak-ı Millî'nin tam olarak gerçekleştirildiği
- D) Ülke sınırlarının tümüyle güvence altına alındığı

10. Millî Mücadele'de Batı Cephesi'nde savaşlar şiddetli bir şekilde devam ederken Sovyet Rusya'ya bağlı doğu komşularımızla Kars Antlaşması yapılırken güney illerimizi işgal eden Fransa ile de Ankara Antlaşması yapılarak işgallere son verilip bu cephe kapanmıştır.

Bu durumun Millî Mücadele'ye aşağıdakilerden hangisini sağladığı söylenemez?

- A) Cephe sayısının azalmasını
- B) Batı Cephesi'nin güçlendirilmesini
- C) Millî Mücadele süresinin uzamasını
- D) Bazı sınırlarımızın güvenliğinin sağlanmasını

11. İtilaf Devletleri Sakarya Savaşı sonrası taarruz gücünü kaybetmiş olan Yunan ordusuna zaman kazandırmak amacıyla TBMM Hükümeti'ne 26 Mart 1922'de bir önerisinde bulundu. Sevr Antlaşması'nın bazı maddelerinin yumuşatılmasını içeren bu öneri TBMM tarafından kabul edilmedi. İşgal kuvvetlerinin Anadolu'dan çıkmadan anlaşmanın mümkün olamayacağı İtilaf Devletleri'ne açıkça iletildi.

Bu metne göre Türk tarafının beklentisi aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?

- A) Tam bağımsızlık
- B) Yayılmacılık
- C) Teslimiyetçilik
- D) Millî irade

12. Aşağıdakilerden hangisi Başkomutanlık Meydan Savaşı'nın sonuçlarından biridir?

- A) Londra Konferansı'nın toplanması
- B) Tekalif-i Milliye Emirlerinin yayınlanması
- C) Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması
- D) Mustafa Kemal'e başkomutanlık yetkisinin verilmesi

13. "Sakarya Zaferi'nin ardından Kütahya-Eskişehir Savaşları'nın ortaya çıkardığı olumsuz hava dağılmış ve yurdun her yanını sevinç sarmıştır." **diyen bir tarihçinin savaşın hangi yönü üzerinde durduğu söylenemez?**

- A) Ekonomik
- B) Kültürel
- C) Toplumsal
- D) Psikolojik

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI (24 TEMMUZ 1923)

derslig
animasyonuLozan Konferansı'nın
Toplanma Nedenleri

İtilaf Devletleri I. Dünya Savaşı sonrası mağlup devletlerle barış antlaşmalarını yapmışlardı. Ancak Türk halkı Sevr Antlaşmasını kabul etmeyip Kurtuluş Savaşı'nı başlatmış ve İtilaf Devletleri'nin planlarını bozmuştu. Yunanlıları kullanarak Sevr'i kabul ettirme planı da Türk tarafının girdiği savaşı galip olarak aynılığıyla tutmayınca önce Mudanya Ateşkes Antlaşması yapılmış sonra sıra bir barış antlaşması yapmaya gelmişti.

Lozan/İsviçre

Tarafların Konferanstan
Beklentileri

- İtilaf Devletleri konferans sürecinde Sevr'i Türk tarafına kabul ettirmeye çalışmışlar, Boğazlar ve Orta Doğu'daki çıkarlarını korumak ve devam ettirmek istemişlerdir.
- Türk tarafının öncelikleri; uluslararası alanda bağımsız bir devlet olduğunu ve Misak-ı Milli'yi kabul ettirmek, kapitülasyonları kaldırmak, Türk topraklarında bir Ermenistan kurulmasını önlemek olmuştur.

LOZAN
BARIŞ KONFERANSI

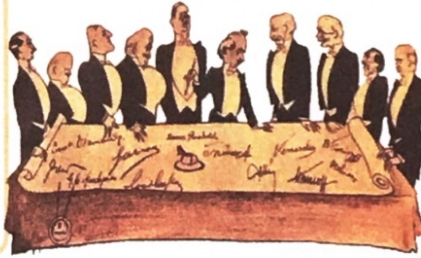
11 Kasım 1922

24 Temmuz

1923

Konferansa
Katılan Devletler

- Türk tarafını İsmet İnönü başkanlığındaki bir heyet temsil etmiştir.
- Diğer devletler: İngiltere, Fransa, İtalya, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya ve Japonya'dır.
- Sovyet Rusya ve Bulgaristan Boğazlar konusu görüşülürken katılmışlardır.
- ABD konferansta gözlemci sıfatıyla yer almıştır.

Lozan Barış Antlaşmasının
imzalanması karikatürüLozan Antlaşması'nın
İmzalanması

İtilaf Devletleri TBMM'ye "yenik devlet" muamelesi yaparak sürekli Sevr benzeri maddeler öne sürmüşlerdir. Ancak Türk heyeti kapitülasyonlar, dış borçlar ve Ermeni meselesi konularında geri adım atmayınca görüşmeler kesilmiştir. Fakat yeni bir savaşı göze alamayan devletler yeniden görüşmelere başlamışlar ve 24 Temmuz 1923 tarihinde Lozan Antlaşması imzalanmıştır.

Burası Önemli

Atatürk Lozan Antlaşması için "Bu antlaşma, Türk ulusuna karşı yüzyıllardan beri hazırlanmış ve Sevr Antlaşması ile tamamlandığı sanılmış büyük bir yok etme girişiminin yıkılışını bildirir bir belgedir. Osmanlı tarihinde benzeri görülmemiş siyasi bir zafer eseridir." demiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun 36. ve son Padişahı Sultan VI. Mehmed Vahdeddin

İtilaf Devletleri Lozan Konferansı'na TBMM Hükûmetinin yanında Sevr Antlaşması'na imza atan Osmanlı Hükûmeti'ni de davet ettiler. Amaçları Türk halkını kimin temsil edeceği konusunda Türk tarafları arasında iktidar çıkarmak ve bu anlaşmazlıktan faydalanarak amaçlarına daha kolay ulaşmaktı. Bunun üzerine TBMM, 1 Kasım 1922'de saltanatı kaldırdı. Böylece Osmanlı Hükûmetinin varlığı resmen ve hukuken sona erdi. Devletteki iki başlılık ortadan kaldırıldı. Bunun sonucunda TBMM Türk milletinin tek temsilcisi olarak Lozan Konferansı'na katıldı. Böylece İtilaf Devletleri'nin planları bir kez daha bozuldu.

LOZAN ANTLAŞMASI

24 Temmuz 1923

Lozan Antlaşması ile Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları çok büyük oranda bugünkü haliyle çizildi. Ankara Antlaşması ile Fransa himayesi altındaki Suriye'ye bırakılan Hatay'ın durumu aynen kaldı. Fakat daha sonra Atatürk'ün çabaları ile Hatay önce bağımsız olurken sonra da Türkiye'ye katılmıştır.

Türkiye'nin Sınırları

TBMM Hükûmeti

İtilaf Devletleri

Lozan Antlaşması'na Göre Türkiye'nin Sınırları

Yönetimi uluslararası bir komisyonun elinde olan Boğazlar Bölgesi

- **Yunanistan Sınırı:** Meriç Nehri sınır olarak kabul edildi. Doğu Trakya Türklere, Batı Trakya ise Yunanlara bırakıldı.
- **Adalar:** Gökçeada ve Bozcaada Türkiye'ye, diğer Ege adaları Yunanistan'a, On İki Ada ise İtalya'ya bırakıldı.
- **Suriye Sınırı:** 20 Ekim 1921'de Fransızlarla imzalanan Ankara Antlaşması'ndaki şartlar aynen kabul edildi.
- **Irak Sınırı:** Türkiye ile İngiltere arasında barıştan sonraki 9 ay içerisinde yapılacak ikili görüşmelerle çözülmesi kararı alındı.

Boğazların Durumu

- Boğazların yönetimi, başkanı Türk olan uluslararası bir komisyona verilecektir. Boğazların her iki yakası askerden arındırılacaktır. Barış zamanında Boğazlardan ticari gemilerin geçişi serbest olacaktır.

Yorum: Bu madde devletin egemenlik haklarına ve tam bağımsızlığa aykırıdır.

Azınlıkların Durumu

- Azınlıklara tanınan ayrıcalıklar kaldırılarak tamamı Türk vatandaşları kabul edilecektir.
- İstanbul'daki Rumlar ile Batı Trakya'daki Türkler hariç, Türkiye'deki Rumlarla Yunanistan'daki Türkler yer değiştirecektir.

Yorum: Azınlıkların Türk vatandaşları sayılmasının amacı Avrupalıların iç işlerimize karışmasını önlemek, ülkede ayrımcılığı sonlandırmak, birlik ve beraberliği sağlamaktır.

Kapitülasyonlar, Dış Borçlar, Tazminat

- Kapitülasyonlar kesin olarak kaldırıldı.
- Düyûn-ı Umûmiye İdaresi kaldırıldı.
- Osmanlı dış borçları, Osmanlı Devleti'nin yıkılmasıyla ortaya çıkan yeni devletler ve Türkiye arasında paylaştırıldı. Borçların altın yerine kağıt para ve Fransız frangıyla ödenmesi kararlaştırılmıştır.

Yorum: Kapitülasyonların ve Düyûn-ı Umûmiye'nin kaldırılması ekonomik bağımsızlığı sağlamıştır.

- Anadolu'ya verdiği zararlardan ötürü tazminat ödemesi talep edilen Yunanistan, malî durumu nedeniyle tazminat ödemek yerine Meriç'in batısındaki Karaağaç'ı Türkiye'ye vermiştir.

Rum Patrikhanesi

Patrikhane'nin İstanbul'da kalması ancak ekümenik (evrensel) özelliğinin olamaması ve siyasi yetkilerinin kaldırılması kabul edildi.

Yorum: Devletin egemenlik hakları korunmuş, iç işlerine müdahale edilmesi önlenmiştir.

Çözilemeyen Sorunlar

- Dış Borçlar
- Yabancı Okullar
- Nüfus Mübadelesi (değişimi)
- Türkiye-İrak sınırı (Musul sorunu)

Lozan Antlaşması'nın Önemi

Türkiye Cumhuriyeti uluslararası alanda siyasi bağımsızlığını resmen kazanırken, kapitülasyonların kaldırılmasıyla da ekonomik bağımsızlığını kazanmıştır. Bu antlaşma ile sağlanan barış ortamı inkılaplara ortam hazırlamıştır. Verilen bağımsızlık mücadelesinin zafere ulaşması milliyetçi devletlere karşı mücadele eden milletlere örnek olmuştur. Lozan günümüze kadar geçerliliğini koruyan bir antlaşmadır.

Aşağıda verilen bilgileri doğru "D" veya yanlış "Y" olarak değerlendiriniz.

- Etkinlik 1**
- a. Lozan Antlaşması ile Hatay hariç bugünkü Türkiye sınırları belirlenmiştir.
- b. Lozan Antlaşması'nın geçerlilik süresi yüz yıl olup 2023 yılında bu süre dolmuştur.
- c. Lozan Antlaşması ile Osmanlı Devleti'nden kalan tüm sorunlar çözüme kavuşturulmuştur.
- d. Lozan Antlaşması Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi kuruluş belgesi niteliğinde olan bir antlaşmadır.
- e. TBMM uluslararası alanda Türk halkının tek temsilcisi olduğu göstermek için saltanatı kaldırmıştır.

Lozan Barış Antlaşması'yla ilgili verilen ifadeleri uygun bir şekilde doldurunuz.

ABD

Boğazlar

Yunanistan

Musul

İtalya

- Etkinlik 2**
- a. Meriç Nehri _____ ile Türkiye arasında sınır olarak kabul edilmiştir.
- b. _____ Hükümeti'nin temsilcisi Lozan Konferansı'na gözlemci sıfatıyla katılmıştır.
- c. Ege Denizi'nde bulunan Gökçeada ve Bozcaada Türkiye'ye, On İki Ada ise _____ bırakılmıştır.
- d. _____ yönetimi, başkanı Türk olan uluslararası bir komisyona verilecek, etrafı askerden arındırılacak.
- e. İngilizler petrol kaynaklarından dolayı _____ bırakmak istemedikleri için Türkiye -Irak sınırı kesinleşmemiştir.

Aşağıda verilen bilgilerden hareketle Lozan Antlaşması'nın hangi alanlarda kazanım sağladığını işaretleyiniz.

- Etkinlik 3**
- Sevr Antlaşması'nda Osmanlı ordusunun sayısı, silah ve cephanesi sınırlı tutulurken Lozan Antlaşması'nda bu konularda bir sınırlama yapılmamıştır.
 - Sevr Antlaşması ile kapitülasyonlar en geniş hâliyle tüm İtilaf Devletleri'ne verilirken, Lozan Antlaşması ile kapitülasyonlar tamamen kaldırılmıştır.
 - Sevr Antlaşması ile azınlıklara çok geniş haklar verilirken Lozan Antlaşması ile ülkede yaşayan herkes Türkiye devletinin vatandaşı sayılmış ve kanunlar karşısında eşit hâle getirilmiştir.

Savunma

Toplumsal

Ekonomik

Eğitim

Sevr Antlaşması'na göre Osmanlı Devleti sınırları

- İtalyan İdare Bölgesi
- Yunan İdare Bölgesi
- Ermeni Nüfuz Bölgesi
- İngiliz İdare Bölgesi
- Fransız İdare Bölgesi
- Boğazlar Bölgesi
- Osmanlı Devleti (Türlere bırakılan yerler)

Lozan Antlaşması'na göre Türkiye Cumhuriyeti sınırları

- Lozan Antlaşması'na Göre Türkiye'nin Sınırları
- Yönetimi uluslararası bir komisyonun elinde olan Boğazlar Bölgesi

Yukarıdaki haritaları da dikkate alarak aşağıdaki maddelerden Sevr Antlaşması'na ait olabileceklerin karşısına "S", Lozan Antlaşması'na ait olabileceklerin karşısına "L" yazınız.

- a. Doğu Anadolu'da Ermenistan ve Kürdistan adlarıyla iki yeni devlet kurulacak.
- b. Suriye Fransa'ya, Arabistan ve Irak İngiltere'ye, Güneybatı Anadolu İtalya'ya bırakıldı.
- c. Meriç Nehri sınır olacak. Doğu Trakya Türklere, Batı Trakya ise Yunanlara bırakılacak.
- d. Gökçeada ve Bozcaada Türkiye'ye, diğer Ege adaları Yunanistan'a, On İki Ada ise İtalya'ya bırakıldı.
- e. Boğazların yönetimi, başkanı Türk olan uluslararası bir komisyona verilecek, etrafı askerden arındırılacak.
- f. İstanbul başkent olarak kalacak. Fakat azınlıkların hakları gözetilmezse şehir Türklerin elinden alınacak.

1. **Atatürk** : "Lozan Konferansı basit bir sorunu çözmekle uğraşmıyor. Yeni Türkiye Devleti'nin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 3,5 yıllık sorunlarını çözmekle uğraşmıyor. Lozan Konferansı başlangıcı pek eski olan bir mücadelenin derin safhalarını çözümlenerek bunu halletmeye çalışıyor. Hiç kuşku yok ki karışık bir dengeyi apaçık bir sonuca iletmek kolay değildir. Özellikle karışık hesapların yapıcısı da biz değiliz. Karşımızdakiler yalnız bizimle ilgili hesapları sormak gibi iyi, hakçı ve insancıl bir düşünceye sahip olsalardı, sorun iki günde biterdi. Ama öyle işe başladılar ki yüzyılların birikimi olan sorunları bizden soruyorlar."

Bu ifadeye göre Lozan Konferansı'yla ilgili;

- I. Konferansın kısa sürede sona erdiği
- II. Avrupalıların dostça bir tutum sergilemediği
- III. Konferansa katılan devletlerin barışçıl olduğu
- IV. Tüm konuların bağımsızlığımıza uygun çözüldüğü

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız II	B) I ve III
C) II ve IV	D) I, III ve IV

2. Mustafa Kemal Paşa'ya göre Lozan Konferansı'nda "birkaç yıllık değil birkaç asırlık hesaplar" görülmüştür.

Aşağıdaki konulardan hangisi Atatürk'ün belirttiği "asırlık hesaplar" arasında gösterilemez?

A) Kapitülasyonlar	B) Osmanlı borçları
C) Ermeni sorunu	D) Hatay sorunu

3. İsmet Paşa Lozan Konferansı'nın açılışında yaptığı konuşmada "Çok ızdırap çektik, çok kan akıttık... Bütün uygar uluslar gibi özgürlük ve bağımsızlık istiyoruz." diyerek Türk milletinin isteklerini dünyaya duyurdu.

İsmet Paşa bu sözünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Sınır güvenliğinin sağlanması gerektiğini
- B) Bir Avrupa devleti kabul edilmek istediğini
- C) Uluslararası alanda eşit görülme istediğini
- D) Toplumsal dayanışmanın sağlanması gerektiğini

4. İtilaf Devletleri Londra Konferansı'nda olduğu gibi Lozan Barış görüşmelerinde de TBMM Hükümeti'nin yanında İstanbul Hükümeti'ni de davet ettiler.

İtilaf Devletleri'nin bu yolla ulaşmak istedikleri amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hükümetler arasında iş birliği sağlamak
- B) İki taraf arasındaki anlaşmazlıkları gidermek
- C) Hükümetlerin ortak hareket etmesini sağlamak
- D) Ortaya çıkacak görüş ayrılıklarından faydalanmak

5. TBMM, Lozan görüşmelerine İstanbul Hükümeti'nin de çağırılması üzerine saltanatı kaldırmıştır.

TBMM'nin bu tepkiyi vermesinin öncelikli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yönetim şeklini değiştirmek
- B) Meclis Hükümeti sistemine geçmek
- C) Yönetimdeki iki başlı görünüme son vermek
- D) Yönetimde kuvvetler ayrılığı ilkesini uygulamak

6. Lozan Barış Antlaşması'na göre;

- Boğazların yönetimi, başkanlığını Türkiye'nin yapacağı uluslararası bir komisyona bırakılacaktı.
- Türkiye'de yaşayan herkes kanunlar önünde eşit sayılacak ve Türk vatandaşı olarak kabul edilecekti.

Buna göre Lozan Barış Antlaşması ile ilgili,

- I. Boğazların stratejik önemi azalmıştır.
- II. Toplumsal birliğin sağlanması amaçlanmıştır.
- III. Ayrıcalıklı uygulamalara son verilmek istenmiştir.
- IV. Türkiye Boğazlar üzerinde tam egemenlik kurmuştur.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II	B) II ve III
C) III ve IV	D) I, III ve IV

7. 19. yüzyılın sonlarına doğru Osmanlı Devleti, dış borçlarını ödeyemeyeceğini ilan etmişti. Bunun üzerine alacaklı devletler 1881 yılında Düyûn-u Umûmiye (Genel Borçlar) İdaresini kurarak Osmanlı hazinesine ait bazı gelir kaynaklarına el koymuşlardı.

Bu kurum aşağıdaki antlaşmalardan hangisiyle ortadan kaldırılmıştır?

- A) Mudanya Ateşkes Antlaşması
B) Lozan Barış Antlaşması
C) Ankara Antlaşması
D) Kars Antlaşması

8. "Bu antlaşma, Türk milleti aleyhine, asırlardan beri hazırlanmış ve Sevr Antlaşması'yla tamamlandığı zannedilmiş büyük bir suikastın yıkılışını ifade eder bir belgedir."

Atatürk bu sözünde aşağıdaki antlaşmalardan hangisine vurgu yapmaktadır?

- A) Kars Antlaşması
B) Lozan Antlaşması
C) Mudanya Ateşkes Antlaşması
D) Mondros Ateşkes Antlaşması

Lozan Antlaşması'nda çözüme kavuşan aşağıdaki sorunlardan hangisi daha çok ekonomik bağımsızlığı sağlamaya yöneliktir?

- A) Düyûn-u Umumiye İdaresinin kaldırılması
B) Meriç Irmağı'nın Türkiye-Yunan sınırı olması
C) Azınlık yerine vatandaşlık statüsünün getirilmesi
D) Boğazların yönetiminin bir komisyona bırakılması

10. Aşağıdakilerden hangisinin Lozan Barış Antlaşması'nda egemenlik haklarımıza uygun bir şekilde çözüme kavuşturulduğu söylenemez?

- A) Azınlık okulları
B) Kapitülasyonlar
C) Ermeni sorunu
D) Boğazlar meselesi

11. Aşağıdakilerden hangisi Lozan Barış Antlaşması'nın sonuçlarından biri değildir?

- A) Misakımillî sınırlarına büyük ölçüde ulaşılmıştır.
B) Kapitülasyonlar ve azınlık gibi sorunlar çözülmüştür.
C) Türkiye'nin egemenlik hakları tam olarak korunmuştur.
D) Türkiye'nin dış politika esasları yeniden düzenlenmiştir.

12. Avrupalılar Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Osmanlı içinde yaşayan gayrimüslim grupların haklarını bahane ederek Osmanlı iç işlerine karışmışlardır. Bu yüzden yeni kurulan Türk devleti aynı durumla karşılaşmamak için Lozan Antlaşması'na bu sorunun çözümüne yönelik madde koymuştur.

Aşağıdakilerden hangisinin bu konuyla ilgili bir madde olduğu söylenebilir?

- A) Bütün azınlıklar Türk vatandaşı kabul edilecektir.
B) Adli, mali, idari ve ekonomik ayrıcalıklar içeren kapitülasyonlar kaldırılacaktır.
C) Duyunu Umumiye'nin kaldırılması
D) Yabancı okullar eğitimlerine Türkiye'nin koyacağı kanunlar doğrultusunda devam edecektir.

13. Lozan Antlaşması'nda bazı topraklarımız Misak-ı Milli sınırları içinde olmasına rağmen taviz verilmek zorunda kalınarak Türkiye toprakları dışında kalmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Lozan'da Misak-ı Milli'den taviz verilerek Türkiye sınırları dışında kalan topraklardan değildir?

- A) Batum
B) Hatay
C) Gökçeada
D) Musul

MİLLÎ MÜCADELE'NİN SANATA VE EDEBİYATA YANSIMALARI

- Millî Mücadele, asırlardır Türk milletini yok etmek isteyenlere karşı verilmiş olan destansı bir mücadeledir. Türk milletinin varlığını koruma ve devam ettirme mücadelesidir. Vatanı ve bağımsızlığı için malından, canından, sevdiklerinden vazgeçebilen bir milletin mücadelesidir.
- Bu mücadele hem o dönemin hem de daha sonraki dönemin birçok sanatçısına ilham kaynağı olmuştur. Türk milletinin verdiği destansı bağımsızlık mücadelesi romandan şiire, resimden heykele çeşitli eserlerle yansıtılmıştır.
- Sanatçılar verdikleri eserlerle hem Türk milletinin bağımsızlık ve vatan sevgisini ortaya koymuşlar hem de yeni nesillere bu konularda ışık tutmuşlardır.
- Bu mücadelenin unutulmaması yeni nesillere aktararak millî bilincin hep canlı tutulması için bu eserlerin okunması ve incelenmesi gerekmektedir.

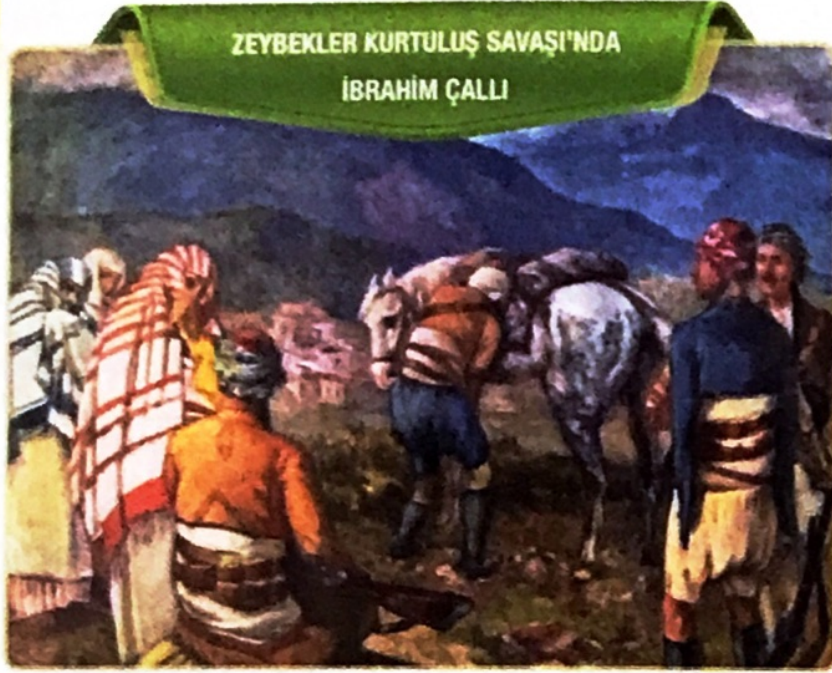
derslig
animasyonu

- Millî Mücadele konulu en önemli eserler bu dönem doğrudan olayları görmüş ve yaşamış insanların eserleridir. Bu yazarların başında "Ateşten Gömlek" ve "Türk'ün Ateşle İmtihanı" adlı eserleriyle Halide Edip Adıvar gelmektedir.
- Mustafa Kemal'in "Nutuk", Ali Fuat Cebesoy Paşa'nın "Millî Mücadele Hatıraları", Kâzım (Karabekir) Paşa'nın "İstiklal Harbimizin Esasları" adlı hatırat türündeki eserlerinde de bu dönemle ilgili olaylara yer verilmiştir.
- Bu dönemi anlatan roman türündeki önemli eserler şunlardır: Yaban (Yakup Kadri Karaosmanoğlu), Esir Şehrin İnsanları ve Yorgun Savaşçı (Kemal Tahir), Kalpaklılar ve Doludizgin (Samim Kocagöz), Küçük Ağa (Tark Buğra), Şu Çılgın Türkler (Turgut Özakman).
- Millî Mücadele; Kemalettin Kamu (Dumlupınar), Fazıl Hüsnü Dağlarca (Üç Şehitler Destanı) ve Cahit Külebi (Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda) gibi şairler tarafından şiirlerinde coşkulu bir şekilde anlatılmıştır.
- İbrahim Çallı, Hikmet Onat, Sami Yetik, Namık İsmail, Ali Cemal ve Halil Dikmen gibi sanatçılarda yaptıkları tablolarında Millî Mücadele Dönemi'nde yaşananları bizlere görsel olarak sunmuşlardır.
- Millî Mücadele Dönemi daha sonra heykel sanatına da yansımıştır. Dönemin sanatçıları Anıtkabir rölyeflerinde (kabartma) Millî Mücadele'yi işlemişlerdir.
- Günümüzde pek çok ilimizin merkezi noktalarında Millî Mücadele kahramanlarının anısını yaşatmak için yapılmış olan heykeller bulunmaktadır.
- Ülkemizde geçmişten günümüze Millî Mücadele dönemini anlatan pek çok sinema filmi ve dizi yapılmıştır. İlk olarak 1923 yılında "Ateşten Gömlek" filmi Halide Edip Adıvar'ın aynı adlı romanından uyarlanarak yapılmıştır. Daha sonra onlarca film yapılırken son yıllarda "Vatanım Sensin" ve "Ya İstiklal, Ya Ölüm" gibi diziler de çekilmiştir.

Aşağıda verilen açıklamayı okuyarak soruyu cevaplayınız

☆ Etkinlik 1

“Zeybekler” tablosunu gören Atatürk, İbrahim Çallı’ya döner ve “Biz Kurtuluş Savaşı’nda yemeye ekmek bulamıyorduk, senin resmindeki atlar nasıl semirmiş böyle?” diye sorar. Usta ressam malzemelerini alır ve tablosundaki atı bir deri bir kemik hâle getirir.

Atatürk’ün resmin ilk hâline tepki göstermesinin nedeninin ne olabileceğini yazınız.

Aşağıda ressam Halil Dikmen’in Millî Mücadele Dönemi’ni anlatan bir tablosu verilmiştir.

☆ Etkinlik 2

Halil Dikmen, “İstiklal Savaşı’nda Cepheye Mermi Taşıyan Kadınlar” isimli eserinde siperde savaşan askerlere mermi ve malzeme taşıyan kadınları tasvir etmiştir. Resimde dik ve geçilmez dağlar savaş sırasında yaşanan ciddi sorunları simgelemektedir. Kadınların yalınayak yürümesi ve çocukların da malzeme taşımaları savaş süresince tüm halkın askerlere destek olduğunu anlatmaktadır.

Bu tablo Millî Mücadele Dönemi’nde gerçekleşen aşağıdaki olaylardan hangileriyle ilişkilendirilebilir? İşaretleyiniz

Maarif Kongresi

Tekalif-i Milliye Emirleri

Genelge ve kongreler

Düzenli ordunun kurulması

1. Kurtuluş Savaşı'ımızı ilham edinen birçok romancı ve şair ortaya koydukları eserlerde 1919 ila 1923 yılları arasındaki dönemde Türk milletinin bağımsızlık ve vatan sevgisini ve bu uğurda yaptığı fedakârlıkları işlemişlerdir.

Buna göre verilen eserlerin hangi alanla ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Resim
B) Edebiyat
C) Bilim
D) Haberleşme

2. Millî Mücadele Dönemi hakkında eser veren yazarların başında Halide Edip Adivar gelir. Yazar, Kurtuluş Savaşı'na doğrudan katılmış, orduda onbaşı ve çavuş gibi rütbelere görev almıştır. 1922'de kaleme aldığı "Ateşten Gömlek" adlı romanı, bu tanıklığın ürünüdür.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Halide Edip Adivar'ın eserlerinin önemini ifade eder?

- A) Edebi yönünün gücü
B) Eserlerinin Türkçe olması
C) İlk Türk kadın romancı olması
D) Yaşadıklarını eserlerine aktarmış olması

3. Yaban, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun en önemli romanlarından biridir. I. Dünya Savaşı yıllarından başlayarak Sakarya Meydan Muharebesi'ne kadar olan zamanı kapsar. İç Anadolu Bölgesi'nde Porsuk Çayı civarında bulunan bir köyde geçer. Yazar eserinde Anadolu'da yaşanan fakirliğe ve cehalete dikkat çeker.

Buna göre "Yaban" ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Kurtuluş Savaşı yıllarını anlatmaktadır.
B) Köy yaşamı hakkında bilgiler vermektedir.
C) En çok okunan romanların başında gelmektedir.
D) Anadolu'nun o yıllardaki durumunu yansıtmaktadır.

4. Halil Dikmen'in "İstiklal Savaşı'nda Mermi Taşıyan Kadınlar" isimli tablosu Anadolu kadınlarının aşılmaz dağları aşarak cephede bekleyen askerlerimize mermi ve erzak taşımalarını konu alır.

Bu esere göre aşağıdaki değerlendirmelerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Türk kadını büyük bir fedakarlık içinde Kurtuluş Savaşı'na destek olmuştur.
B) Anadolu kadınları sanata önem vermektedir.
C) Kurtuluş Savaşı'nda kadınların rolü daha önemlidir.
D) Kurtuluş Savaşı'nı konu alan sanat eserlerinin tamamı günümüze ulaşmıştır.

5.

ATATÜRK KURTULUŞ SAVAŞI'NDA

(...)

Bir gemi yanaştı Samsun'a sabaha karşı
Selam durdu kayığı, çapanı, takası,
Selam durdu tayfası.

Bir duman tüterdi bu geminin
bacasından bir duman,
Duman değildi bu,
Memleketin uçup giden kaygılarıyla.
Samsun Limanı'na bu gemiden atılan,
Demir değil!
Sarılan anayurda
Kemal Paşa'nın kollarıydı.

(...)

Cahit Külebi'nin bu şiirinde aşağıdakilerden hangisini ifade etmek istediği söylenemez?

- A) Mustafa Kemal'in liderlik yönünü
B) Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışının halk üzerindeki olumlu etkisini
C) Kurtuluş Savaşı'nın başlangıç dönemini
D) Birinci Dünya Savaşı'nda halkın çektiği zorlukları

6. Aşağıdakilerden hangisi Millî Mücadele'yi konu alan eserlerden biri değildir?

- A) Halide Edip Adivar: Ateşten Gömlek
B) Tark Buğra: Küçük Ağa
C) Reşat Nuri Güntekin: Çalıkuşu
D) Samim Kocagöz: Kalpaklılar

7. "Ankara'dan Sarıköy'e kadar küçük bir alan Türklerin elinde kalmıştı. Kömür hemen hiç yok gibiydi. Askerin ihtiyacı için kullanılan trenler odunla işliyordu. Vagonlarda oturacak yerler hep tahta, pencereler kırık. Her yer tahtakurusuyla doluydu.."

Halide Edip Adivar'ın "Türk'ün Ateşle İmtihanı" adlı eserinden alınan bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Türk ordusunun sayıca daha az olduğu
B) Türk askerinin imkansızlıklar içinde mücadele ettiği
C) Halkın orduyu maddi olarak desteklemeye çalıştığı
D) Kurtuluş Savaşı'nın başarıyla sonuçlandığı

8. "25 Ağustos akşamı her türlü haberleşmeye son verilecek. Limanlara giriş – çıkış durdurulacak. İstanbul ile İzmit arasındaki kara ve demir yolu ulaşımı kesilecek. Yani biz işi bitirene kadar dünyanın Anadolu'dan haberi olmayacak. Yeteri kadar uçağımız var. Çocuklar düşmanın hava keşfi yapmasını önlesinler." "Başüstüne." İsmet Paşa'ya baktı: "Siz de ordulara yazılı emrinizi veriniz. 26 Ağustos Cumartesi sabahı düşmana taarruz edeceğiz." Üç yüz yıldır verilmemiş bir karar ve emirdi bu."

Turgut Özakman'ın "Şu Çılgın Türkler" adlı eserinden alınan bu parçada aşağıdaki savaşıardan hangisi ifade edilmektedir?

- A) Birinci İnönü
B) Büyük Taarruz
C) Kütahya Eskişehir
D) Sakarya Meydan Savaşı

9.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Yazdığı Eserler:
Yaban ve Ankara

Halide Edip Adivar
Yazdığı Eserler:
Türk'ün Ateşle İmtihanı ve Ateşten Gömlek

Samim Kocagöz
Yazdığı Eserler:
Kalpaklılar ve Doludizgin

Bu eserlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı Tarihi'yle ilgili yazılmış eserlerdir.
B) I. Dünya Savaşı yıllarını anlatmaktadırlar.
C) Türkiye'de en çok okunan romanlardır.
D) Millî Mücadele yıllarını konu alan eserlerdir.

10. Aşağıda Tark Buğra'nın Küçük Ağa adlı romanından bir bölüm verilmiştir:

Reis Bey başını salladı:

"Elbette. En mühimi de etrafınıza Kuvâ-yı Milliye'nin çete olmadığını, Kurtuluş Ordusu'nun çekirdeği olduğunu yaymaktır. Eli silah tutanlar gider, kalanlar da kanca kararınca para ve mal yardımında bulunur. Aranızda bir heyet kurun; üç beş kuruş, bir kalıp sabun, bir çift çorap, bir çaputun bile değeri vardır. Toplayın, verin. Önümüz kış. Düşman boyuna ilerliyor. Yakında büyük çarpışmalar başlayacak. Ne kadar kuvvetli olursak o kadar dayanabiliriz. Dayandıkça da derlenip toparlanırsınız."

Bu alıntıda aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

- A) Millî Mücadele'nin güçlendirilmeye çalışıldığı
B) Osmanlı'nın ekonomik bağımsızlığını kaybettiği
C) Kuvâ-yı Milliye'nin belirli bölgelerde etkili olduğu
D) Kuvâ-yı Milliye'nin Anadolu'nun işgalini yavaşlattığı

ANADOLU AJANSININ
İSİM ANNESİ

Halide Edip Adivar

- 1884'te İstanbul'da dünyaya geldi.
- Özel hocalardan Arapça, İngilizce, Fransızca ve müzik dersleri aldı.
- Tanin, Resimli Kitap, Yeni Tanin, Şehbal, Musavver Muhit, Mehasin ve Resimli Roman gibi yayınlarda yazılar yazdı. İlk kadın derneği Teali-i Nisvan Cemiyeti'ni kurdu.
- 1918-19'da İstanbul Darülfünunu'nda Batı edebiyatı dersleri verdi.
- İzmir'in işgalinden sonra düzenlenen Fatih, Üsküdar ve Sultanahmet mitinglerine konuşmacı olarak katıldı. Yazdığı yazılarla işgale karşı direnişin gelişmesine katkıda bulundu.
- Anadolu'ya gizlice silah kaçırma işinde de görev aldı. 1920'de eşiyle Anadolu'ya geçerek Millî Mücadele için çalışmalarına katıldı.
- Sakarya Savaşı sırasında onbaşı oldu. 1921 ve 1922 arasında Tetkik-i Mezalim Komisyonu'nda Yunan ordusunun çekilirken bıraktığı hasarı ve halka yaptığı zulümleri raporlaştırdı. Savaş sonunda "Çavuş" rütbesi verildi.
- Millî Mücadele Dönemi yaptığı gözlemlerle "Ateşten Gömlek", Vurun Kahpeye" romanları ile "Dağa Çıkan Kurt" hikaye kitaplarını yazdı.

Görselde verilen bilgilerden Halide Edip Adivar ile ilgili aşağıdakilerden hangine ulaşamaz?

- A) Millî Mücadele'de doğrudan rol almış vatansever bir insandır.
B) Kurtuluş Savaşı sonrası yeni Türk devletinin yönetiminde etkin görevler üstlenmiştir.
C) Millî Mücadele Dönemi yaşanan olayları eserlerine yansıtarak yeni nesillere aktarmıştır.
D) İşgaller karşısında millî bilincin uyanması, birlik ve beraberliğin sağlanması için mücadele vermiştir.

2. Birinci İnönü Savaşı'ndan sonra İtilaf Devletleri, İstanbul Hükümeti'ni Londra Konferansı'na davet ettiler. İstanbul Hükümeti'nin göndereceği delegeler arasında TBMM'nin göndereceği bir delegenin de olabileceğini belirttiler. Ancak Mustafa Kemal TBMM'nin konferansa doğrudan davet edilmediği takdirde katılmayacaklarını söylemesi üzerine İtalya TBMM'yi de davet etmiştir. Bunun üzerine TBMM adına konferansa Bekir Sami Bey, İstanbul Hükümeti adına ise Tevfik Paşa katılmıştır.

Buna göre Mustafa Kemal'in bu tutumuyla aşağıdakilerden hangisinin sağlandığı söylenebilir?

- A) İstanbul Hükümeti ile ortak hareket edilmesinin
B) Millî Mücadele'nin askerî evresinin sona erdirilmesinin
C) Londra Konferansı'ndan istenilen kararların çıkarılmasının
D) TBMM'nin varlığının uluslararası alanda resmen tanınmasının

3. Ermenilerin Doğu Anadolu'da Türklere karşı giriştiği olumsuz faaliyetler üzerine TBMM tarafından Doğu Cephesi Komutanı olarak tayin edilen Kazım Karabekir Paşa askerî bir hareket ile doğu illerini Ermeni işgalinden kurtardı. Yapılan Gümrü Antlaşması ile de Ermeniler, TBMM'nin varlığını resmen tanıdıkları gibi Türklere yaşama hakkı tanımayan Sevr Antlaşmasını reddedip Misak-ı Milli'yi kabul ettiler.

Verilen bilgilere göre;

- I. Askerî başarılar, siyasi başarıları doğurmuştur.
II. TBMM'nin uluslararası alandaki itibarı artmıştır.
III. Birinci Dünya Savaşı'ndan önce kaybedilen topraklar geri alınmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) II ve III

Atatürk Nutuk'ta Doğu Cephesi'ndeki mücadelelerle ilgili şu bilgileri vermiştir: "Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan beri Ermeniler, gerek Ermenistan içinde gerekse sınıra yakın yerlerde, Türkleri toplu olarak öldürmekten bir an geri kalmıyorlardı. 1920 sonbaharında Ermeni saldırıları dayanılmaz bir hâl aldı. Ermeniler üzerine yürümeye karar verdik. 9 Haziran 1920'de, Doğu Anadolu Bölgesi'nde seferberlik ilan ettik. 15. Kolordu Komutanı Kâzım Karabekir Paşa'yı Doğu Cephesi Komutanı yaptık. 1920 Haziranında Ermeniler, Oltu'da kurulan mahalli Türk yönetimine karşı hareketle o bölgeyi ele geçirdiler. Dış İşleri Bakanlığımız tarafından Ermenilere 7 Temmuz 1920'de bir ultimatom verildi. Ermeniler aynı şekilde hareketlerine devam ettiler. Sonunda biz de seferberlikten üç buçuk dört ay sonra, Ermenilerin Kötek ve Bardiz bölgelerinde toplanan birliklerimize saldırısı ile savaşa başladık."

Atatürk'ün bu sözlerine göre Doğu Cephesi ile ilgili,

- I. Türk tarafı öncelikle diplomatik yollardan savaşı önlemeye çalışmıştır.
- II. Ermenilerin saldırgan tutumu savaşın başlamasına neden olmuştur.
- III. Doğu Anadolu Bölgesi'nde genel savaş hâline geçilmiştir.
- IV. Ermeniler işgal ettikleri yerlerden çıkarılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) III ve IV C) I, II ve III D) II, III ve IV

2. Birinci İnönü Savaşı sonrası Sovyet Rusya ve TBMM arasında Moskova Antlaşması imzalandı.

Bu antlaşmaya göre;

- Tarafardan birinin tanımadığı uluslararası bir antlaşmayı diğeri de tanımayacaktı.
- Batum'un Gürcistan'a bırakılması şartıyla Sovyet Rusya Gümrü Antlaşması'nı ve Doğu sınırını tanıyacaktı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) TBMM Misak-ı Milli'den taviz vermek zorunda kalmıştır.
- B) TBMM ve Misak-i Milli'yi tanıyan ilk devlet Sovyet Rusya olmuştur.
- C) Askerî alandaki başarılar siyasi başarıları da beraberinde getirmiştir.
- D) Sevr Antlaşması'nın geçersiz olduğu uluslararası alanda kabul edilmiştir.

3. Mustafa Kemal Paşa, Kütahya-Eskişehir savaşlarında yenilen Türk ordusunun daha fazla kayıp vermemesi için Sakarya Nehri'nin doğusuna çekilmesini emretti. Başkomutanlık yetkisini aldıktan sonra çıkardığı Tekalif-i Milliye Emirleri ile ordunun ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştı. Ancak henüz ordu taarruz gücüne ulaşmadan Yunan birlikleri saldırıya geçti. Türk ordusuna, "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O sathı bütün vatandır." emrini veren Mustafa Kemal Paşa topyekün bir savunma taktiği uygulayarak Yunan ordusunu durdurdu. Daha sonra yaklaşık bir yıl süren hazırlıklarla eksikleri giderilen Türk ordusu Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle taarruza geçerek düşmanı yurttan çıkardı.

Bu metinden Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Diplomatik yollar kullanarak askerî alanda başarılar kazandığına
- B) Millî Mücadele'nin kazanılmasında askerî yeteneklerinin önemli olduğuna
- C) Düşmanın ve kendi ordusunun durumuna göre farklı savaş taktikleri uyguladığına
- D) Kütahya-Eskişehir Savaşları'ndan sonra Türk ordusunu doğrudan komuta ettiğine

Sevr Antlaşması'na Göre Osmanlı Devleti Sınırları

İtalyan İdare Böl.	Boğazlar Bölgesi	Osmanlı Devleti
Yunan İdare Böl.	İngiliz İdare Bölgesi	Fransız İdare Bölgesi
Ermeni Nüfus Böl.	Bugünkü Türkiye sınırları	

Lozan Antlaşması'na Göre Türkiye Cumhuriyeti Sınırları

Lozan Antlaşması'na Göre Türkiye'nin Sınırları
Yönetimi uluslararası bir komisyonun elinde olan Boğazlar Bölgesi

Yukarıda verilen haritalara göre;

- I. Lozan Antlaşması ile bugünkü Türkiye sınırları kesin olarak belirlenmiştir.
- II. Sevr Antlaşması ile Anadolu'daki Türk egemenliği sonlandırılmak istenmiştir.
- III. Lozan Antlaşması ile Batılı devletlerin Anadolu üzerindeki emelleri önlenmiştir.
- IV. Sevr Antlaşması ile Türklerin Ege ve Akdeniz'e ulaşması önlenmeye çalışılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II

B) III ve IV

C) I, II ve III

D) II, III ve IV

TÜRK MİLLETİNİN BÜYÜK ZAFERİ 30 AĞUSTOS

1919

I. Dünya Savaşı sonrası İtilaf Devletleri Anadolu'yu işgale başladı. Ordusunun cephanesi elinden alınan Türk milleti zor durumda bırakılmaya çalışıldı.

15 MAYIS 1919

İtilaf Devletleri'nin desteklediği Yunan Ordusu İzmir'e çıkarma yaptı. Türk milleti, tarih boyunca gösterdiği "millet olma bilinci" içerisinde işgallere karşı Kuvâ-yı Millîye hareketini başlattı.

1920

TBMM'nin açılması üzerine işgal güçleri tüm baskınlarnı Mustaf Kemal ve arkadaşları üzerine yoğunlaştırdı. Batı Cephesi'nde hareketlilik artmaya başladı.

23 AĞUSTOS 1921 - 13 EYLÜL 1921

Yunan ordusu Sakarya'da 22 gün 22 gece süren kanlı çarpışmaların ardından durduruldu.

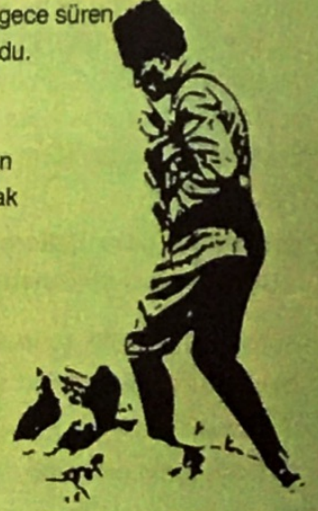
26 AĞUSTOS 1922

Bir yıl kadar süren hazırlık döneminden sonra düşmanı tamamen yurttan atmak için Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle Büyük Taarruz başladı.

Topçu ateşiyle başlayan hareketin devamında, Türk askeri, düşma işgalindeki tüm noktaları ele geçirdi.

30 AĞUSTOS 1922

Büyük Taarruz, Dumlupınar'da Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin kazanılmasıyla sonuçlandı. Ardından Mustafa Kemal Paşa, birliklere "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir, İleri! emrini verdi. Düşmanı takip eden Türk ordusu 9 Eylül'de İzmir'e girdi. 18 Eylül'de Batı Anadolu tamamen düşmandan temizlendi.

Bu bilgilerde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Kurtuluş Savaşı'nın önemli aşamalarına
B) Sakarya Savaşı'nın ve Büyük Taarruz'un sonuçlarına
C) Anadolu'nun işgal sürecine
D) TBMM'nin açılmasının nedenlerine

2. Urfa, 24 Mart 1919 tarihinde İngilizler tarafından işgal edilmiştir. Bir İngiliz yarbayı, iki subay ve bir zırhlı otomobille geldikleri Urfa'da İngiliz Kumandan, ziyaret ettiği Kaymakam Nusret Bey'e "Galip bir hükümetin askeri neden karşılanmıyor?" diye sorduğunda ondan "Haksız yere memleketi işgal eden bir kuvveti karşılamaya çıkmak bir Türk kaymakamına yakışmaz. Bir misafir gibi gelseydiniz, sizi Birecik'te karşılardım" cevabını almıştır.

Buna göre Nusret Bey'in bu davranışına bakarak aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) İşgala karşı tepki göstermiştir.
B) Yabancılar milletleri sevmemektedir.
C) Türklere karşı haksızlık yapıldığına inanmaktadır.
D) Ulusal onur ve bağımsızlık bilinciyle hareket etmiştir.

3. 20 Ocak 1921 tarihinde kabul edilen Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." ve "Yasama ve yürütme yetkileri milletin tek temsilcisi olan Büyük Millet Meclisinde toplanır." şeklinde iki önemli hüküm yer almıştır.

Bu hükümler ile;

- I. Milletvekili seçme yaşını düşürme
II. Kuvvetler birliği ilkesini uygulama
III. Ulusal irade anlayışını pekiştirme

hedeflerinden hangilerine ulaşılma istendiği savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) II ve III
D) I, II ve III

4. Sakarya Zaferi, Millî Mücadele'nin ve Misak-ı Milli'nin en büyük zaferlerinden biridir. TBMM'nin itibarını ve Mustafa Kemal Paşa'ya duyulan güveni kat kat artıran bu zafer, bütün Anadolu'da hatta işgal altındaki İstanbul'da bile coşkuyla kutlanmıştır. Bunun dışında Sovyet Rusya'nın bir araya getirdiği Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan ile TBMM arasında Kars Antlaşması imzalanmıştır (13 Ekim 1921). Bu antlaşma ile doğu sınırimız güvence altına alınmıştır.

Verilenlere göre Sakarya Savaşı'yla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kurtuluş Savaşı sona ermiştir.
B) İtilaf Devletleri TBMM'yi ilk kez tanımışlardır.
C) Ulusal ve uluslararası sonuçlar doğurmuştur.
D) Doğu sınırimız Misak-ı Milli'ye göre çizilmiştir.

5. Mudanya Ateşkes Antlaşması'na göre;

- Türk ve Yunan kuvvetleri arasındaki çarpışmalar durdurulacaktır.
- Yunan işgal kuvvetleri, on beş gün içinde Doğu Trakya'yı boşaltacaktır.
- TBMM Hükûmeti, barış antlaşması imzalanıncaya kadar Marmara ve Doğu Trakya'yada asker bulundurmaz.

Verilen maddelere göre Mudanya Ateşkes Antlaşması'yla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sevr Antlaşması'nın geçersizliğinin anlaşıldığı
B) Millî Mücadele'nin askerî safhasının sona erdiği
C) Misak-ı Milli sınırlarının tam olarak gerçekleştiği
D) TBMM'nin diplomatik bir zafer elde ettiği

6. "Yunanistan verdiği zararlara karşılık, Meriç Nehri'nin ötesinde bulunan Karaağaç Türkiye'ye verecektir."

Lozan Antlaşması'nın bu maddesi aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilişkilidir?

- A) Tazminat
B) Diplomasi
C) Mübadele
D) Kapitülasyon

7. **Boğazlar:** Boğazlar, Türkiye'nin başkanlığında uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecektir. Türkiye, Boğazların her iki yakasında da asker bulundurmaz.

Kapitülasyonlar: Adli, mali, idari ve ekonomik ayrıcalıklar içeren kapitülasyonlar kaldırılacaktır.

Borçlar: Duyun-u Umumiye kaldırılacaktır. Osmanlı borçları, Osmanlı Devleti'nden ayrılan devletlerle Türkiye arasında paylaşılacaktır. Türkiye'nin payına düşen borçlar taksitlere bağlanacaktır.

Lozan Barış Antlaşması'nda ele alınan başlıklar ve sonuçlarına göre Türkiye ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Uluslararası eşitlik prensibine göre hareket etmiştir.
B) Dış ülkelerin iç işlerine karışmasını engellemiştir.
C) Boğazlar ve çevresinde asayişi sağlamıştır.
D) Ekonomik bağımsızlığını sağlamıştır.

8. Kurtuluş Savaşı'nı anlatan eserlerden biri de Tank Buğra'nın Küçük Ağa adlı romanıdır. Yazar eserinin bir bölümünde;

"Ölümün eşiğine gelen memleketi ancak ve ancak Anadolu hareketi kurtarabilirdi. Bu hareket memleketin yüreğinden gelen bir hareketti. Tıpkı hücumu uğrayan bir adamın kendini korumak ve kurtarmak için yaptığı işti. Buna karşın aynı iddiayı taşıyan hareketler, niyetleri ne kadar iyi olursa olsun, memleketin elini kolunu tutmaktan başka bir işe yaramıyordu, yaramayacaktı da." demektedir.

Yazara göre Anadolu hareketini diğerlerinden ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Belli bir lider tarafından yönetilmesi
B) Teknik üstünlüğe sahip olması
C) Teşkilatlı ve organize olması
D) Millete dayanmış olması

Arşın: Yaklaşık 68 cm uzunluğunda, eski bir ölçü birimi.

Cumhuriyetin ilanından sonra **arşın** ve **kulaç** gibi uzunluk ölçü birimleri yerine metre kullanılmaya başlanmıştır.

Aşar: Tarımsal ürünlerin onda biri oranında alınan bir vergi

Aşar vergisinin kaldırılması, çiftçilerin yükünü hafifletti ve ekonomik özgürlüklerini artırdı.

Bağnazlık-Taassup Bir düşünceye, bir inanişeye aşırı derecede bağlanıp ondan başka bir düşünce ve inanişeyi kabul etmemek

Bağnaz insanlar teknolojik gelişmelere karşı olmuştur.

Bayındır: Geliştirilmiş ve imar edilmiş.

Düşman tarafından yakılıp yıkılan yerlere yeniden yollar, köprüler, binalar, devlet kurumları vb. yapılarak bayındır hâle getirildi.

Çeki: Daha çok odun, taş ve kireç gibi maddelerin tartılmasında kullanılan ağırlık ölçüsü birimi.

1931'de kabul edilen bir kanunla **arşın**, **endaze**, **okka** ve **çeki** gibi ağırlık ölçü birimlerinin yerine kilogram kullanılmaya başlandı.

Cumhuriyet: Halkın egemenliğini temsil eden yönetim biçimi.

1923'te ilan edilen Cumhuriyet, Türkiye'nin yönetim şeklini köklü bir şekilde değiştirdi.

Darülfünun: Osmanlı'da üniversite düzeyinde eğitim veren kurum.

Üniversite reformu gereği **Darülfünun** kaldırılıp İstanbul Üniversitesi'ne dönüştürüldü.

Derviş: Bir tarikata girmiş, onun kurallarına bağlı kimse.

Osmanlı'nın Kuruluş Dönemi'nde dervişler Anadolu ve Rumeli'de İslam dininin yayılmasına katkı sağlamışlardır.

Dinamik: Değişime açık, hareketli, durağan olmayan.

Reformları, Türk toplumunu dinamik bir yapıya kavuşturdu.

Dispanser: Veremle savaştan sağlık kuruluşları.

Dogma-Dogmatizm: Sorgulanamaz kabul edilen, eleştirilere kapalı olan sabit düşünce ve düşünce sistemi.

Orta Çağ Avrupası'nda dünyanın düz ve sabit olduğu fikrini sorgulayanlar cezalandırılmışlardı.

Enstitü: Araştırma ve öğretim yapabilen kurum.

1940'da hem köy öğretmeni yetiştirmek hem de köy halkına tarımsal üretime dair pratik bilgi vermek için Köy Enstitüleri açılmıştır.

Erkân-ı Harbiye Vekaleti: Savaş işlerinden sorumlu bakanlık.

Erkân-ı Harbiye Vekaleti'nin kaldırılmasıyla, modern savunma bakanlığına geçiş yapıldı.

Evkaf: Vakıflar anlamına gelmektedir. Osmanlı döneminde vakıf mallarını yöneten kuruma Evkaf Vekâleti deniliyordu. Cumhuriyet döneminde Şeriye ve Evkaf Vekâleti kaldırılarak Vakıflar Genel Müdürlüğü kuruldu.

Evrensel: Dünyadaki tüm insanları ilgilendiren durum, olay vb. Alemşümül, cihanşümül, kozmik, universal

Hak, adalet, eşitlik ve özgürlük gibi kavramlar evrensel değerlerdir.

Fırka: Siyasi parti.

Cumhuriyet Halk Fırkası Türkiye'nin ilk siyasi partisi olmuştur.

Güçler ayrılığı: Kuvvetler ayrılığı veya güçler ayrılığı, devlet organları olan yasama, yürütme ve yargı güçlerinin birbirinden ayrılmış oldukları bir devlet yönetim modelidir.

Cumhuriyetin ilanı ile yasama meclise, yürütme ise cumhurbaşkanı ve hükûmete verilerek güçler ayrılığı ilkesi benimsenmiştir.

Hanedan: Bir devleti yöneten soy ya da aile

Osmanlı Devleti'nde ülke hanedanın ortak malı sayılmış bu yüzden hükümdarın ölünce yerine onun soyundan gelen birisi geçmiştir.

Hıfzıssıhha: Hıfzıssıhha; sağlıklı yaşamak için bedenin ve çevrenin temiz tutulmasıyla ilgili önlemlerin tümü, sağlık bilgisi ve hijyen anlamına gelmektedir.

Cumhuriyet döneminde hıfzıssıhha çalışmaları, salgın hastalıklarla mücadelede önem kazandı.

Hilafet: İslam dünyasının dini ve siyasi liderliği.

Laikleşme sürecinde halifelik kaldırılmıştır.

Hurafe: Dinini aslında olmayan, dine sonradan girmiş inanç.

Sihir ve büyü yapmak, türbelerden istekte bulunmak hurafedir.

İktisat: Ekonomi bilimi.

Türkiye İktisat Kongresi, Cumhuriyetin ekonomik politikalarını şekillendirdi.

Kabine Sistemi: Yürütme gücünün başında cumhurbaşkanı ve bakanlarının olduğu hükûmet yapısı.

Cumhuriyetin ilanı ile meclis hükûmet sisteminden kabine sistemine geçilmiştir.

Kısva: Giyim kuşam, kılık kıyafet.

1934'te Bazı Kısvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun çıkarıldı.

Mamur: Geliştirilmiş ve iyileştirilmiş, bayındır hâle getirilmiş. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Ankara mamur hâle getirildi.

Mazlum Millet: Zulme uğramış halk.

Kurtuluş Savaşı, mazlum bir milletin bağımsızlık mücadelesidir.

Mecelle: Osmanlı dönemi kullanılan medeni kanun

Mecelle'nin yerine Türk Medeni Kanun'u kabul edildi (1926).

Medeni Kanun: Aile ve miras hukukunu düzenleyen kanun.

Medeni Kanun ile kadınlar evlenme, boşanma, miras, meslek edinme gibi konularda erkeklerle eşit haklara sahip oldular.

Meclis Hükümeti Sistemi: Meclis başkanının hükümet başkanı olduğu, bakanların meclis içerisinde oylama ile tek tek seçildiği, meclis ve hükümetin iç içe geçtiği yönetim şeklidir.

TBMM kurduğunda alınan "Meclis başkanı hükümetinde başkanıdır." maddesi, Meclis Hükümeti sisteminin uygulandığını gösterir.

Mektep: Eğitim kurumu, okul.

Okur yazar sayısını artırmak için Millet Mektepleri açıldı.

Millî Kültür: Bir milletin maddi ve manevi değerler bütünü.

Türk Tarih ve Türk Dil Kurumlarının açılması, Türk millî kültürünün korunmaya ve geliştirilmeye çalışıldığını gösterir.

Modern: Çağın gerekliliklerine uygun.

İnkıpların amacı Türkiye'yi modernleştirmek olmuştur.

Muasır: Çağdaş, aynı çağda yaşayan.

Atatürk'ün en önemli hedefi Türkiye'yi muasır medeniyetler seviyesine çıkarmak olmuştur.

Müreffeh: Bolluk içinde yaşamak, kimseye muhtaç olmamak.

Türk halkının müreffeh bir toplum olması, refaha kavuşması için için ekonomik alanda önemli inkıplar yapılmıştır.

Örfî Hukuk: Geleneklere ve göreneklere dayalı hukuk sistemi. Dinî kurallara dayalı hukuk sistemine de **Şer'î Hukuk** denir.

Cumhuriyetle birlikte şer'î ve örfî hukuktan modern hukuka geçildi.

Özel Sektör: Ekonomi alanında özel kuruluş ve şahısların yaptığı işlerin bütünü, kamu sektörü dışında kalan iş alanı.

Cumhuriyetin ilk yıllarında özel sektörün desteklenmesi için Teşvik-i Sanayi Kanunu çıkarılmıştır.

Patrikhane: Ortodoks Hristiyanların dini merkezi.

Cumhuriyetle birlikte patrikhanenin siyasi gücü sona erdi.

Rejim: Yönetim şekli. Türkiye, cumhuriyet rejimiyle yönetilir.

Saban: Hayvanlar tarafından çekilerek toprağı kazmaya/sürmeye yarayan demir uçlu tarım aracı.

"Kılıç ve saban; bu iki fatihten birincisi, ikincisine daima yenildi."

Saltanat: Tek kişinin hüküm sürdüğü yönetim.

1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılmasıyla Millî egemenlik ilkesinin hayata geçirilmesi yolunda önemli bir adım atıldı.

Sanatoryum: Verem hastaları için kurulan sağlık kurumu.

Cumhuriyetin ilk yıllarında ölümcül bir hastalık olan veremle mücadele için sanatoryumlar kurulmuştur.

Sermaye: İş kurmak, yatırım yapmak için gerekli para ve mal.

Cumhuriyet döneminde ekonomik bağımsızlığın sağlanması amacıyla yerli sermaye yatırıma teşvik edilmiştir.

Söylev: Dinleyenlere belli bir düşüncüyü anlatmak, bir duyguyu aşlamak için yapılan coşkulu, güzel konuşma.

Atatürk'ün Nutuk'u, Türk milletine hitap eden tarihi bir söylevdir.

Tarikat: Din içinde farklı yorum ve uygulamalara bağlı olarak ortaya çıkan gruplar.

Tarikat mensuplarının bir araya gelerek ibadet ettikleri, toplantılar yaptıkları **tekke** ve **zaviyeler** 1925'te çıkarılan bir kanunla kapatıldı.

Tasarruf: Yeni yatırımlar yapmak için kenara para koyma, parayı ya da tüketilecek herhangi bir şeyi dikkatli kullanma, idareli harcama.

1929'da başlayan "Dünya Ekonomik Krizi"nin etkisini azaltmak için "Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti" kurularak halk tasarruf yapmaya yönlendirildi.

Teşvik-i Sanayi Kanunu: Sanayi gelişimini destekleyen kanun.

Teşvik-i Sanayi Kanunu, yerli üretimi artırarak ekonomik kalkınmayı hızlandırdı.

Tevhid ve Tedrisat: Tevhid birlik; tedrisat ise eğitim öğretim demektir. 1924'te "Tevhid-i Tedrisat" Kanunu çıkarıldı.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile tüm eğitim kurumları Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlandı. Böylece eğitim birliği sağlandı.

Türbe: Önemli kişiler için yapılan anıt mezar

Cumhuriyetin ilk yıllarında türbeler, kültürel miras olarak koruma altına alındı.

Zümre: Benzer özellikleri olan grup.

Çıkarılan zarar gören bazı zümreler, cumhuriyet dönemi yapılan inkıaplara karşı olmuşlardır.

ATATÜRK İLKELERİ

derslig
animasyonu

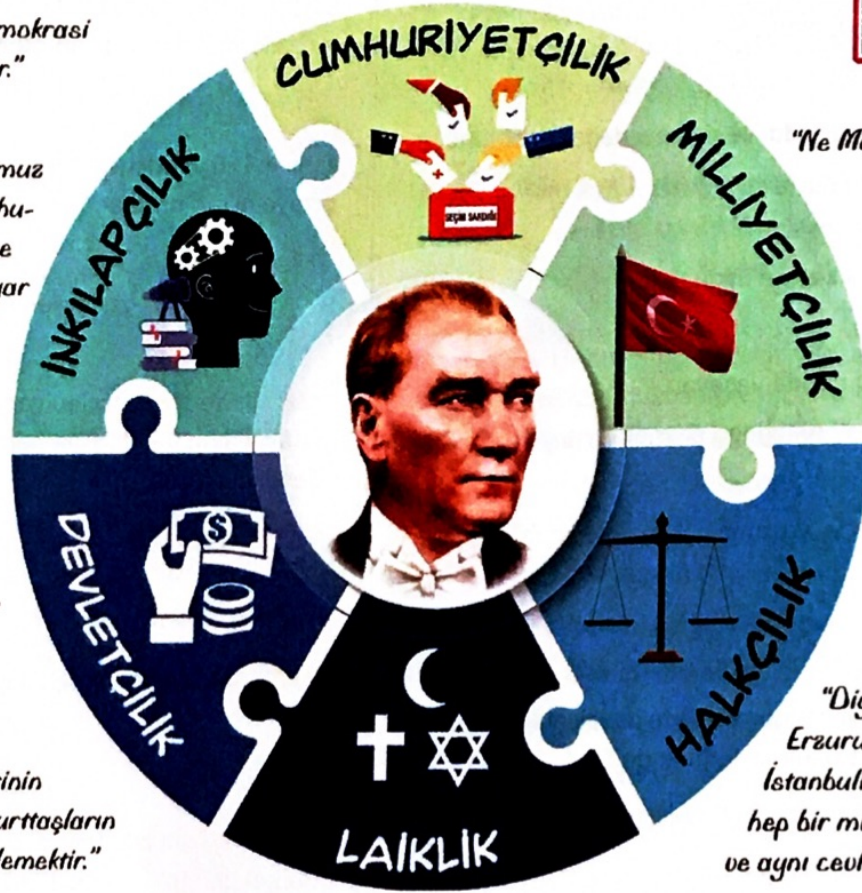
- ♦ Atatürk'ün düşüncelerini içeren dünya görüşüne Atatürkçülük denir.
- ♦ Bu ilkeler 1931'de Cumhuriyet Halk Fırkasının kurultayında açıklanmıştır.
- ♦ Atatürk ilkeleri 1937 yılında yürürlükte olan 1924 Anayasası'na eklenmiştir.
- ♦ Atatürk'ün ekonomik ve sosyal hayata, bilim ve kültüre, fikir hayatına, toplumun temel kurallarına, devletin rejimi ve bu rejimin işleyişine yönelik düşünce ve ilkeleri, Türk milletinin çağdaş uygarlığa ulaşmasında kılavuzluk etmiştir.
- ♦ Atatürkçülüğün temelinde Türk tarih ve kültürü vardır. Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur. Akli ve bilimi esas aldığı için dogmatik değildir ve gelişmelere açık dinamik bir yapıya sahiptir. Hak ve hürriyetlere de saygılıdır.
- ♦ Tam bağımsız Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasında ve daha sonra Türk inkılabının yapılmasında Atatürk ilkeleri Türk milleti için bir rehber olmuştur.

"Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemiyle devlet şekli demektir."

"Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılabın gayesi Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve bütün anlam ve görüşleriyle uygar bir toplum haline ulaştırmaktır."

"Devlet, vatandaşların mesleklerinde çağdaş ölçülere göre ilerlemelerini sağlamalıdır. Bu sebeple vatandaşın eğitimi, terbiyesi, sağlığı ile yakından ilgilenmelidir."

"Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Tüm yurttaşların vicdan, ibadet ve din özgürlüğü demektir."

derslig
animasyonu

"Ne Mutlu Türküm Diyene"

"Millete efendilik yoktur, hizmet etme vardır. Bu millete hizmet eden onun efendisi olur."

"Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı... hep bir milletin evladı ve aynı cevherin damarıdır."

ATATÜRK İLKELERİNİN ORTAK ÖZELLİKLERİ

- ♦ Akılcı, bilimsel, evrensel ve barışçıdır.
 - ♦ Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.
 - ♦ Kabul edilmelerinde bir dış baskı söz konusu değildir.
 - ♦ Kaynağı Türk milli kültürüdür. Bu yüzden taklitçi değildir.
 - ♦ Millî egemenlik, bağımsızlık, laik düşünce ve hukuka dayanır.
- Birbiriyle uyumlu ve birbirini tamamlayıcı olup uygulamaya da yansımıştır.

Atatürk ilkeleri doğrudan Atatürk'ün kendisi tarafından sözlü anlatılmış ve uygulama ile gösterilmiştir.

TANIMLAR

Cumhuriyet: Millet iradesini ve demokratik yaşam biçimini esas alan bir yönetim şeklidir.

Cumhuriyetçilik: Devlet yönetiminde millî egemenliği, millî iradeyi ve özgür seçimi esas almaktır.

CUMHURİYETÇİLİK

ÖZELLİKLERİ

- Yöneticiler halk tarafından seçilir.
- Kanunlar karşısında herkes eşittir.
- Her türlü düşünceye saygı duyulur.
- Millî egemenlik ilkesini esas almaktadır.
- Temel haklar yasalarla güvenceye alınır.
- Yönetimde kuvvetler ayrılığı ilkesi vardır.
- Diğer Atatürk ilkelerinin hayata geçirilebilmesi için gereklidir.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Meclis
- Millî irade
- Demokrasi
- Siyasi partiler
- Millî egemenlik
- Çok partili rejim
- Seçme ve seçilme

İLGİLİ İNKILAPLAR

- TBMM'nin açılması
- Cumhuriyetin ilan edilmesi
- Saltanatın ve halifeliğin kaldırılması
- Erkânıharbiye Vekâletinin kaldırılması
- 1921 ve 1924 Anayasalarının kabulü
- Çok partili yaşama geçme denemeleri
- Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi

TANIMLAR

Millet: Aralarında dil, kültür, tarih gibi ortak bağları olan ortak ideal etrafında toplanmış insan topluluğudur.

Milliyetçilik: Bir milletin çıkarlarını, özellikle egemenliğini ve öz yönetimini kazanmayı, daha sonra bunu ilelebet sürdürmeyi amaçlayan düşüncedir.

MİLLİYETÇİLİK

ÖZELLİKLERİ

- Vatandaşlık bağına esas alır.
- Asla din ve ırk ayrımı yapmaz.
- Millî ve evrensel değerlere önem verir.
- Millî çıkarları ve millî kültürü korumak temel unsurlardandır.
- Din ve inanç ayrımcılığını reddettiği için laiklik; halka hizmet etmeyi esas aldığı için halkçılık ilkesinin de bir parçasıdır.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Millî kültür
- Millî eğitim
- Millî bağımsızlık
- Ortak dil ve tarih
- Ülkü/kader birliği
- Vatan/yurt sevgisi

İLGİLİ İNKILAPLAR

- İstiklal Marşı'nın kabulü
- Kapitülasyonların kaldırılması
- Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması
- Yabancı işletmelerin satın alınması
- İzmir İktisat Kongresi'nin yapılması
- Yeni Türk alfabesinin kabul edilmesi
- Türk Dil ve Tarih Kurumunun kurulması

TANIMLAR

Halk: Aynı ülkede yaşayan ve o ülkenin yurttaşı olan insan topluluğu.

Halkçılık: Tüm vatandaşları yasalar önünde eşit kabul etme, devlet imkânlarından eşit olarak yararlandırma ve her türlü ayrıcalığı reddetmedir.

ÖZELLİKLERİ

- Yurttaşlar arasında iş bölümü ve dayanışmayı öngörür. Hiçbir kişiye ya da gruba ayrıcalık tanımaz.
- Millî gelirin adaletli dağıtılmasını, halkın refah ve mutluluğunu amaçlar.
- Sosyal, siyasi, dinî, hukuksal, eğitim, ekonomik vb alanlarda her vatandaşın eşit haklara sahip olmasını ve eşit hizmet almasını öngörür.
- Bu yüzden cumhuriyetçilik, devletçilik ve laiklik ilkesinin tamamlayıcısıdır.

HALKÇILIK

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Eşitlik
- Adalet
- Dayanışma
- Sosyal Devlet
- Topluma hizmet
- Ayrıcalıksız toplum

İLGİLİ İNKILAPLAR

- Saltanatın kaldırılması
- Millet Mekteplerinin açılması
- Soyadı Kanunu'nun çıkarılması. Ağa, paşa, şeyh, derviş vb. ayrıcalık belirten unvanların kaldırılması. Ayrıcalık ifade eden kıyafetlerin yasaklanması.
- Medeni Kanun ile kadınlara sosyal haklar verilmesi
- Aşar vergisinin kaldırılması ve Toprak Reformu Yasası'nın çıkarılması
- Kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesi.

TANIMLAR

Devletçilik: Devletin ekonomiye yön vermesi, ekonomik yaşama doğrudan doğruya katılması, ekonomide öncü olmasıdır. Devletçilik ilkesi; özel sektörün yetersiz kaldığı durumlarda, yatırımların devlet tarafından yapılmasını öngörmektedir.

ÖZELLİKLERİ

- Devletçiliğin sosyal, ekonomik ve siyasi yönü de vardır. Halkın refahının artırılması, eğitim ve sağlık gibi ihtiyaçlarını karşılanması için yatırım yapılması ekonomik bağımsızlığın sağlanması için çalışmalar yapılması siyasi yönüyle ilgilidir.
- Devlet, özel sektörün çalışmalarını engellemez. Yatırım yapan vatandaşlarını destekler. Ancak vatandaşların yapamadığı büyük yatırımları ise kendisi yapar.

DEVLETÇİLİK

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Para
- Banka
- Yatırım
- Fabrika
- Sermaye
- Ekonomi
- Kalkınma

İLGİLİ İNKILAPLAR

- Teşvik-i Sanayi Kanunu çıkarılması
- Maden Tetkik Arama Enstitüsü kurulması
- Merkez Bankası, İş Bankası, Sümerbank ve Etibank'ın kurulması
- I. Beş Yıllık Kalkınma Planı yapılarak bu planlar doğrultusunda dokuma, demir-çelik, selüloz, kağıt, şeker, seramik, cam vb. fabrika ve işletmelerin kurulması
- Temel tüketim mallarının fiyatlarının devlet tarafından belirlenmesi
- Yabancıların işlettiği kuruluşların satın alınıp millileştirilmesi

TANIMLAR

Laiklik: Devlet ve toplum hayatını düzenleyen hukuk kurallarının akla, mantığa, bilime dayandırılması, devletin her türlü din, inanç ve mezhepler karşısında tarafsız kalması, çeşitli din ve inanca mensup insanlar arasında ayırım yapılmaması, din ve vicdan özgürlüğünün tanınmasıdır.

ÖZELLİKLERİ

- Yasalar dine değil, akıl ve bilime dayanır.
- Din ve inanç özgürlüğü yasalarla korunur.
- Herkes inancının gereğini yerine getirebilir.
- Yasalar önünde inanç ayırımı yapılamaz.
- Devlet vatandaşlarını inançlarına göre ayırmaz, her konuda eşit davranır.
- Laikliğin uygulanması din ve inanç kaynaklı toplumsal çatışmaları önleyerek birlik ve beraberliği güçlendirir, toplumsal barış ve huzura katkı sağlar.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Akılcılık
- Bilimsellik
- Hoşgörü ve saygı
- Düşünce özgürlüğü
- Din ve vicdan hürriyeti
- Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması

İLGİLİ İNKILAPLAR

- Saltanat ve halifeliğin kaldırılması, Şeriye Vekaletinin kaldırılması. (yönetim/siyasi)
- Medeni Kanun'un kabulü, Anayasa'dan "Devletin dini İslamdır" maddesinin çıkarılması, Laikliğin anayasaya girmesi (hukuki)
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılıp medreselerin kapatılması, akla ve bilime dayalı çağdaş eğitime geçilmesi (eğitim)
- Tekke ve zaviyelerin kapatılması, kılık-kıyafet değişikliği yapılması (sosyal, toplumsal)

TANIMLAR

İnkılap: Devlet düzenini ve toplumsal yapıyı daha iyi duruma getirmek için köklü değişiklikler yapılmasıdır.

İnkılapçılık: Çağın şartlarına göre sürekli yenilenmeyi öngören, durağanlığı reddeden, akılcılığa ve bilimselliğe önem veren düşünce sistemidir.

ÖZELLİKLERİ

- Çağdaşlaşmayı sürekli hâle getirmiştir.
- Atatürkçü düşünce sistemine dinamik bir özellik kazandırmıştır.
- Yeni yetişen bireylerin gelişmelere açık olmasını sağlamıştır.
- Akıl ve bilimin öncülüğünde yenilemeye ve gelişmeye imkân sağlamıştır.
- İnkılapçılık ilkesi, çeşitli özellikleriyle mazlum milletlere örnek olarak evrensel bir nitelik kazanmıştır.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Yenilik
- Akıl ve bilim
- Çağdaşlaşma
- Değişim ve gelişim
- Dinamizm, süreklilik
- Batılılaşma, modernleşme

İLGİLİ İNKILAPLAR

- Medreseler kaldırılıp yerine modern okullar açılarak çağın şartlarına uygun eğitim yapılmaya başlanmıştır.
- Osmanlı medeni kanunu sayılan Mecelle kaldırılarak onun yerine akla ve bilime uygun olan Medeni Kanun kabul edilmiştir.
- Saat, takvim ve ölçü birimleri değiştirilerek halkın ihtiyaçlarını karşılamayan, hatta toplumsal ve ekonomik ilişkilerde karışıklıklara neden olan uygulamalar kaldırılmıştır.
- Diğer inkılapların tamamı da yine inkılapçılık ile ilgiliydir.

★ Etkinlik 1
Aşağıda verilen ifadeleri doğru (D) ya da yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.

- a. Halkçılık ilkesi "Sosyal Devlet" anlayışının uygulanmasını öngören bir ilkedir.
- b. Atatürk ilkeleri birbirinden bağımsız işleyen ve birbirini etkilemeyen ilkelere sahiptir.
- c. Merkezi ve yerel yöneticileri seçmek için belirli aralıklarla seçim yapmak cumhuriyetçilik ilkesiyle ilişkilidir.
- d. Halkın ekonomik refahını artırmak ve adil gelir dağılımını sağlamak devletin ekonomik görevlerindedir.
- e. Bir toplumun millet olabilmesi için aynı etnik kökenden ve aynı dinden olması gerekmektedir.

★ Etkinlik 2
Aşağıdaki ifadeleri ilgili olduğu ilkelerle doğru bir şekilde eşleştiriniz.

Yöneticiler dil, ırk, cinsiyet vb. ayırım yapmadan herkese eşit hizmet götürmelidir.	1	a	Milliyetçilik
Vatandaşlar seçtikleri milletvekilleri aracılığıyla ülke yönetiminde rol almaktadır.	2	b	Cumhuriyetçilik
Her vatandaş ülkesini sevmeli ve ülkesinin her alanda gelişmesi için çaba göstermelidir.	3	c	Halkçılık
Devlet vatandaşına kendi inancının gereklerini yerine getirebileceği bir ortam sağlamalıdır.	4	d	Devletçilik
Devletler bazen vatandaşların yapamadığı ekonomik yatırımları doğrudan kendileri yapmaktadır.	5	e	Laiklik

- 1 → 2 → 3 → 4 → 5 →

★ Etkinlik 3
Atatürk'ün sözlerinin hangi ilkelerle ilgili olduğunu karşısındaki boşluklara yazınız. (Birden fazla ilke yazılabilir)

Mustafa Kemal Atatürk'ün Sözleri	İlkeler
a. "Milli kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkaracağız."	
b. Bizim düşüncemizde çiftçi, çoban, amele, tüccar, sanatkâr, asker, doktor, kısacası herhangi bir toplumsal statüdeki bir vatandaşın hak, menfaat ve hürriyeti eşittir."	
c. "Dünyada her şey için, medeniyet için, başarı için en hakiki mürşit ilimdir, fendir."	
d. "Artık, hükümet ile millet arasında ayrılık kalmamıştır. Hükümet millettir ve millet hükümettir."	

Atatürk ilkeleriyle ilgili soruları çözerken metin içinde geçen kavramların hangi ilkeyle ilişkili olduğunu bilmek sorunun çözümünü kolaylaştırmaktadır.

Buna göre aşağıdaki kavramların hangi ilkeyle ilgili olduklarını belirtiniz.

a)

- ◆ Akılcılık
- ◆ Bilimsellik
- ◆ Hoşgörü ve saygı
- ◆ Düşünce özgürlüğü
- ◆ Din ve vicdan hürriyeti
- ◆ Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması

b)

- ◆ Meclis
- ◆ Millî irade
- ◆ Demokrasi
- ◆ Siyasi partiler
- ◆ Millî egemenlik
- ◆ Çok partili rejim
- ◆ Seçme ve seçilme

c)

- ◆ Millî kültür
- ◆ Millî eğitim
- ◆ Millî bağımsızlık
- ◆ Ortak dil ve tarih
- ◆ Ülkü/kader birliği
- ◆ Vatan/yurt sevgisi

d)

- ◆ Eşitlik
- ◆ Adalet
- ◆ Dayanışma
- ◆ Sosyal Devlet
- ◆ Topluma hizmet
- ◆ Ayrıcalıksız toplum

e)

- ◆ Yenilik
- ◆ Batılılaşma
- ◆ Akıl ve bilim
- ◆ Çağdaşlaşma
- ◆ Değişim ve gelişim
- ◆ Dinamizm, süreklilik

f)

- ◆ Para
- ◆ Banka
- ◆ Yatırım
- ◆ Fabrika
- ◆ Sermaye
- ◆ Ekonomi
- ◆ Kalkınma

1. Atatürk ilkeleri, Türk halkının ihtiyaçlarını karşılayan ve çağdaş değerlere ulaşmayı hedefleyen bir anlayışın eseridir.

Buna göre Atatürk ilkelerinin aşağıdaki esaslardan hangisine dayandığı söylenebilir?

- A) Yenilikçi B) Durağan
C) Geleneksel D) Dogmatik

2. "Demokrasi prensibinin en çağdaş ve mantıklı uygulamasını temin eden hükümet şekli, cumhuriyettir. Cumhuriyette son söz, millet tarafından seçilmiş meclistedir. Millet namına her türlü kanunları o yapar. Hükûmete güvenoyu verir veya onu düşürür...."

Atatürk'ün bu sözüyle;

- I. cumhuriyetçilik,
II. millî egemenlik,
III. temsili demokrasi

anlayışlarından hangileri arasında ilişki kurulabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

3. Cumhuriyetçilik ilkesine göre halk yönetimde söz sahibi olmalıdır. Millî Mücadele'nin çeşitli dönemlerinde alınan kararlarda bu anlayışı görmek mümkündür.

Buna göre aşağıdaki kararlardan hangisinin cumhuriyetçilik ilkesi doğrultusunda alındığı söylenebilir?

- A) Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
B) Manda ve himaye kabul edilemez.
C) Kuva-yı Millîye'yi etkin, millî iradeyi hâkim kılmak -sastır
D) Azınlıkların hakları komşu memleketlerdeki Müslüman haklarının korunması şartıyla kabul edilecektir.

4. "Atatürk'ün cumhuriyetçilik anlayışının bir eseri olan Cumhuriyet yönetiminde kişiler ekonomik durumlarına, cinsiyetlerine, ırklarına ve inançlarına göre ayrıştırılmaz; kişiler birbirine üstün kılınmaz." **diyen bir öğretmen cumhuriyetçilik ilkesinin aşağıdaki prensiplerden hangisine dayandığını ifade etmek istemiştir?**

- A) Laikliğe
B) Eşitliğe
C) Millî birliğe
D) Milliyetçiliğe

5. **Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı ile bağdaşmaz?**

- A) Ülkü birliği B) Millî eğitim
C) Millî kültür D) Kan bağı

6. "Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemi ile devlet şekli demektir."

Atatürk'ün bu sözüne göre aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet rejimi ile bağdaşmaz?

- A) Adalet
B) Çoğulculuk
C) Tek partili yönetim
D) Seçme seçilme hakkı

7. Cumhuriyetçilik ilkesi; gücünü halktan alan, halk iradesine dayanan bir yönetim anlayışını benimser. Yönetme gücü bir kişi veya gruba değil, kayıtsız şartsız millete aittir.

Buna göre cumhuriyetçilik ilkesi aşağıdakilerden hangisine dayanır?

- A) Millî bağımsızlık B) Millî kültür
C) Millî egemenlik D) Çağdaşlık

Atatürk İlkeleri (Cumhuriyetçilik-Milliyetçilik)

KAZANIM
DÜZEYİ

8. "Efendiler, bu büyük zaferin çeşitli unsurları üstünde en önemlisi ve büyüğü, Türk milletinin kayıtsız şartsız egemenliğini eline almış olmasıdır."

Atatürk bu sözünde aşağıdaki ilkelerden hangisinin önemini ifade etmiştir?

- A) Laiklik
B) Cumhuriyetçilik
C) Devletçilik
D) İnkılapçılık

9. Atatürk'ün milliyetçilik ilkesine göre ortak bir tarihsel mirasa sahip olan, aynı vatanı beraber yaşamak konusunda istekli davranan, bu isteğinde samimi olan, dil, tarih ve kültür gibi kavramlarla birbirine bağlanan topluluğa millet denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi milliyetçilik ilkesi ile bağdaşmaz?

- A) Ülkü birliği
B) Duygu birliği
C) Millî birlik
D) Irk birliği

10. Bağımsızlığı temel alan Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı, millî birliği sağlayan ve vatandaşları birleştiren bir anlayıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı ile ilişkilendirilemez?

- A) Lozan Antlaşması'nda kapitülasyonların kaldırılması
B) Sivas Kongresi'nde millî cemiyetlerin birleştirilmesi
C) İstanbul Hükümeti'nin Sevr Antlaşması'nı kabul etmesi
D) Kütahya-Eskişehir Savaşları'ndan sonra Tekalif-i Millîye Emirleri'nin yayınlanması

11. • "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türk halkına Türk milleti denir."
• "Türk Devleti'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür."

Atatürk'e ait bu sözler onun ilkelerinden hangisini yansıtır?

- A) Milliyetçilik
B) Cumhuriyetçilik
C) Halkçılık
D) Laiklik

12. "Türk milleti, tarihine övün; çünkü senin ecdadın medeniyetler kuran, devletler, imparatorluklar yaratan bir mevcudiyettir..."

Atatürk'ün bu sözü ile aşağıdakilerden hangisi arasında ilişki kurulabilir?

- A) Devletçilik
B) Milliyetçilik
C) İnkılapçılık
D) Cumhuriyetçilik

13. Atatürkçü düşünce, Türk milletini dil, kültür ve ülkü birliğiyle birbirine bağlı vatandaşların oluşturduğu bir toplum olarak kabul etmiştir. Irkçılığı reddeden Atatürk milliyetçiliği bütünlendirici ve birleştirici bir milliyetçiliktir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün milliyetçilik anlayışıyla bağdaşmaz?

- A) Dogmatik düşünceyi hâkim kılmak
B) Toplumun bir amaç etrafında birleştirmek
C) Millî birlik ve beraberliği sağlamak
D) Ortak tarih bilincine sahip olmak

14. Cumhuriyet Dönemi'nde Türk dili üzerine çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar ile Türkçe'nin zenginliği ortaya koyulurken Türk dilinin yabancı dillerin boyunduruğundan da kurtarılması amaçlanmıştır.

Yukarıdaki çalışmaların Atatürk'ün hangi ilkesi doğrultusunda olduğu söylenebilir?

- A) Milliyetçilik
B) Halkçılık
C) Laiklik
D) Cumhuriyetçilik

1. Halkçılık; bireyler arasında hiçbir fark gözetmeksizin halkı eşit kabul etmektir. Halkçılıkta esas, halkın kendini demokratik esaslara uygun yönetmesidir. O nedenle millî egemenliğe dayanır.

Buna göre halkçılık ilkesi Atatürk ilkelerinden hangisiyle yakından ilişkilidir?

- A) Cumhuriyetçilik
B) Milliyetçilik
C) Devletçilik
D) Laiklik

2. Çağdaş devlet anlayışına göre toplumdaki her birey fırsat eşitliğine sahip olmalıdır. Bu nedenle eğitim ve sağlık hizmetleri devlet tarafından ücretsiz olarak sunulmalıdır.

Buna göre çağdaş bir devlet;

- I. halkçı bir anlayışla hareket etme,
II. sosyal devlet olma,
III. ayrıcalıklara son verme

prensiplerinden hangilerini benimsemelidir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

3. "Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türk vatanında asırlardan beri özel teşebbüslerle yapılmamış olan şeyleri bir an evvel yapmak istedi ve kısa zamanda yapmaya muvaffak oldu. Bizim takip ettiğimiz bu yol, görüldüğü gibi liberalizmden başka bir yoldur."

Atatürk bu sözlerini aşağıdaki ilkelere hangisini ifade ederken kullanmış olabilir?

- A) Milliyetçilik
B) Cumhuriyetçilik
C) Devletçilik
D) Halkçılık

4. "Bizim halkımız çıkarları birbirinden farklı sınıf hâlinde değil; aksine varlıkları ve çalışmalarının sonuçları birbirine lazım olan sınıflardan ibarettir."

Atatürk'ün bu sözü aşağıdaki ilkelere hangisinin hedefleriyle aynı doğrultadır?

- A) Milliyetçilik
B) Devletçilik
C) Halkçılık
D) Laiklik

5. Halkçılık ilkesine göre, Türk toplumunda birey, aile, zümre veya sınıf egemenliği kabul edilemez.

Buna göre halkçılığın aşağıdakilerden hangisine dayandığı söylenebilir?

- A) Eşitliğe
B) Millî egemenliğe
C) Akılcılığa
D) Yardımlaşmaya

6. Sosyal devlet vatandaşların hak ve özgürlüklerini koruyan, eşitlik ilkesini benimseyen devlet anlayışıdır. Sosyal adaletin artırılmasına yönelik çalışır. Ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan geri kalmış ya da güçsüz insanların da toplumun içinde bulunduğu genel refah seviyesine ulaşması için çaba harcar.

Buna göre sosyal devlet anlayışıyla ilgili,

- I. Halkçılık ilkesiyle ilişkilidir.
II. Toplumda ihtiyaç sahibi olanlara ulaşmayı hedefler.
III. Herkesten aynı miktarda vergi alınmasını savunur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

7. Atatürk'ün halkçılık ilkesi; hiçbir kişiye, sınıfa, zümreye üstünlük tanımayan; ırk, dil, din, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi görüş ayrımı gözetmeden bütün vatandaşları kanun önünde eşit sayan anlayışı ifade eder.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi halkçılık ilkesiyle bağdaşmaz?

- A) Toplumsal adaleti sağlamak
B) Ayrıcalıklı bir zümreye izin vermemek
C) Kişi hak ve hürriyetlerini kısıtlamak
D) Kanun üstünlüğü anlayışını hâkim kılmak

Atatürk İlkeleri (Halkçılık - Devletçilik)

KAZANIM
DÜZEYİ

8. Devletçilik, özel girişimciliği reddeden bir ilke değildir. Halkın yararına olan ancak özel girişimcinin ilgilenmediği veya başarılı olamadığı alanlarda devlet yatırımlarını devreye sokmaktır. Böylece Türkiye'nin kendine özgü koşullarından kaynaklanan karma bir ekonomik model ortaya çıkmıştır.

Buna göre devletçiliğin aşağıdaki niteliklerden hangisine sahip olduğu söylenebilir?

- A) Millî B) Evrensel
C) Bilimsel D) Demokratik

9. Ülkemizde yaklaşık olarak 1930'a kadar özel girişimi destekleyen bir ekonomik kalkınma hareketi yürütülmüştür. Özel girişimcilerin deneyimsizliği ve az olması, sermaye ve teknik bilgi yetersizliği ile nitelikli iş gücü eksikliği gibi sorunlar ekonomik kalkınmada istenen düzeye gelinmesini engelledi.

Buna göre aşağıdaki anlayışlardan hangisi parçada belirtilen engelin ortadan kaldırılması amacına yöneliktir?

- A) Liberalizm B) Demokrasi
C) Devletçilik D) Batıcılık

10. Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün devletçilik ilkesinin özelliklerinden biri değildir?

- A) Temel amaç Türk milletinin refahını yükselterek çağdaş milletler arasında yer almasını sağlamaktır.
B) Ekonomik kalkınmanın sağlanması için sadece devletin yatırım yapması savunulur.
C) Özel sektörün yetersiz kaldığı durumlarda ekonomik ve sosyal yatırımlar devlet tarafından yapılır.
D) Devlet ekonomik bağımsızlığı sağlamak için yerli üretimi artırmayı hedefler.

11. Devletçilik ilkesi doğrultusunda özel sektörün yapamadığı demir-çelik, dokuma, şeker fabrikaları gibi büyük yatırımlar devlet eliyle yapılmıştır.

Buna göre devletçilikle aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenemez?

- A) Üretimi artırma
B) İş imkanlarını artırma
C) Refah seviyesini artırma
D) İthalatı artırma

12. Devletin ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanlarda çeşitli yatırımlar yaparak toplumsal kalkınmayı her alanda sağlamasıdır.

Bun bilgiler Atatürk ilkelerinden hangisine aittir?

- A) Cumhuriyetçilik B) Halkçılık
C) Milliyetçilik D) Devletçilik

13. Türkiye, 1929 yılına dek, özel sektörü teşvik eden bir gelişim stratejisi izlemiştir. Ancak, girişimcilik alanında tecrübesizlik, sermaye ve teknolojik bilginin kısıtlılığı, ayrıca kalifiye iş gücü azlığı gibi faktörler, ekonomik büyüme hedeflerine ulaşılmasını sınırlamıştır. Bu durum karşısında, Türkiye ekonomik ilerlemeyi hızlandırmak adına, devletin ekonomide daha etkin rol almasını sağlayan devletçi politikalara yönelmiştir.

Verilen bilgilerden hareketle devletçilik ilkesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ülkenin ekonomik politikalarıyla ilgilidir.
B) Ülkenin kalkınmasına yönelik bir ilkedir.
C) Türkiye'nin ihtiyaçlarından ortaya çıkmıştır.
D) Sadece Türkiye'de uygulanmış bir sistemdir.

1. Laiklik ilkesi devlet işleriyle din işlerinin birbirinden ayrılması ve devlet yönetiminin akla ve bilime dayandırılmasıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi laik devlet anlayışıyla örtüşmez?

- A) Kanunların toplumun ihtiyaçlarına göre belirlenmesi
B) Yöneticilerin yetkilerini kutsal kitaplardan alması
C) Devlet yönetiminin akılcı yöntemlere dayandırılması
D) Din ve vicdan özgürlüğünün korunması

2. “Devletimiz ve devlet adamlarımız laik devlet olmanın gereklerini yerine getirerek her türlü inanca karşı saygı duymaktadır.” **diyen bir ülke temsilcisinin bu ifadelerinde geçen laik devlet olmanın gereği aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Din özgürlüğünü korumak
B) Eğitim öğretim birliğini sağlamak
C) Din adamlarını yönetimde etkin hâle getirmek
D) Ülkede sadece belli dinlere izin vermek

3. Laikliğin en önemli unsurlarından biri de devletin çeşitli dinlerin ve mezheplerin mensupları arasında kanun önünde ayırım gözetmemesidir.

Buna göre laiklik ilkesinin;

- I. eşitlik,
II. adalet,
III. bağnazlık

anlayışlarından hangilerine dayandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

4. Atatürk laiklik anlayışından hareketle cumhuriyetin ilk yıllarında gerçekleştirdiği inkılaplar yoluyla devlet, hukuk ve eğitim sistemini yeniden düzenlemiştir. Böylece laiklik ilkesi doğrultusunda birçok yenilik hayata geçirilmiştir.

Buna göre laiklik ilkesiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Uygulamaya yansdığı
B) Diğer ilkelerin altyapısını oluşturduğu
C) Ülkede inanç birliğini sağladığı
D) Kültürün gelişmesinde rol oynadığı

5. Atatürk'ün inkılapçılık ilkesi ülkenin akıl ve bilim yolunda sürekli gelişmesini ve ilerlemesini amaçlar.

Buna göre inkılapçılık ilkesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Taklitçiliğe dayanır.
B) Durağan bir anlayışı savunur.
C) Dogmatik esasları benimser.
D) Dinamik bir yapıya sahiptir.

6. “Din ve mezhep, herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiçbir kimse hiçbir kimseyi ne bir din, ne de mezhep kabulüne zorlayamaz.”

Atatürk'ün bu sözüne göre laiklik ilkesinin aşağıdaki özelliklerden hangisine sahip olduğu söylenebilir?

- A) Akılcılık
B) Özgürlük
C) Millî egemenlik
D) Milliyetçilik

7. “Dünyada her şey için, maddiyat için, maneviyat için, başarı için en hakiki yol gösterici ilimdir, fendir...”

Atatürk bu sözünde aşağıdaki ilkelerinden hangisini ifade etmek istemiştir?

- A) Milliyetçiliği
B) İnkılapçılığı
C) Cumhuriyetçiliği
D) Laikliği

8. Ülkemizde 1928'de yapılan değişiklikle "Devletin dini İslam'dır." maddesi anayasadan çıkarılmıştır.

Bu değişiklik aşağıdakilerden hangisine yöneliktir?

- A) Dogmatik anlayışı hâkim kılmaya
- B) Geleneksel devlet anlayışını sürdürmeye
- C) Devlet düzenini laikleştirmeye
- D) Din özgürlüğünü engellemeye

9. Atatürk; çağdaş uygarlığı tüm insanlığın eseri olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle yaptığı inkılaplarda Batı uygarlığından esinlenmiş ama taklitçiliğe kaçmamıştır. Türk toplumunun gerçeklerine ve ülkenin ihtiyaçlarına göre hareket etmiştir.

Buna göre inkılap hareketlerinin aşağıdakilerden hangisine dayandığı söylenebilir?

- A) Evrensellik-Millîlik
- B) Batıcılık-Durağanlık
- C) Laiklik-Gelenekçilik
- D) Çağdaşlık-Bağnazlık

10. Atatürkçü düşüncede inkılapçılık, akıl ve bilimin yol göstericiliğinde sürekli değişmek ve gelişmektir. Çağın gerisinde kalmış, eskimiş kurum ve kuralları yıkmak, yerlerine milletin ilerlemesini, çağdaşlaşmasını sağlayacak yeni kurum ve kuralları koymaktır.

Buna göre Atatürkçülüğün;

- I. dinamik düşünce,
- II. yenileşme,
- III. laiklik

anlayışlarından hangilerine dayandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

11. "Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılapların gayesi, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağımıza uygun ve bütün mana ve biçimiyle medenî bir toplum hâline ulaştırmaktadır."

Atatürk bu sözünde aşağıdaki ilkelerden hangisini ön plana çıkarmıştır?

- A) Devletçilik
- B) Milliyetçilik
- C) İnkılapçılık
- D) Halkçılık

12. Uygarlık dünyasında yer almak, ancak gerek düşünüş biçimi gerekse kurumlar açısından o uygarlığın gereklerini yerine getirmekle mümkündür. Türk Devrimi, bu büyük işi her biri diğerini tamamlayan bir dizi yeniliklerle başarmıştır.

Buna göre parçada belirtilen yeniliklerden aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenebilir?

- A) Durağanlaşma
- B) Çağdaşlaşma
- C) Millîleşme
- D) Sosyalleşme

13. Atatürk ilkeleri aklın ve bilimin rehberliğinde çağın gereklerine uygun olarak sürekli gelişmeyi esas alan bir anlayışa dayanır.

Buna göre aşağıdaki ilkelerden hangisi bu anlayışın bir gereği olarak ortaya çıkmıştır?

- A) İnkılapçılık
- B) Milliyetçilik
- C) Laiklik
- D) Halkçılık

14. İstanbul'da cami, kilise ve havra gibi farklı ibadet yerlerinin görmek mümkündür.

Bu durum aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) İnkılapçılık
- B) Halkçılık
- C) Milliyetçilik
- D) Laiklik

SİYASİ ALANDAKİ GELİŞMELER

- **Siyaset veya politika**, devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatıdır.
- Ülke yönetimine ait olan çalışmalar, kurum ve kuruluşlar, devlet başkanlığı ve bakanlık gibi görevler, devletler arası anlaşma belgeleri, devlet otoritesi, devletin yönetilmesiyle alakalı olan her şey siyasi alana girmektedir.
- Yeni Türk Devleti'nin kurulmasında itibaren yönetim sistemini modernleştirmek, millî egemenlik anlayışını hâkim kılmak ve kalıcı hâle getirmek için siyasi alanda birçok çalışma yapılmıştır. Bu alanda yapılan çalışmalar şunlardır:

Saltanatın Kaldırılması (1 Kasım 1922)

- **Saltanat**: Bir ülkenin hükümdar, sultan ve padişah ile yönetilmesi ve egemenliğin padişahlarda yani tek bir kişide bulunmasıdır. Saltanat yönetiminde hükümdar olma hakkı aynı aile içindeki bireylere aittir. Hükümdar öldüğünde yerine oğlu veya kan bağı olan birisi geçer. Tüm yetkiler hükümdara aittir. Bu tür yönetimlere **krallık** veya **monarşi** de denilmektedir.

Saltanatın Kaldırılmasının Nedenleri

- Saltanatın millî egemenlik ilkesine uymaması. Oysa Büyük Millet Meclisi ilk açıldığında egemenliğin millete ait olduğu kabul edilmişti. Saltanatın varlığını devam ettirmesi bu anlayışa aykırı bir durumdu.
- Millî Mücadele sürecinde İstanbul Hükûmeti'nin Milli Mücadele'yi desteklemediği gibi bazen işgalcilerle ortak hareket etmesi ve Millî Mücadele'ye zarar vermesi
- Ülkede iki başlı bir yönetimin ortaya çıkması (İstanbul ve Ankara Hükûmeti). Bu durumun millî menfaatlere aykırı olması. Nitekim Lozan Konferansı'nda bu durumu kullanarak Türk tarafları arasındaki görüş ayrılıklarını kullanıp siyasi çıkar elde etmek isteyen İtilaf Devletleri TBMM Hükûmeti ile birlikte İstanbul Hükûmeti'ni de konferansa davet ettiler. Bunun üzerine saltanat ve halifelik birbirinden ayrılarak saltanat kaldırılmıştır.

Saltanatın Kaldırılmasının Sonuçları

- Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığı resmen sona erdi.
- Ulusal egemenliği sağlama yolunda önemli bir adım atıldı.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Türkiye'de tek yasal güç hâline geldi.
- Lozan Konferansı'nda, Türkiye'nin tek bir heyet tarafından temsil edilmesi sağlandı.
- Saltanatın kaldırılması ile yeni rejimin ne olacağı ve devlet başkanlığı sorunu ortaya çıktı.
- Din ve devlet işleri birbirinden ayrılarak yönetimde laikliğin sağlanması için ilk adım atıldı.

Padişahların Güçleri/Yetkileri

Dinî (Halifelik)
Osmanlı padişahları halife oldukları için aynı zamanda tüm Müslümanların da dinî lideriydi. Bu durum din ve devlet işlerinin aynı kişide toplanmasını sağlıyordu.

Siyasi (Saltanat)
Saltanat, devleti yönetme gücüdür. Halifelikle saltanatın bir kişide olması yöneticinin aynı zamanda dini bir kişilik kazanmasına ve teokratik bir yönetim anlayışının hâkim olmasına neden olmuştur. Saltanatın kaldırılmasıyla halifenin sadece dinî yetkileri kalmış dolayısıyla teokratik yönetim anlayışı sona erince din ve devlet işleri birbirinden ayrılarak yönetimde laikleşme yolunda ilk adım da atılmıştır.

Ankara'nın Başkent İlan Edilmesi (13 Ekim 1923)

- Saltanatın kaldırılmasıyla Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığı resmen sona erdiği için yeni Türk Devleti'nin başkentinin neresi olacağı bir sorun hâline geldi. Ancak Millî Mücadele hareketinin merkezinin Ankara olması ve bağımsızlık mücadelesinde İstanbul hükümetlerinin takındıkları tutumlar başkent konusunda Ankara'yı ön plana çıkarmıştır.
- TBMM'nin açılmasından itibaren zaten fiilî olarak başkent konumunda olan Ankara, 13 Ekim 1923'te İsmet Paşa ve arkadaşlarının sunduğu **"Türkiye Devleti'nin Makarr-ı İdaresi (Yönetim merkezi, başkent) Ankara şehridir."** şeklindeki kanun teklifinin kabul edilmesiyle Ankara Türkiye'nin başkenti olmuştur.

Ankara'nın Başkent Yapılmasının Nedenleri

- ◆ Anadolu'nun iç kesimlerinde güvenli bir bölgede bulunması
- ◆ Ülkenin diğer şehirleriyle kara ve demir yolu bağlantısının olması
- ◆ Dönemin şartları gereği savunmasının İstanbul'dan daha kolay olması
- ◆ Temsil Heyetinin Ankara'ya gelerek burayı Millî Mücadele'nin merkezi yapması
- ◆ TBMM'nin Ankara'da açılmış olması ve Kurtuluş Savaşı ile ilgili birçok kararın burada alınması

Ulaşım

Güvenlik

Siyasi

Sosyal

Burası Önemli

İstanbul, monarşi ile yönetilen bir imparatorluğun merkezi (payitaht) idi. Dolayısıyla İstanbul denilince bu kavramlar akla geliyordu. Ancak yeni kurulan devlet millî bir devletti ve millî egemenlik anlayışına sahipti. Bu yüzden TBMM'nin de bulunduğu Ankara bu anlayışı temsil edebilecek bir şehirdi.

Cumhuriyetin İlan Edilmesi (29 Ekim 1923)

- Millî Mücadele'nin ilk yıllarından itibaren sadece millî bağımsızlık için değil millî egemenlik için de mücadele verilmiştir.
- Genelge ve kongrelerde, TBMM'nin açılması ve sonrasında alınan kararlarda sürekli millet egemenliğine vurgu yapılmıştır.

"Millet, millî hâkimiyeti ve Türk milliyetçiliğini esas kabul etmiştir." (Havza Genelgesi)
"Milletin geleceğini, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." (Amasya Genelgesi)
"Millî iradeyi hâkim kılmak esastır." (Erzurum Kongresi)
"TBMM'nin üzerinde güç yoktur." (TBMM'nin açılması)
"Egemenlik kayıtsız şartsız millete aittir." (1921 Anayasası)

Cumhuriyet'in İlan Edilmesinin Nedenleri

- ◆ Devletin yönetim şeklini belirlemek
- ◆ Millî egemenliği tam olarak gerçekleştirmek
- ◆ Saltanatın kaldırılmasıyla ortaya çıkan devlet başkanlığı sorununu çözmek
- ◆ 1923'te Fethi Bey'in istifası ile ortaya çıkan hükümet krizini sona erdirmek

İlk Cumhurbaşkanı
Mustafa Kemal Paşa

İlk Başbakan
İsmet Bey (İnönü)

İlk Meclis Başkanı
Fethi Bey (Okyar)

Cumhuriyet'in İlan Edilmesinin Sonuçları

- ◆ Ulusal egemenlik gerçekleştirilmiştir.
- ◆ Yeni Türk Devleti'nin yönetim şekli ve adı resmen belli olmuştur.
- ◆ Devlet rejiminin ne olacağı konusundaki belirsizlik son bulmuştur.
- ◆ Cumhurbaşkanlığı makamı kurulunca devlet başkanlığı sorunu çözülmüştür.
- ◆ Meclis hükümeti sisteminden kabine sistemine geçilince hükümetin kurulması kolaylaşmıştır.
- ◆ Mustafa Kemal cumhurbaşkanı seçildi. İsmet Paşa'nın başbakan, Fethi Bey'in de meclis başkanı olması üzerine meclis başkanlığı ile hükümet başkanlığının birbirinden ayrılması ile "kuvvetler ayrılığı" ilkesi uygulanmaya başlanmıştır.

Halifeliğin Kaldırılması (3 Mart 1924)

- Hz. Muhammed (sav.) öldükten sonra O'nun yerine geçerek devleti yöneten hükümdarlara "halife" denilmiştir.
- Halifelerin hem dinî hem de siyasi yetkileri bulunmaktaydı. Bu yüzden halifelik aynı zamanda teokratik bir yönetimdi.
- Mısır'ın fethi sonrası halifelik Osmanlı Devleti'ne geçti. Özellikle son dönemlerde devletin dağılmasını önlemek için "Halifelik" makamı kullanılarak İslamcılık fikir akımı ortaya atıldı. Ancak I. Dünya Savaşı'nda Müslüman Arapların bir kısmının Osmanlı'ya karşı İngilizlerle birlikte hareket etmesi halifeliğin Müslümanlar üzerindeki etkisinin oldukça zayıfladığını göstermiştir.

Burası Önemli

1 Kasım 1922'de saltanat ve hilafet birbirinden ayrılarak saltanat kaldırılmış ancak halkın çoğunluğu henüz hazır olmadığı için halifelik kaldırılmamıştı. TBMM halifeliği kaldırmak yerine kendi kontrolüne alarak Osmanlı soyundan olan Abdülmecit Efendi'yi halife seçti.

Halifeliğin Kaldırılmasının Nedenleri

- Halifeliğin yapılacak inkılaplar için engel olarak görülmesi
- Halifeliğin demokratik yönetim anlayışı için tehlike oluşturması
- Teokratik bir yönetim anlayışı olan halifeliğin cumhuriyet rejimiyle çelişmesi
- Cumhuriyetin ilanı sonrası rejim karşıtlarının halifenin etrafında birleşmeye çalışması
- Halifenin yabancı elçilerle ve milletvekilleriyle görüşerek devlet başkanı gibi davranması
- Halifenin dini konular dışında kendi yetki alanının dışına çıkarak siyasi faaliyetlerde bulunması
- Halifelik sisteminin, yeni Türk devletinin yönetim anlayışının temeli olan millî egemenlik ve laiklik ilkesiyle bağdaşmaması

Son Halife
Abdülmecit

Halifeliğin Kaldırılmasının Sonuçları

- Laik devlet olma yolunda önemli bir adım atılmıştır.
- Halifeliğin kaldırılmasıyla eski rejime dönüş yolu kapanmıştır.
- Devlet yönetiminde oluşabilecek iki başlılık ortadan kaldırılmıştır.
- İleriki dönemlerde yapılması planlanan inkılapların önü açılmıştır.
- Halife Abdülmecit ve tüm Osmanlı hanedanı yurt dışına (İsviçre) çıkarılmıştır.

Halifeliğin kaldırılmasıyla aynı gün (3 Mart 1924) TBMM'de kabul edilen diğer kanunlar şunlardır:

Ordunun siyasetten ayrı tutulması amacıyla Erkan-ı Harbiye Vekâleti kaldırılarak yerine Genelkurmay Başkanlığı kurulmuştur. İlk Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak Paşa olmuştur.

Şerîye ve Evkâf Vekâleti kaldırılarak yerine Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü kuruldu. Bu kurumlar başbakanlığa bağlandı. Böylece din işleri siyasetin dışında tutularak laik devlet anlayışının yerleşmesi için önemli bir aşama daha geçilmiş oldu.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edildi. Böylece tüm okulların Millî Eğitim Bakanlığına bağlanarak öğretim birliğinin sağlanması yolunda önemli bir adım atılmıştır.

1924 Anayasası'nın Kabulü (20 Nisan 1924)

- ♦ Anayasa, devletin yönetim biçimini belirten, yasama, yürütme, yargılama güçlerinin nasıl kullanılacağını gösteren, yurttaşların hak ve ödevlerini, özgürlüklerini saptayan ve düzenleyen en önemli yasa metnidir.
- ♦ Anayasa bütün kurallardan ve yapılardan üstündür ve hiçbir kanun ve yapı anayasaya aykırı olamaz.
- ♦ Anayasa temel hak ve özgürlükleri tespit edip, sınırlarını çizen hukuk metinleridir.
- ♦ Türk tarihinin ilk anayasası 1876 yılında Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nde ilan edilen Kanun-ı Esasi'dir.
- ♦ Yeni Türk devletinin ilk Anayasası 1921 yılında, Teşkilat-ı Esasiye adıyla kabul edilmiştir. Ancak bu anayasa savaş şartlarına cevap verecek şekilde, kısa ve öz olarak hazırlandığı için temel hak ve özgürlüklere yer verilmemiştir.
- ♦ Tam bağımsızlığın sağlanmasından sonra saltanatın kaldırılması, cumhuriyetin ilanı, halifeliğin kaldırılması gibi çalışmalar ve değişen şartlara cevap verecek daha geniş kapsamlı yeni bir anayasaya ihtiyaç duyulunca 1924 Anayasası kabul edildi.

1924 Anayasası'nın bazı maddeleri şunlardır:

Madde 1: Türkiye Devleti bir cumhuriyettir.

Madde 2: Devletin başkenti Ankara, dili Türkçe, dini İslam'dır.

Madde 3: Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.

Madde 4: Türk milletini ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi temsil eder ve millet adına egemenlik hakkını yalnız o kullanır.

Madde 5: Yasama yetkisi ve yürütme gücü Büyük Millet Meclisinde belirir ve onda toplanır.

Madde 6: Meclis, yasama yetkisini kendi kullanır.

- Mahkemelerde yargılamalar herkese açıktır.
- Cana, mala, ırza, konuta hiçbir türlü dokunulamaz.
- Türkiye'de din ve ırk ayırt edilmeksizin vatandaşlık bakımından herkese "Türk" denir.
- Otuz yaşını doldurmuş her erkek milletvekili adayı olma hakkına sahiptir.
- Türkiye halkına, din ve ırk farkı olmaksızın, vatandaşlık itibarıyla "Türk" ifadesi kullanılır.
- Türk hür doğar, hür yaşar. Hürriyet, başkasına zararı olmayacak her türlü tasarrufta bulunmaktır.

Burası Önemli

1924 Anayasası, 27 Mayıs 1960 tarihinde yapılan askerî darbeye kadar 36 yıl yürürlükte kalmış ve bu süreçte altı kez değişikliğe uğramıştır.

1924 Anayasası'nda Yapılan Bazı Değişiklikler şunlardır:

- ♦ 1928'de yapılan değişiklikle 2. maddede yer alan "Türkiye Devleti'nin dini İslam'dır." hükmü ve 26. maddede TBMM'nin "şer'i hükümlerin yerine getirilmesi" hükümleri Anayasa'dan çıkarıldı. (Laiklik ilkesiyle ilgilidir)
- ♦ 1928'de yapılan değişiklikle 16. maddede milletvekillerinin 38. maddede cumhurbaşkanının göreve başlarken yaptığı yemin metninde yer alan "vallahı" kelimesi kaldırıldı. (Laiklik ilkesiyle ilgilidir)
- ♦ 1934'te "otuz yaşını bitiren kadın erkek her Türk, milletvekili seçilebilir." şeklinde değiştirilerek kadınlara da seçme seçilme hakkını vermiştir. (Cumhuriyetçilik, millî egemenlik ve halkçılık ilkeleriyle ilgilidir.)
- ♦ 1937 değişikliği ile Atatürk ilkeleri 1924 Anayasası'nın 2. maddesine eklendi.

Aşağıdaki ifadeleri ilgili olduğu ilkelerle doğru bir şekilde eşleştiriniz.

Bir ülkenin bir hükümdar tarafından yönetilmesi, egemenliğin tek bir kişide bulunması

1

a Halife

Hz. Muhammed'in ölümünden sonra İslam devletlerinde devlet başkanlarının unvanıdır.

2

b Saltanat

Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatıyla ilgili görüş veya anlayış

3

c Anayasa

Devletin yönetim biçimini belirten, yurttaşların hak ve ödevlerini, özgürlüklerini saptayan ve düzenleyen en önemli hukuksal metindir.

4

d Kabine istemi

Bakanların en çok oyu alan ve başbakanlık görevi verilen parti başkanı tarafından belirlenip cumhurbaşkanı tarafından onaylandığı hükümet şeklidir.

5

e Siyaset

1 →

2 →

3 →

4 →

5 →

Aşağıda verilen ifadeleri uygun bir şekilde doldurunuz.

Saltanat

halifelik

İsmet İnönü

Ali Fethi Okyar

kabine

Mustafa Kemal

Abdülmecit

a. 3 Mart 1924'te çıkartılan yasayla kaldırıldı.

b. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk başbakanı dır.

c. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk meclis başkanı dır.

d. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı dir.

e. 1 Kasım 1922'de kaldırıldı. Böylece Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığı resmen sona erdi.

f. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte meclis hükümeti sisteminden sistemine geçilmiştir.

g. Saltanatın kaldırılmasından sonra TBMM tarafından Osmanlı hanedanından Efendi halife seçildi.

☆ Etkinlik 3 Aşağıdaki ifadeleri doğru "D" veya yanlış "Y" olarak işaretleyiniz.

- a. Siyasi alanda yapılan inkılaplarla devlet yönetiminde çağın şartlarına uygun değişiklikler yapılmıştır.
- b. İstanbul Hükûmeti'nin Lonra Konferansı'na davet edilmesi saltanatın kaldırılma sürecini hızlandırmıştır.
- c. Fethi (Okyar) Bey Hükûmeti'nin istifası ve yeni hükûmetin kurulamaması nedeniyle hükûmet bunalımının ortaya çıkması, cumhuriyetin ilan edilmesini hızlandırmıştır.
- d. Meclis hükûmeti sisteminde seçimlerde en çok oyu alan parti başkanı başbakan olarak atanır ve bakanları belirleyerek cumhurbaşkanının onayına sunar.
- e. Ordunun siyasetten ayrı tutulması için Erkân-ı Harbiye Vekaleti kaldırılıp Genelkurmay Başkanlığı kurulmuştur.

☆ Etkinlik 4 Aşağıda 1924 Anayasası'nın bazı maddeleri verilmiştir.

Buna göre Anayasa maddelerini verilen çıkarımlarla eşleştirerek kutucuklara yazınız.

Anayasa'nın Bazı Maddeleri	
a.	Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.
b.	Türkiye Devleti'nin dini İslam'dır. Resmî dili Türkçedir. Başkent Ankara'dır.
c.	Hâkimiyet kayıtsız ve şartsız milletindir.
d.	Seçimler dört yılda bir yapılır. On sekiz yaşını tamamlayan her erkek oy kullanma hakkına sahiptir.
e.	Otuz yaşını doldurmuş her erkek, milletvekili adayı olma hakkına sahiptir.
f.	Türkiye halkına, din ve ırk farkı olmaksızın, vatandaşlık itibarıyla "Türk" ifadesi kullanılır.
g.	Türk hür doğar, hür yaşar. Hürriyet, başkasına zararı olmayacak her türlü tasarrufta bulunmaktır.

Çıkarımlar	
1.	Milliyetçi bir karaktere sahiptir.
2.	Yönetim şekli belirlenmiştir.
3.	Kişisel özgürlüklere vurgu yapılmıştır.
4.	Toplumun her kesimi yönetimde temsil edilmemiştir.
5.	Laik bir niteliğe sahip değildir.
6.	Devletin yönetim merkezi belirlenmiştir.
7.	Milli egemenlik anlayışına yer verilmiştir.

Not: Çıkarımlar birden fazla maddeyle ilgili olabilir.

- a. →
- b. →
- c. →
- d. →
- e. →
- f. →
- g. →

1. "Millî Mücadele Dönemi'nde alınan kararlara bakıldığında, halk egemenliğine doğru bir gidişin olduğu açıkça görülmekteydi." diyen bir tarihçi bu düşüncesine aşağıdakilerden hangisini kanıt olarak gösteremez?

- A) Amasya Genelgesi'nde yer alan "Ulusun bağımsızlığını yine ulusun azim ve karar kurtaracaktır." ifadesini
- B) Sivas Kongresi'nde manda ve himaye düşüncesinin kesin olarak reddedilmesini
- C) Erzurum Kongresi'nde vurgulanan "Kuvâ-yı Millîye'yi etkin ve ulusal iradeyi egemen kılmak esastır." maddesini
- D) Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." maddesini

2. Cumhuriyet'in ilanından önce uygulanan sistemde bakanlar, milletvekilleri arasından tek tek oylanarak seçiliyordu. Bu nedenle farklı görüşte olan bakanlar, hükümeti oluşturabiliyordu. Bu durum hükümetin uyum içinde çalışmasını güçleştiriyordu.

Bu metinde bahsedilen sorun aşağıdaki çalışmalardan hangisiyle çözülmüştür?

- A) Kabine sistemine geçişle
- B) Saltanatın kaldırılmasıyla
- C) Misakımillî kararlarının kabulüyle
- D) Meclis hükümeti sisteminin uygulanmasıyla

3. 3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen yasayla, ordu mensuplarına siyaset yapma yasağı getirilerek cumhuriyet rejiminin demokratikleşmesinin önü açıldı. Böylelikle ordu ve politika birbirinden ayrıldı. Bu yapılanma ile Türk demokrasisinin gelişmesi yolunda önemli bir adım daha atılmış oldu.

Bu metinde yapılan açıklamalar aşağıdaki gelişmelerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Halifeliğin kaldırılmasıyla
- B) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulüyle
- C) Şerîye ve Evkâf Vekâleti'nin kaldırılmasıyla
- D) Erkan-ı Harbiye Vekâleti'nin kaldırılmasıyla

4. Cumhuriyetin ilandan önce meclis başkanı aynı zamanda hükümetin de başkanıydı. Cumhuriyetin ilanı ile Mustafa Kemal Cumhurbaşkanlığı, İsmet İnönü Başbakan, Ali Fethi Okyar ise Meclis Başkanı seçildi.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin uygulanmasını kolaylaştırmıştır?

- A) Çok partili sisteme geçilmesini
- B) Kuvvetler ayrılığı ilkesine geçilmesini
- C) Hukuk devleti anlayışının uygulanmasını
- D) Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasını

5. Aşağıdakilerden hangisi 3 Mart 1924 tarihinde yapılan düzenlemelerden biri değildir?

- A) Halifeliğin kaldırılması
- B) Saltanatın kaldırılması
- C) Şerîye ve Evkaf Vekâleti'nin kaldırılması
- D) Erkân-ı Harbiye Vekâleti'nin kaldırılması

6. "Ulusun oy ve isteğine dayanan her işin sonunda ulus için iyilik ve mutluluk olacağı kesindir."

Atatürk'ün bu sözüyle, aşağıdakilerden hangisi arasında doğrudan bir ilişki vardır?

- A) Saltanatın kaldırılması
- B) Ankara'nın başkent olması
- C) Şerîye ve Evkaf Vekâleti'nin kaldırılması
- D) Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanması

7. 29 Ekim 1923 tarihinde cumhuriyet ilan edilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet'in ilanının sonuçlarından biri değildir?

- A) Ülkemizin yönetim şekli belirlendi.
- B) Devlet başkanlığı sorunu çözüldü.
- C) Yönetimin laikleşmesi tamamlandı.
- D) Ulusal egemenlik anlayışı pekiştirildi.

8. Ankara 13 Ekim 1923'te yeni Türk Devleti'nin başkenti olarak kabul edilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Ankara'nın başkent seçilmesinin nedenlerinden biri değildir?

- A) Kalabalık bir nüfusa sahip olması
B) Millî Mücadele döneminde önemli rol oynaması
C) Coğrafi konumu nedeniyle dış saldırılara karşı güvenli bir yerde bulunması
D) Ülkedeki diğer önemli merkezlerle demir yolu, kara yolu ve telgraf bağlantısının bulunması

9. Halifelik saltanatın bir uzantısı olarak görülüyordu. Bu yüzden cumhuriyet karşıtları ve yönetime karşı muhalif olanlar halifenin etrafında toplanmaya başlamışlardı. Bunu farkederek yeni Türkiye Cumhuriyeti yönetimi halifeliği kaldırmıştır.

Bu metinde halifeliğin kaldırılma gerekçelerinden hangisi vurgulanmamıştır?

- A) Eski rejime dönüş yolunu kapatmak
B) Din ve devlet işlerini birbirinden ayırmak
C) Cumhuriyet rejiminin devamlılığını sağlamak
D) Yönetimde iki başlılığın oluşmasını önlemek

13 Ekim ayında ülkemizde hükûmetin istifası ve yeni bir yönetim kurulamaması üzerine bir hükûmet bunalımı yaşanmaya başlandı. Anayasa'ya göre Meclis hükûmeti olarak adlandırılan sistemde oluşturulacak bakanların Mecliste tek tek oylanarak seçilmesi gerektiği hâlde hiçbir aday yeterli oyu alamıyordu. Bunun üzerine hükûmet sorununu çözmek için.....

Bu metinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) halifelik kaldırıldı.
B) saltanat kaldırıldı.
C) cumhuriyet ilan edildi.
D) 1924 Anayasası ilan edildi.

11. Aşağıdakilerden hangisi halifeliğin kaldırılmasının sonuçlarından değildir?

- A) Toplumsal alanda laikleşmenin ilk adımı atılmıştır.
B) Çağdaşlaşma yolunda önemli bir adım atılmıştır.
C) Devlet yönetimindeki iki başlılık giderilmiştir.
D) Millî egemenlik ilkesi güçlenmiştir.

12. 3 Mart 1924 tarihinde TBMM'de kabul edilen bir kanunla halifelik kaldırıldı. Aynı gün kabul edilen diğer kanunlar ile Şerîye ve Evkâf Vekâleti kaldırıldı. Bu kurumun yerine Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü kurularak başbakanlığa bağlandı. Böylece din işleri siyasetin dışında tutulmaya başlandı. Yine aynı gün çıkarılan bir başka kanunla Erkân-ı Harbiye Vekaleti kaldırılarak Genelkurmay Başkanlığı kuruldu ve ordunun siyasetten ayrı tutulması sağlandı.

Buna göre 3 Mart 1924'te yapılan düzenlemelerle,

- I. Devlet yönetimi laik bir yapıya kavuşmuştur.
II. Cumhuriyet rejiminin güçlenmesi sağlanmıştır.
III. Demokratik yönetim anlayışı güçlendirilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

13. 1924 Anayasası ilan edildiğinde "Türkiye Devleti'nin dini İslam'dır." maddesi yer alırken bu madde 1928'de anayasadan çıkarılmıştır.

Bu durumun öncelikle aşağıdaki ilkelerden hangisiyle ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Milliyetçilik
B) Laiklik
C) Devletçilik
D) İnkılapçılık

1. İtilaf Devletleri Türk tarafında ikilik oluşturmak amacıyla Lozan Barış Görüşmelerine TBMM Hükûmeti yanında Osmanlı Hükûmeti'ni de çağırmişti. İşgal güçlerinin etkisi altında bulunan ve onlarla iş birliği yapan bir hükûmetin barış görüşmelerinde milleti temsil etmesi doğru değildi. TBMM aldığı kararla 1 Kasım 1922'de saltanatı halifelikten ayırarak kaldırdı. Böylece Lozan Görüşmelerine tek başına TBMM'nin katılması sağlandı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İtilaf Devletleri amacına ulaşamamıştır.
B) Devlet yönetiminde iki başlılık önlenmiştir.
C) Millî egemenlik yolunda bir adım atılmıştır.
D) Yeni Türk devletinin yönetim şekli kesinleşmiştir.

2. Mustafa Kemal'in 27 Aralık 1919'da Ankara'ya gelişinde Ankara halkı Temsil Heyeti'ne sıcak ilgi göstermiş ve Millî Mücadele'yi desteklemiştir. Bu nedenle Ankara, Kurtuluş Savaşı'nın yönetildiği bir merkez olmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi Ankara'da açılmış; yeni devlet burada kurulmuştur. 13 Ekim 1923'te Ankara'nın başkent olarak seçilmesinde bu faktörler de göz önüne alınmıştır.

Verilen bilgilerde Ankara'nın başkent seçilmesinde aşağıdakilerden hangisinin rol oynadığı ifade edilmiştir?

- A) Dini nedenler
B) Kültürel faktörler
C) Coğrafi özellikler
D) Tarihi ve siyasi etkenler

3. "Millet egemenliği öyle bir nurdur ki, onun karşısında zincirler erir, taç ve tahtlar yanar mahvolur. Milletlerin esareti üzerine kurulmuş müesseseler yıkılmaya mahkûmdur."

Atatürk'ün bu sözüne uygun olarak aşağıdaki inkılaplardan hangisini gerçekleştirdiği söylenebilir?

- A) Saltanatın kaldırılmasını
B) Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesini
C) Şerîye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılmasını
D) Ankara'nın başkent ilan edilmesini

4. • Amasya Genelgesi'nde "Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." kararı alınmıştır.
• Erzurum Kongresi'nde "Kuva-yı Millîye'yi etken millî iradeyi hâkim kılmak esastır." kararı alınmıştır.

Buna göre aşağıdaki inkılaplardan hangisi bu kararların uygulandığının göstergesidir?

- A) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesi
B) Ankara'nın başkent ilan edilmesi
C) Tekke ve zaviyelerin kaldırılması
D) Cumhuriyet'in ilan edilmesi

5. TBMM'nin açılmasından bir gün sonra 24 Nisan 1920'de Mustafa Kemal'in meclise verdiği önergede "Büyük Millet Meclisinin üstünde bir kuvvet yoktur." ifadesine yer verilmiştir.

Verilenlere göre bu anlayış aşağıdaki inkılaplardan hangisinin yapılma gerekçelerinden birini ifade eder?

- A) Saltanatın kaldırılması
B) Ankara'nın başkent olması
C) Genelkurmay Başkanlığının kurulması
D) Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi

6. Başkent olduktan sonra Ankara'ya devlet işlerinin takip edildiği birçok kamu binası inşa edilmiştir. Geniş cadde ve sokaklarda konutlar, iş yerleri, parklar ve oteller yapılmıştır. Zamanla çevre illerden de göç alan Ankara kısa sürede cumhuriyetin modern şehirlerinden biri hâline gelmiştir.

Buna göre başkent seçilmesi Ankara'nın;

- I. idari,
II. mimari,
III. bayındırlık

gibi alanların hangilerinde gelişmesini sağlamıştır?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

7. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte siyasi yapıyı oluşturmak için yeni bir anayasa gerekiyordu. Millî Mücadele yıllarında, 1921'de kabul edilen Teşkilat-ı Esasiye adı verilen anayasa, savaş döneminin olağanüstü şartlarında yapıldığından, yeni dönemin ihtiyaçlarını karşılayamıyordu. Bu sebeple yeni bir anayasa hazırlandı ve TBMM'de kabul edilerek yürürlüğe girdi (20 Nisan 1924).

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hukuk alanında yeni düzenlemelerin yapıldığı
B) Devletin işleyişinin ihtiyaçlara göre yeniden belirlendiği
C) 1924 Anayasası'nın günümüzde de geçerliliğini koruduğu
D) Teşkilat-ı Esasiye'nin yaklaşık üç yıl yürürlükte kaldığı

8.

Madde 1: Türkiye Devleti bir cumhuriyettir.

Madde 2: Devletin başkenti Ankara, dili Türkçe, dini İslam'dır.

Madde 3: Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.

1924 Anayasası'nın bu maddelerine göre aşağıdakilerden hangisinin benimsendiği söylenemez?

- A) Millî egemenlik
B) Cumhuriyetçilik
C) Milliyetçilik
D) Milliyetçilik

Harbiye Vekaleti Osmanlı Devleti'nde günümüzün Genelkurmay başkanlığına karşılık gelen ancak bakanlık düzeyinde temsil edilen bir makamdır. Bu kurum 3 Mart 1924 tarihinde kaldırılmış yerine bakanlığa bağlı Genelkurmay Başkanlığı makamı oluşturulmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenebilir?

- A) Devletin laikleşmesi
B) Ordu ile siyasetin ayrılması
C) Ordunun modernleştirilmesi
D) Devletteki iki başlılığın ortadan kaldırılması

10. "Ülkemizde cumhuriyetin ilanı ile cumhurbaşkanlığı makamı oluşturulmuştur." diyen bir öğretmen cumhuriyetin ilanının hangi sonucunu vurgulamak istemiştir?

- A) Kabine sistemine geçilmesi
B) Yönetim şeklinin belirlenmesi
C) Devletin adının belirlenmesi
D) Devlet başkanlığı sorununun çözülmesi

11. "Türk halkının kayıtsız ve şartsız hâkimiyetine sahip olduğunu bir defa daha ve kesinlikle tekrar ediyorum. Hâkimiyet, hiçbir anlamda, hiçbir şekilde, hiçbir renk ve hiçbir kılavuzlukta ortaklık kabul etmez..."

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal'in bu sözleriyle bağdaştırılmaz?

- A) Ülkede siyasal partilerin kurulması
B) Kişi egemenliği anlayışının sürdürülmesi
C) Cumhuriyetçilik ilkesinin kabul edilmesi
D) Halkın seçme ve seçilme hakkını kullanması

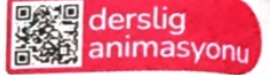
12. İsmet Paşa başkent olarak İstanbul yerine Ankara'nın seçilmiş olma nedenini şöyle açıklamıştır:

"...Boğazlar askeri bakımdan tamamıyla açık, tamamıyla emniyetsiz. Bu vaziyetteyiz. Lozan Antlaşması'yla elde edebildiğimiz neticeler ve tarihi şartlar bizi endişeye sevk ediyor..."

Bu ifadelerle göre Ankara'nın başkent olmasında aşağıdaki faktörlerden hangisi rol oynamıştır?

- A) Ulaşım
B) Ekonomi
C) Güvenlik
D) Haberleşme

HUKUK ALANINDAKİ GELİŞMELER

- İnsanların birbirleriyle ve devletle olan ilişkilerini düzenleyen kurallar bütününe **hukuk** denir.
- Toplumsal düzen, adalet ve huzurun sağlanması tüm bireylerin hukuk kurallarına uymasıyla gerçekleştirilir.

Osmanlı Devleti'nde hukuk birliği bulunmuyordu. Bunun nedenleri şunlardır:

- Aynı anda hem şer'i (dinî) hem de örfi (geleneksel) hukuk kurallarının uygulanması
- Osmanlı sınırları içindeki her millete kendi dinî inanışlarına göre hukuk sistemi oluşturmalarına izin verilmesi
- Kapitülasyon verilen devletlerin vatandaşlarının Osmanlı Devleti'nin kanunlarına tabi olmaması

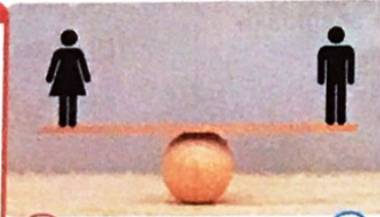
Hukuk Alanında Yapılan İnkılaplar

- Lozan Antlaşması'nda kapitülasyonlar kaldırılarak yabancıların hukuki ayrıcalıklarına son verildi.
- Tüm azınlıklar Türkiye Devleti'nin vatandaşı kabul edilerek kanunlar önünde herkes eşit konuma getirildi.
- Eşitliğe dayalı, laik bir hukuk düzeni oluşturularak cinsiyet, ırk, din ve mezhebe dayalı uygulamalara son verildi.
- 17 Şubat 1926'da Medeni kanun kabul edilerek sosyal alanda kadın erkek eşitliği sağlandı, toplumsal hayat düzenlendi.
- 1925 yılından sonra Batı ülkelerinin ticaret, ceza, icra, iflas vb. kanunlar yeniden düzenlenerek alındı.
- Yeni hukuk sistemini uygulayacak yeterliliğe sahip hukukçuların yetişmesi için 1925'te "Ankara Adliye Hukuk Mektebi" açıldı. Bu okul 1945 yılında "Ankara Hukuk Fakültesi"ne dönüştürüldü.

Medeni Kanun Nedir?

Medeni Kanun; bir toplumda ailenin kurulması, devamlılığı, işleyişi, boşanma ve miras ilişkileri, kişi hakları gibi konuları içeren kanundur. Osmanlı Devleti'nde dinî kurallara dayanan ve "Mecelle" adı verilen medeni kanun uygulanmıştır.

Neden İsviçre'den Alınmıştır?

- Yeni olması
- Laiklik anlayışına uygun olması
- Akılcı ve pratik çözümler sunması
- Sade ve kolay uygulanabilir olması
- Çağın gereksinimlerini karşılayabilmesi
- Türk toplumunun yapısına uygun olması

Medeni Kanun Neler Getirdi?

- Tek eşle evlilik yapılması
- Resmi nikah zorunluluğu
- Evlenmede kadının rızasının alınması
- Kadınların istediği mesleğe girebilmesi
- Kadınlara da boşanma hakkı verilmesi
- Mirastan kadın ve erkeğin eşit pay alması
- Mahkemelerde kadın ve erkeğin şahitliğinin eşit sayılması

Önemi Nedir?

- Evlilik yasal güvenceye alınmıştır.
- Türk ailesi modern bir yapıya kavuşmuştur.
- Kadının toplumsal hayattaki etkinliği ve önemi artmıştır.
- Patrikhane ve konsoloslukların yargı yetkilerine son verilerek Türkiye'de hukuk birliği sağlanmıştır.
- Kadınlara istedikleri işte çalışabilme hakkı verilmesi ile kadınlar ekonomik özgürlüklerine kavuşmuşlardır.

Aşağıdaki ifadeleri doğru "D" veya yanlış "Y" olarak işaretleyiniz.

- a. Osmanlı Devleti'nde hukuk alanında birlik sağlanamamıştır.
- b. Medeni Kanun ile Türk kadınları siyasi haklar elde ederek devlet yönetiminde etkinliğini artırmıştır.
- c. Hukuk kuralları yaşanan her türlü gelişmeyi dikkate alarak toplumun ihtiyaçlarına göre yenilenmelidir.
- d. Patrikhane ve konsoloslukların yargı yetkilerine son verilmesi ile Türkiye'de hukuk birliği sağlanmıştır.
- e. Türk aile yapısının İsviçre aile yapısına benzetilmesi için İsviçre Medeni Kanunu örnek alınmıştır.
- f. Lozan Antlaşması'nda kapitülasyonlar kaldırılarak yabancıların hukuki ayrıcalıklarına son verilmiştir.
- g. Medeni Kanun ile birlikte Patrikhane'ye ve yabancı devletlerin konsolosluklarına yargı yetkisi verilmiştir.
- h. Kadınlara istedikleri işte çalışabilme hakkı verilmesi ile kadınlar ekonomik özgürlüklerine kavuşmuşlardır.

Aşağıda verilen boşluklara uygun olan ifadeleri getiriniz.

hukuk

Mecelle

Medeni

Şer'i

Örfi

halkçılık

- a. insanların birbirleriyle ve devletle olan ilişkilerini düzenleyen kurallar bütünüdür.
- b. Kur'an ve sünnet gibi İslam kurallarına göre düzenlenen kanunlara hukuk denilmiştir.
- c. hukuk padişahın iradesiyle yayınlanan ferman ve kanunnamelerle ortaya çıkan geleneksel hukuktur.
- d. Kanun evlenme, boşanma, miras konuları ve kadınların toplumsal hayatıyla ilgili düzenlemeleri içerir.
- e. Medeni Kanun ile sosyal hayatta kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olması Atatürk'ün ilkesiyle ilgilidir.
- f. Osmanlı'da dinî kurallara dayanan ve adı verilen medeni kanun 1926 yılına kadar uygulanmıştır.

1.

En medeni milletler derecesinde hukuk hükümlerimizi de düzelterek. Yüz sene, beş yüz sene, bin sene evvel yaşayan bir toplum için yapılan kanunlarla, bugünkü toplumları idareye kalkışmak, gaflettir, cehalettir.

Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün bu sözünü destekleyen uygulamalardan biri değildir?

- A) Türk Medeni Kanun'un kabulü
- B) Türk Tarih Kurumu'nun kurulması
- C) Ankara Hukuk Mektebi'nin açılması
- D) Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'nun kabulü

2. Osmanlı yöneticileri, hukuk sistemindeki sorunları çözebilmek için Tanzimat Dönemi'nden itibaren çeşitli düzenlemeler yaptılar. Avrupa hukuk sisteminden yararlanmak amacıyla birçok kanun Avrupa dillerinden Türkçeye tercüme edilerek uygulanmaya başlandı. Yeni kanunlara göre hüküm verecek yeni mahkemeler kuruldu. Ancak bunlar yapılırken eski kanunların ve mahkemelerin yaşamasına izin verildi. Bunun sonucunda hukuk sisteminde, eski ve yeni karmaşasından kaynaklanan ikilik ortaya çıktı.

Bu metne göre Osmanlı hukuk sistemiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hukuk sisteminde karışıklığın bulunduğu
- B) Hukuk sisteminde tüm sorunların çözüldüğü
- C) Hukuk sisteminde yeni sorunların ortaya çıktığı
- D) Avrupa hukuk sisteminin örnek alınmaya çalışıldığı

3. Hukuk alanında ikiliği ortadan kaldırıp kişiler arası ilişkileri çağdaş ve eşitlikçi olarak düzenleme aşağıdakilerin hangisiyle sağlanmıştır?

- A) TBMM'nin açılmasıyla
- B) Halifeliğin kaldırılmasıyla
- C) Saltanatın kaldırılmasıyla
- D) Türk Medeni Kanunu'nun kabulüyle

4. Cumhuriyetin ilk yıllarında 1926'da Ceza Kanunu, Ticaret Kanunu, 1927'de Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu, 1929'da Ceza Muhakemeleri Usulü ve Deniz Ticareti kanunları, 1932'de İcra-İflâs kanunları Batı ülkeleri kanunlarından yararlanılarak hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Yukarıda verilen çalışmalar hangi alanda yapılmıştır?

- A) Sanayi
- B) Kültürel
- C) Hukuk
- D) Toplumsal

5. 1926'da kabul edilen medeni hukuk; kişilerin hak ve borçları, ailenin kuruluşu, işleyişi, sona ermesi, miras sorunları, kişiler ile malların durumu ve diğer hakların doğması, sürmesi, bitmesi, kişilerin birbirleriyle yaptıkları çok çeşitli işlemler, söz gelimi; kiralama, satın alma, ödünç verme gibi çok çeşitli konularla ilgilidir.

Buna göre Medeni Kanun'un aşağıdaki alanların hangisinde bir düzenleme yaptığı söylenemez?

- A) Eğitim
- B) Mülkiyet
- C) Toplumsal
- D) Ekonomi

6. Cumhuriyet öncesi dönemde kanunlar, değişen koşullar gereği yenilenip geliştirilemediğinden ülkemizde çeşitli sorunlar ortaya çıkmıştı. İnsanlar dinî inançlarına göre farklı hukuk kurallarına tabi oldukları için ülkemizde hukuk birliği sağlanamamıştı.

Aşağıdakilerden hangisi parçada anlatılan sorunun ortadan kaldırılması amacına yöneliktir?

- A) Halifeliğin kaldırılması
- B) Soyadı Kanunu'nun çıkarılması
- C) Medeni Kanun'un kabul edilmesi
- D) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun uygulanması

7. Medeni Kanun'un kabulü ile Türk kadınına; istediği mesleği seçme, boşanma, nafaka alma gibi haklar tanınmıştır.

Buna göre kadınların;

- I. Sosyal
- II. Siyasi
- III. Ekonomik

haklarından hangilerini elde ettiği savunulabilir?

A) I ve II	B) II ve III
C) I ve III	D) I, II ve III

8. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde hazırlanan anayasalardan birisi değildir?

A) Kanun-i Esasi	B) Teşkilat-ı Esasiye
C) 1961 Anayasası	D) 1982 Anayasası

9. Aşağıdakilerden hangisi hukuk alanında yapılan inkılapların sonuçları arasında yer almaz?

- A) Hukukta ikilik ortadan kaldırıldı.
- B) Laik bir hukuk sistemi oluşturuldu.
- C) Değişmez hukuk kuralları belirlendi.
- D) Modern hukuk kurallarının uygulanması sağlandı.

10. Aşağıdakilerden hangisi Atatürk döneminde hukuk alanında yapılan kanunlardan biri değildir?

- A) Soyadı Kanunu
- B) Borçlar Kanunu
- C) Türk Ticaret Kanunu
- D) Türk Medeni Kanunu

11. iş hayatında ve aile içinde kadın ile erkeğin konumunu ve rollerini değiştirdi. Bu kanun Türk aile yapısını ve Türk kadınının toplumdaki yerini de güçlendirdi. Toplum hayatında Türk kadınına önem veren bu kanun evlenmeyi resmî bir işlem olarak kabul etti ve nikâhın devlet adına yetkili evlendirme memuru tarafından kılıması zorunluluğunu getirdi.

Parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Medeni Kanun
- B) Şapka Kanunu
- C) Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- D) Kadınlara seçme seçilme hakkının verilmesi

12. Medeni Kanun'la getirilen yeniliklerden bazıları şunlardır:

- ♦ Kadınlara istediği mesleği yapma hakkı tanındı.
- ♦ Boşanmada mahkeme kararı zorunlu kılındı.
- ♦ Mirasta kadın-erkek eşitliği sağlandı.
- ♦ Resmi nikâh zorunlu hâle getirildi.

Buna göre Medeni Kanun ile getirilen yeniliklerin;

- I. Siyasi
- II. Hukuki
- III. Ekonomik
- IV. Toplumsal

alanlarından hangileriyle ilgili olduğu söylenebilir?

A) I ve II	B) III ve IV
C) I, II ve III	D) II, III ve IV

13. 1925 yılında Ankara'da Ankara Hukuk Mektebi açıldı. Bu okul eğitim faaliyetleri günümüzde de devam eden Ankara Hukuk Fakültesi'ne dönüşmüştür.

Bu çalışmaların amacı aşağıdakilerden hangisi olmaz?

- A) Ülkenin hukukçu ihtiyacını karşılamak
- B) Adalet sistemini çağdaş hale getirmek
- C) Alanında uzman nitelikli hukukçular yetiştirmek
- D) Batılı hukuk kurallarının uygulanmasını sağlamak

derslig
animasyonu

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDAKİ GELİŞMELER

- Eğitim, bir kişinin bilgi, beceri ve değerleri kazanması için yapılan etkinliklerin tümüdür.
- Kültür, bir milletin sahip olduğu, geçmişten günümüze aktardığı maddi ve manevi değerler bütünüdür.
- Her devlet kendi milletinin ihtiyaçları doğrultusunda bir eğitim politikası belirler ve uygular. Bu yüzden cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren eğitim alanında önemli çalışmalar yapılmıştır.

Eğitim ve Kültürel Alanda Yapılan Çalışmalar

3 Mart 1924

Tevhid-i Tedrisat
Kanunu'nun Kabulü

1 Kasım 1928

Harf İnkılabı'nın
yapılması, Millet Mek-
tepleri'nin açılması

15 Nisan 1931

Türk Tarih
Kurumunun
Kurulması

12 Temmuz 1932

Türk Dil
Kurumunun
Kurulması

1 Ağustos 1933

Üniversite
Reformu yapılması

Osmanlı Dönemi Eğitim Sisteminin Bazı Özellikleri

- Osmanlı Dönemi'nde eğitim birliği yoktu. Medreseler, mektepler, azınlık okulları ve yabancı okullar bulunmaktaydı.
- Bu okullar farklı kurumlara bağlı olup yine farklı müfredatlar uygulamaktaydı. Verilen farklı eğitimden dolayı aydınlar arasında çoğu alanda fikir birliği sağlanamıyor, kültürel çatışmalar yaşanıyordu.
- Ülke genelinde yaygın olan medreseler çağın şartlarına uygun eğitim veremiyordu. Konsolosluklar aracılığıyla yönetilen yabancı okullar ve Kiliselere bağlı olan azınlık okulları üzerinde devlet denetimi olmadığı gibi bu okullar Osmanlı Devleti'ne karşı bölücü ve yıkıcı bir eğitim veriyorlardı.

Türkiye Cumhuriyeti Kurulduktan Sonra Eğitim Alanında Yapılan Bazı Çalışmalar

- Kurtuluş Savaşı'nın devam ettiği günlerde yapılan yeni Türk devletini ilk eğitim kongresi sayılan Maarif Kongresi'nde eğitimin sorunları ortaya konmuş, eğitim ve öğretimde birliğin sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.
- Lozan Antlaşması ile yabancı okulların Millî Eğitim Bakanlığına bağlanması kararlaştırılmıştır.
- Tevhid-i Tedrisat (Eğitim Birliği) Kanunu ile tüm okullar Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır.
- Maarif Teşkilatı Hakkındaki Kanun (2 Mart 1926) ile bugünkü eğitim sisteminin temelleri atılmıştır.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Uygulanmasıyla:

- Eğitim ve öğretimde birlik sağlandı.
- Tüm okullar Millî Eğitim Bakanlığına bağlandı.
- Eğitim-öğretim laik, çağdaş ve bilimsel hâle getirildi.
- Kültürel çatışmaların önüne geçilerek milli birliğin sağlanması kolaylaştı.
- Azınlık ve yabancı okulların dinî ve siyasî amaçlı eğitim vermesi engellendi.
- Bilimsellikten uzaklaşmış olan medreseler kapatılıp modern okullar açıldı.

Maarif Teşkilatı Kanunu'nun Uygulanmasıyla:

- İlk öğretim zorunlu ve ücretsiz oldu.
- Karma (kız-erkek) eğitim sistemine geçildi.
- Devletten izinsiz okul açılması yasaklandı.
- Okullarda hangi derslerin okutulacağı belirlendi.
- Yabancı okullarda Türkçe, tarih ve coğrafya gibi derslerin Türk öğretmenler tarafından okutulması kararlaştırıldı.
- Bu kanun Atatürk'ün laiklik, halkçılık, milliyetçilik ve inkılapçılık ilkeleriyle ilgilidir.

Harf İnkılabı ve Millet Mektepleri'nin Açılması (1928)

- İnsanlık tarihinin en önemli icatlarından birisi yazıdır. Bilim, kültür ve medeniyet yazıyla başlamış ve yeni nesillere aktarılmıştır.
- Yazı ve alfabe bir dilin ifade edilmesinde duygu ve düşüncelerin anlatılmasında kullanılan önemli bir araçtır.
- Türkler tarih boyunca farklı yazılar kullanmışlardır. İlk zamanlar kendilerine ait olan Köktürk ve Uygur alfabetini kullanırken Müslüman olduktan sonra asırlarca Arap alfabetini kullanmışlardır.
- Selçuklu ve Osmanlı gibi Türk İslam devletlerinde özellikle medreselerde eğitim dili olarak Arapça'nın kullanılması dilimize Arapça kökenli kelimelerin ve tamlamaların yoğun bir şekilde girmesine neden olmuştur. Bu durum aydın, yazar ve şairlerin kullandığı dil ile halkın kullandığı dil arasında farklılıkların meydana gelmesine neden olmuştur.
- Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde dil alanında çalışmalar yapılması gerekliliği ifade edilmeye başlanmıştır. II. Meşrutiyet Dönemi'nde (1908-1920) Türkçülük akımının etkisiyle dilde sadeleşmenin gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Unutma

1 Kasım 1928'de, "Türk Harflerinin Kabul ve Uygulanması Hakkındaki Kanun" ile Arap alfabesi yerine, Latin alfabesinden alınan yeni Türk alfabesi kabul edildi.

Harf İnkılabı Yapılmasının Nedenleri

- Arap harfleriyle okuyup yazmanın zor olması ve uzun zaman alması
- Bilim, eğitim ve kültür çalışmalarında dil ve yazının çok önemli olması
- Okuma ve yazmayı kolaylaştırarak ülkedeki okuryazar oranını artırmak
- Batı uygarlığı ile bilimsel ve kültürel etkileşimin kolaylaştırılmak istenmesi.
- Eğitim ve bilimsel faaliyetlerde kullanarak Türkçeyi eğitim ve bilim dili hâline getirmek

Millet Mekteplerinin Açılması

- Harf İnkılabı'ndan sonra yeni harflerin halka öğretilmesi için açılan okuma yazma kurslarına "Millet Mektepleri" denmiştir.
- Özellikle 16-45 yaş arası kadın-erkek binlerce vatandaş bu kurslara katılarak okuma yazmayı öğrenmeye çalışmışlardır.
- Millet Mektepleri'ne ulaşım imkânı bulamayan yurttaşlar için gezici Millet Mektepleri oluşturulmuştur.
- 1 Ocak 1929 tarihinde başlayan ders yılında 500 binden fazla insan okuma-yazma öğrenmiştir.
- 1927'de Türkiye'de okuryazar oranı %10,5 iken bu oran 1935'te %20,4'e yükselmiştir.
- Atatürk, yeni alfabeyi tanıtmak, örnek olmak ve halkın okuma yazmaya ilgisini artırmak için pek çok ile giderek yazı tahsininin başına geçip yeni alfabeyi halka öğretmeye çalıştı. Bu çalışmalarından dolayı Mustafa Kemal Atatürk'e, 24 Kasım 1928'de, "Başöğretmen" unvanı verilmiştir. Bu yüzden 1980 yılından itibaren 24 Kasım Öğretmenler günü olarak kutlanmaya başlanmıştır.

Türk Tarih Kurumunun (12 Nisan 1931) ve Türk Dil Kurumunun (12 Temmuz 1932) Kurulması

- Tarih ve dil, milli kültürün en önemli unsurlarıdır. Milli kültürün sürdürülmesi, geliştirilmesi ve yeni nesillere aktarılmasındaki en önemli araçlardır.
- Tarih ve dil, milleti oluşturan en önemli unsurlardır. Bu yüzden milli birlik ve beraberliğin sağlanmasında, milli bilincin güçlenmesinde ve milli kimliğin oluşmasında tarih ve dile çok önem vermek gerekmektedir.
- Yeni Türk devleti çok uluslu bir imparatorluk değil milli bir devlettir. Bu yüzden cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren milliyetçilik ilkesi doğrultusunda milli devlet anlayışının pekişmesi için dil ve tarih alanlarında önemli çalışmalar yapılmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk

"Türk çocuğu atalarını tanıdikça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır".

**TÜRK TARİH
KURUMU (TTK)**

Kuruluş Amaçları

- Avrupalıların Türklerin sarı ırktan olduğu, her türlü gelişme ve kabiliyetten yoksun olduğu tezlerini çürütmek
- Türk tarihinin ve kültürünün en eski uygarlıklardan biri olduğunu ispatlayarak Türklerin dünya medeniyetine katkılarını ortaya çıkarmak
- Türk tarihinin sadece Türk-İslam devletleri dönemini değil, bilinen ilk Türk devleti Hunlardan günümüze kadar olan tüm dönemlerini incelemek
- Tarihin geçmiş ile gelecek arasında bir köprü olduğu düşüncesiyle geçmişin tecrübelerinden yararlanarak gelecekte aynı hatalara düşülmesini önlemek
- Yeni nesillere tarih bilinci kazandırarak millî kültürün korunmasını ve geliştirilmesini sağlamak
- Tarihten alınan derslerle millî birlik ve beraberliği güçlendirmek, ülkemize yöneltilen iç ve dış tehditlere karşı birlikte mücadele etme duygusunu kazandırmak

**TÜRK DİL
KURUMU (TDK)**

Mustafa Kemal Atatürk

"Ülkesinin yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı dillerin etkisinden kurtarmalıdır."

Kuruluş Amaçları

- Türk dilinin zenginliğini ortaya koymak
- Türkçeyi yabancı dillerin etkisinden kurtarmak
- Yazı diliyle konuşma dili arasındaki farklılıkları gidermek
- Türkçeyi eğitim, sanat, ekonomik ve bilimsel alanlarda kullanılan saygın bir dil hâline getirmek
- Aydınların kullandığı dil ile halkın dili arasındaki farkları ortadan kaldırmak.

- Dil alanında yapılan çalışmalar doğrultusunda Atatürk'ün katılımıyla Dolmabahçe Sarayı'nda "Dil Kurultayı" düzenlendi (26 Eylül - 6 Ekim 1932). Dil Kurultayı'nın başladığı 26 Eylül günü "Dil Bayramı" ilan edildi.
- Türk kültürünü bilim metoduyla işlemek ve okullarımıza bilimsel anlayışlara göre donatılmış öğretmen yetiştirmek için Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi açıldı (1935).

Üniversite Reformu (1 Ağustos 1933)

- Yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırmalar ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri birim ve bölümlerden oluşan öğretim kurumuna **üniversite** denilmektedir.
- Osmanlı Devleti'nden Türkiye'ye kalan en önemli yüksek öğrenim kurumu Dârülfünundu. Ancak bu kurum dünyadaki gelişmeleri takip edememiş ve bilimsellikten uzak bir eğitim modeli benimsemişti.
- Cumhuriyetin ilk yıllarında Dârülfünunun modernize edilmesi için İsviçreli Prof. Dr. Albert Malche Türkiye'ye davet edilerek Darülfünun ile ilgili yapılacak reform konusunda bir rapor hazırlamıştır.
- Prof. Dr. Albert Malche raporunda bilimsel araştırmalara ve yabancı dil eğitimine ağırlık verilmesi, öğretim üyelerinin bilimsel seviyelerinin yükseltilmesi, spor tesisleri, pansiyon ve yemekhanelerin yapılması, eğitim faaliyetlerinin desteklemesi için kongrelerin ve konferansların düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.
- Albert Malche'nin raporundan sonra Dârülfünun kapatılarak yerine 1 Ağustos 1933'te İstanbul Üniversitesi açıldı. Üniversite bünyesinde tıp, hukuk, fen ve edebiyat fakülteleri kurularak bilimsel çalışmalar yapacak, Türkiye'nin modernleşmesine öncülük edecek yükseköğretimin temelleri atılmış oldu.
- II. Dünya Savaşı öncesi Almanya'da Hitler'in baskısından başka ülkelere kaçan bilim insanlarından bazıları da İstanbul Üniversitesi'ne kabul edilmiştir.

Güzel Sanatlar ve Spordaki Gelişmeler

- ◆ Çağdaş toplumların en önemli göstergelerinden birisi de güzel sanatlarda ilerlemiş olmalarıdır.
- ◆ Toplumların farklı alanlarda (müzik, resim, mimari vb.) ortaya koydukları sanat eserleri kültür seviyelerini göstermektedir.
- ◆ Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra her alanda olduğu gibi sanat alanında da çağdaş uygarlıkları yakalamak için önemli inkılaplar yapılmıştır.

Müzik Alanında Yapılan Çalışmalar

- ◆ Musiki Muallim Mektebi: 1924 yılında müzik öğretmeni ve sanatçı yetiştirmek amacıyla açılmış bir okuldur.
- ◆ 1934'te Millî Musiki ve Temsil Akademisi, 1936'da Ankara Devlet Konservatuarı açılmıştır.
- ◆ Atatürk Dönemi'nde Avrupa'ya gönderilen bazı müzisyenlerimiz, eğitimlerini alıp döndükten sonra halk müziğine ait bestelerimizi çok sesli hâle getirmişlerdir.

Resim ve Heykeltçilik Alanında Yapılan Çalışmalar

- ◆ Osmanlı Dönemi'nde, Osman Hamdi Bey tarafından kurulan Mekteb-i Sanayi-i Nefise okulu 1926 yılında "Güzel Sanatlar Akademisi" adını alarak eğitimine devam etmiştir.
- ◆ 1937 yılında İstanbul'da "Resim ve Heykel Müzesi" açılmıştır.
- ◆ Güzel sanatların halka tanıtılması ve sevdirmesi için trenlerde ve gemilerde gezici sergiler açılmıştır.
- ◆ Atatürk Dönemi'nde "Yurt Gezileri" adıyla ülkenin çeşitli yerlerine gönderilen ressamalara, "Kurtuluş Savaşı ve Atatürk Devrimleri" içerikli resimler yaptırılmış ve bu resimler Ankara'da "Türk İnkılap Sergisi" adıyla sergilenmiştir.
- ◆ Cumhuriyetin ilk yıllarında resim ve heykel öğrenimi için Avrupa'ya öğrenciler gönderilmiştir. Yine bu dönem Atatürk'ü simgeleyen birçok anıt ve heykel yapılmıştır.
- ◆ Atatürk tiyatro, bale, opera gibi sahne sanatlarını da destekleyerek bu sanatların gelişmesine katkı sağlamıştır.

Spor Alanında Yapılan Çalışmalar

- ◆ Atatürk, diğer alanlarda olduğu gibi spora da çok önem vermiştir.
- ◆ Atatürk döneminde Avrupa'dan eğitimciler getirilerek beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek için kurs açılmıştır.
- ◆ 1922 yılında bütün spor dallarının ülkede yaygınlaştırılması için "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı" kurulmuştur.
- ◆ Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı ile spor resmî olarak kurumsallaşmış, bu kurumun Türk sporuna ve sporcusuna olan desteği ve katkısı sonucunda spor bütün yurttaki hızla yaygınlaşmıştır.
- ◆ Türkiye 1923 yılından itibaren olimpiyatlara katılmaya başlamıştır.
- ◆ Özellikle Türk güreşçiler dünya çapında çok önemli başarılar kazanmışlardır.
- ◆ 1924 yılı bütçesine spor için Atatürk'ün talimatıyla, 50.000 TL ödenek konulmuştur.
- ◆ 1924'de yayımlanan Köy Yasası ile köylerde "nişan alma, cirit, güreş" gibi köy oyunlarını özendirici hükümlere yer verilmiştir.

☆ Etkinlik 1

Tabloda verilen ifadelerin/bilgilerin hangi gelişmeyle ilgili olduğunu belirtiniz.

İfadeler /Bilgiler	Tevhid-i Tedrisat Kanunu	Türk Tarih Kurumu	Türk Dil Kurumu
a. Eğitim ve öğretim laik hâle getirilmiştir.			
b. Türkçemizin yabancı dillerin etkisinden kurtarılması amaçlanmıştır.			
c. Ülkedeki bütün okullar Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır.			
d. Türklerin dünya medeniyetine yaptıkları katkılar ortaya konmak istenmiştir.			
e. Türkçenin zenginliklerini ortaya çıkarmak için önemli çalışmalar yapılmıştır.			
f. Türklerin tarih boyunca kurduğu büyük devletler araştırılmaya başlanmıştır.			
g. Eğitim ve öğretim faaliyetleri karma, zorunlu ve ücretsiz hale getirilmiştir.			
h. Azınlık ve yabancı okulların dinî ve siyasî amaçlı eğitim vermesi engellenmiştir.			
i. Türkçenin eğitim, sanat, ekonomik ve bilimsel alanlarda kullanılması amaçlanmıştır.			

☆ Etkinlik 2

Atatürk'ün sözlerine uygun olarak gerçekleştirilen çalışmaların hangileri olduğunu boşluklara yazınız.

Atatürk'ün Sözleri	Yapılan Çalışmalar
a. "Türk çocuğu atalarını tanıdikça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır."	
b. "Yeni Türk harflerini çabuk öğrenmelidir. Her vatandaşa, kadına, erkeğe, hamala, sandalcıya öğretiniz. Bunu vatanseverlik ve milliyetçilik görevi biliniz. Bu görevi yaparken düşününüz ki, bir milletin, bir toplumun yüz de onu, yirmisi okuma yazma bilir, yüzde sekseni, doksani bilmezse bu ayıptır..."	
c. "Eğitim ve öğretimin amacı; yalnız hükûmete memur yetiştirmek değil, daha ziyade memlekete ahlaklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılapçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek yetenekte, doğru düşünüşlü, iradeli, hayatta tesadüf edeceği engelleri yenmeye kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir."	
d. "Millî duygu ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin millî ve zengin olması, millî duygunun gelişmesinde başlıca etkidir. Ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmalıdır."	

☆ Etkinlik 3

Aşağıda verilen boşluklara uygun olan ifadeleri yazınız.

Milli Eğitim Bakanlığı

Latin

Tevhid-i Tedrisat

Musiki Muallim

Harf

Millet

- a. Eğitim ve öğretim Kanunu ile birleştirilmiştir.
- b. Okuma yazmayı kolaylaştırmak amacıyla İnkılabı yapılmıştır.
- c. Yetişkin nüfusa okuma yazma öğretmek amacıyla Mektepleri açılmıştır.
- d. Müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla Mektebi açılmıştır.
- e. Eğitim ve öğretim birleştirilerek tüm okullar bağlanmıştır.
- f. "Yeni Türk Harflerinin Kabulü ve Tatbiki Hakkındaki Kanun" kabul edilerek alfabesine geçilmiştir.

☆ Aşağıdaki ifadeleri doğru "D" veya yanlış "Y" olarak işaretleyiniz.

Etkinlik 4

- a. Millî kültürün en önemli unsurları dil ve tarihtir.
- b. Türk halkına modern Batı kültürünün anlatılması için Millet Mektepleri açılmıştır.
- c. 1926'da çıkarılan Maarif Teşkilatı Hakkındaki Kanun ile bugünkü eğitim sisteminin temelleri atılmıştır.
- d. Dârülfünunun modernize edilmesi için İsviçreli Prof. Dr. Albert Malche (Albirt Malç) Türkiye'ye davet edilmiştir.
- e. Atatürk, ata sporlarımızdan en çok kuvvet ve zekâ oyunu olarak tanımladığı futbolu sevmiş ve desteklemiştir.
- f. Cumhuriyetin ilk yıllarında trenlerde ve gemilerde gezici resim sergileri açılarak halka sevdirmeye çalışılmıştır.
- g. Cumhuriyetin ilk yıllarında tiyatro, bale, opera gibi batı tarzı sahne sanatlarıyla ilgili çalışmalar yapılmamıştır.
- h. 1924 yılında "nişan alma, cirit, güreş" gibi köy oyunlarını özendirmek amacıyla "Köy Yasası" yayımlanmıştır.

1.

Güzel sanatlarda başarı, bütün inkılapların başarılı olduğunun en kesin delilidir. Bunda başarılı olamayan milletlere ne yazık ki. Onlar bütün başarılarına rağmen medeniyet alanında yüksek insanlık sıfatıyla tanınmaktan daima yoksun kalamışlardır.

Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün bu ifadeleri doğrultusunda yapılan inkıaplardan birisidir?

- A) Güzel Sanatlar Akademisi'nin açılması
- B) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesi
- C) Latin kökenli yeni Türk harflerinin kabul edilmesi
- D) Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin açılması

2. Mustafa Kemal, "Büyük Türk milleti, bilgisizlikten, az emekle kısa yoldan ancak; kendi güzel ve asil diline kolay uyan bir araçla kurtulabilir." demiştir.

Atatürk bu sözünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Öğretimin birleştirilmesini
- B) Harf inkılabının önemini
- C) Tarih öğrenmenin yararlarını
- D) Dilde sadeleşme hareketini

3. **Aşağıdakilerden hangisi milli kültürün gelişmesine yönelik çalışmalardan birisi değildir?**

- A) Türk Dil Kurumunun açılması
- B) Erkan-ı Harbiye'nin kaldırılması
- C) Türk Tarih Kurumunun kurulması
- D) Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin açılması

4. **Türk Milli Eğitim sisteminin aşağıdaki esaslarından hangisi laik devlet anlayışını yansıtmaktadır?**

- A) Eğitim anlayışının akla ve bilime dayanması
- B) Milli kültür birliğini sağlamayı amaçlaması
- C) İlköğretimin zorunlu ve parasız olması
- D) Tüm okulların Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olması

5. Cumhuriyetin ilk yıllarında üniversite reformu için İsviçreli Prof. Dr. Albert Malche Türkiye'ye davet edilerek Darülfünun ile ilgili bir rapor hazırlamıştır. Malche'nin raporunda yer alan önerilerin bazıları şunlardır:

- ♦ Bilimsel araştırmalara ağırlık verilmeli
- ♦ Üniversitelere öğrenci alımında sınav yapılmalı
- ♦ Öğretim üyelerinin bilimsel seviyesi yükseltilmeli

Bu önerilere göre aşağıdakilerden hangisi söylenmez?

- A) Bilimsel gelişmelerin takip edileceği
- B) Yurt dışından öğretim üyesi talep edildiği
- C) Çağdaş bir yükseköğretimin hedeflendiği
- D) Öğrenci seçiminde belli kriterlerin konulacağı

6. Cumhuriyet öncesi dönemde ülkemizde eğitim öğretim birliği yoktu. Dinî eğitim veren medreseler, Batı tarzında eğitim veren mektepler ve azınlıklar ile yabancılara ait okullar bir arada bulunuyordu. Eğitimdeki bu çok başlılık nedeniyle öğrenciler farklı dünya görüşlerine sahip kişiler olarak yetişiyorlardı.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini güçleştirmiştir?

- A) Düzenli ordunun kurulmasını
- B) Milli egemenliğin sağlanmasını
- C) Ülkü ve kültür birliğinin kurulmasını
- D) Toprak bütünlüğünün sağlanmasını

7. **Aşağıdakilerden hangisi, Türk Dil Kurumunun kuruluş amaçları arasında yer almaz?**

- A) Türkçeyi yabancı dillerin etkisinden korumak
- B) Milli kültürümüzün geliştirilmesine katkı sağlamak
- C) Okullarda okutulmak üzere ders kitapları hazırlamak
- D) Bilimsel çalışmalar yaparak Türk dilinin zenginliğini ortaya çıkarmak

8. Atatürk: "Sanat, güzelliğin ifadesidir. Bu ifade söz ile olursa şiir, nağme ile olursa müzik, resim ile olursa ressamlık, yontma ve oyma ile olursa heykeltıraşlık, bina ile olursa mimarlık olur. Sanatkâr da toplumda uzun mücadele ve gayretlerden sonra alnında ışığı ilk hisseden insandır." demiştir.

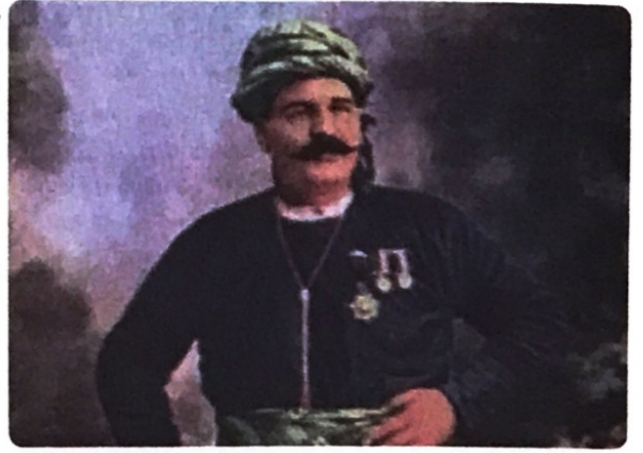
Buna göre aşağıdaki kurumlardan hangisinin "sanatkar" yetiştirme amacına açıldığı söylenemez?

- A) Ankara Hukuk Mektebi
B) Musiki Muallim Mektebi
C) Güzel Sanatlar Akademisi
D) Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü
9. "Türk milleti, evlatlarına vereceği eğitimi okul ve medrese adında birbirinden büsbütün başka iki cins kuruma bölmeye bugünkü günde katlanabilir miydi? Eğitim ve öğretimde birlik olmadıkça aynı fikirde, aynı zihniyette fertlerden oluşmuş bir millet yapmaya imkân aramak boş şeylerle uğraşmak olmaz mıydı?"

Atatürk bu sözünde aşağıdakilerden hangisinin amacını vurgulamıştır?

- A) Cumhuriyet'in İlanı'nın
B) Saltanatın kaldırılmasının
C) Tekalif-i Milliye Emirleri'nin
D) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun
10. Mustafa Kemal, medreseleri kapatmış ve bu konu hakkında; "Türk milleti evlatlarına vereceği eğitimi, okul ve medrese diye iki ayrı kuruluşa veremezdi." demiştir.
- Buna göre, Mustafa Kemal'in medreseleri kapatma nedenini aşağıdakilerden hangisi daha çok açıklar?**
- A) Ülke insanının farklı kültürlerde eğitilmesini önlemek
B) Toplumda herkesin okuryazar olmasını sağlamak
C) Türk milletinin kültürel değerlerini zenginleştirmek
D) Yeni nesillerde bilimsel zihniyeti hakim kılmak

11.

Atatürk Kurtdereli Mehmet'e yazdığı mektupta şunları söylemiştir:

"Seni cihanda büyük ün almış bir Türk güreşçisi olarak tanıdım. Parlak başarılarının sırrını şu sözlerle açıkladığını da öğrendim: 'Güreşirken, bütün milletimi arkamda hisseder ve milletimin şerefini korumak için her şeyi yapardım. Ve sanki bütün milletimin kuvvetinin yanımda olduğunu hissederdim.' Bu dediğini, en az yaptıkların kadar beğendim. Onun için senin bu değerli sözünün Türk sporcularına bir meslek ilkesi olmasını diliyorum."

Buna göre Atatürk ile ilgili;

- I. Kurtdereli Mehmet pehlivanı takdir etmektedir.
II. Kurtdereli Mehmet pehlivanı başarılı bulmaktadır.
III. Kurtdereli Mehmet'i sporculara örnek göstermektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

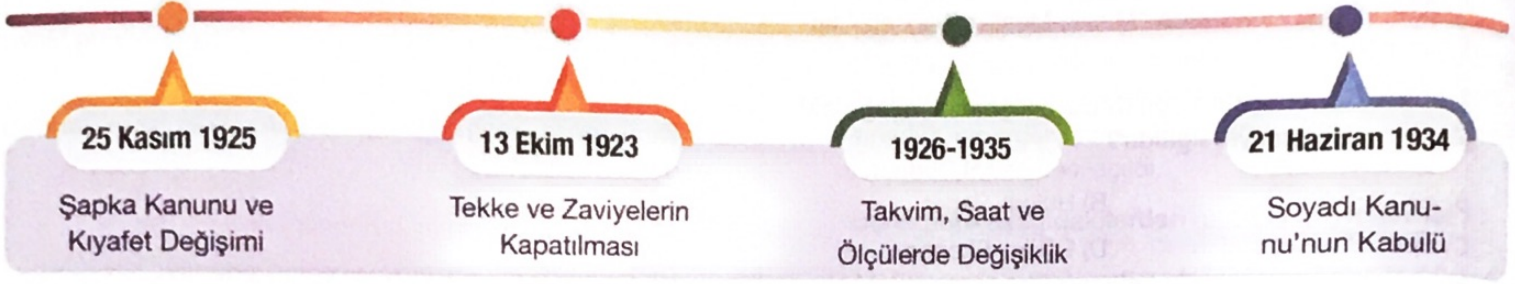
- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

12. "Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır."

Atatürk'ün bu sözüne uygun olarak yapılan çalışma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Millet mekteplerinin açılması
B) Türk Tarih Kurumunun açılması
C) Musiki Muallim Mektebi'nin açılması
D) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması

TOPLUMSAL ALANDAKİ GELİŞMELER

Şapka Kanunu ve Kıyafette Değişim (1925)

- Osmanlı Devleti bir imparatorluk olduğu için toplum farklı dil, din, ırk mezhep ve kültürlerden oluşuyordu.
- İnsanlar kendi etnik kökenlerine, dinî inançlarına ve mezhep ve kültürlerine göre giyiniyorlardı. Bu durum özellikle Osmanlı'nın son dönemlerinde sınıf farklılıklarına neden oluyor, birlik ve beraberlik duygusunu zayıflatıyordu.
- 19 ve 20. yüzyıl başlarında Batı çağdaş dünyanın merkezi haline gelmişti. Dolayısıyla modern ve çağdaş bir görünüme sahip olabilmek için Batı tarzı giyim kuşam dünya genelinde rağbet görmeye başladı. Bu yüzden ülkemizde de bu yönde önemli çalışmalar yapılmıştır.
- 25 Kasım 1925'te "**Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun**" çıkarıldı.
- Bu kanunla fes yasaklanarak devlet memurlarının şapka giymesi zorunlu hâle getirilmiştir.

Burası Önemli

Atatürk, 25 Ağustos 1925'te henüz kanun çıkmadan önce Kastamonu-İnebolu'ya yaptığı bir gezide başına şapka giyip, halka hem şapkayı tanıtmış, hem de yaptığı inkıplara öncü ve örnek olmuştur.

- 3 Aralık 1934'te "**Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun**" çıkarıldı. Bu kanun ile ibadethanelerin dışında dinî kıyafette gezilmesi yasaklandı.
- Yapılan bu çalışmalarla giyim kuşam konusundaki kargaşaya son verilerek Türk milletinin birlik ve beraberliği güçlendirilmeye çalışılmış, halkçılık ilkesi doğrultusunda toplumsal eşitliği sağlamaya yönelik önemli bir çalışma yapılmıştır.

Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması (30 Kasım 1925)

- Selçuklu ve Osmanlı Dönemi'nde Anadolu'nun Türkleşmesinde, Türk milletinin dinî, ahlaki ve hatta sanatsal değerlerinin sosyal hayatta yaşanılır olmasında tarikatların ve tekkelerin büyük etkisi olmuştur. Fakat sonraki dönemlerde tarikatlar ve tekkeler bu görevi yerine getiremez olmuşlardır.
- Cumhuriyet Dönemi'nde Türk inkılabının getirdiği yenilikler dolayısıyla bir kısım tarikatlar ve tekkeler inkılap hareketlerine direnmeye başlamışlardı. Bunun üzerine **30 Kasım 1925** tarihinde çıkarılan bir kanunla tekke, zaviye ve türbeler kapatıldı. Aynı zamanda ayrıcalık ifade eden şeyhlik, dervişlik, dedelik, seyitlik, babalık, müritlik ve türbedarlık unvanları da yasaklandı.

Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılma Nedenleri

- Kendi çıkarları için halkın dinî duygularını istismar etmeleri
- Oluşan dini gruplaşmaların birlik ve beraberlik duygusunu zayıflatması
- Bazılarının Millî Mücadele yıllarında İstanbul Hükûmetiyle ortak hareket ederek halkı isyana teşvik etmiş olmaları
- Cumhuriyet'in ilanından sonra da şeyh unvanını kullanan bazı kişilerin devlete karşı ayaklanma çıkarmaları

Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılmasının Sonuçları

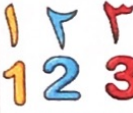

- Laiklik ve halkçılık ilkesi doğrultusunda yapılan bu çalışmalarla toplumsal alanda çağdaşlaşma ve laikleşme adına önemli bir adım atıldı. Dini ayrıcalıklar kaldırılarak toplumsal eşitliğin sağlanması yolunda önemli bir engel kaldırıldı. Dinsel yapıların sosyal hayattaki etkisi sonlandırılarak dini yaşam insanların tercihine bırakıldı.

Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişim

- Osmanlı Devleti'nde toplumsal yaşamda ve devlet hayatında kullanılan takvim, saat ve ölçülerde bölgeden bölgeye değişen türde uygulamalara rastlanmaktaydı.
- Bu durum ülke içinde sosyal ve ekonomik ilişkilerde karışıklığa neden olduğu gibi uluslararası ilişkilerde de birçok zorluğa neden olmaktaydı. Çünkü Osmanlı'nın ticari ilişkilerde bulunduğu diğer Avrupalı devletler kendi aralarında ortak ölçü birimleri kullanıyordu. Dolayısıyla bu farklılıklar Osmanlı'nın diğer devletlerle olan ekonomik ilişkilerinde sorunlara yol açıyordu.
- Yeni Türk Devleti kurulduktan sonra her alanda olduğu gibi ekonomik alanda da Batılı devletlerle ilişkilerini geliştirmek istiyordu. Bu yüzden Batılı devletlerle uyum sağlamak için takvim ve ölçü birimlerinde Batıyı örnek alan değişiklikler yapıldı.

Takvim, Saat ve Ölçü Birimlerinin Değiştirilmesi İçin
Yapılan Çalışmalar

			Osmanlı Dönemi	Türkiye Cumhuriyeti
	TAKVİM	26 Aralık 1925'te Hicri ve Rumi takvim kaldırılıp, yerine Miladi takvim getirildi. 1 Ocak 1926'dan itibaren Miladi takvim kullanılmaya başlandı.	Hicri-Rumi	Miladi
	SAAT	Yaz-kış güneşin batışını saat 12.00 kabul eden Alaturka saat sistemi yerine milletlerarası saat dilimine geçildi.	Alaturka	Uluslararası saat
	RAKAM	20 Mayıs 1928'de asırlardır kullanılan Arap rakamları yerine Batılıların kullandığı uluslararası rakamlara geçilmiştir.	Arap rakamları	Uluslararası rakamlar
	ÖLÇÜ BİRİMLERİ	26 Mart 1931'de çıkan "Ölçüler Kanunu" okka, kantar, dirhem gibi ağırlık ölçü birimleri yerine kilogram; endaze, kulaç ve arşın gibi uzunluk ölçü birimleri yerine metre; şinik gibi ölçü birimleri yerine litreye geçildi.	Okka, kantar, dirhem, kulaç, endaze, arşın,	Kilogram metre litre
	TATİL GÜNÜ	1935'te çıkarılan bir kanunla Batılılarla uyum ve gelişen ilişkilerin devamlılığını sağlamak için pazar günü resmî tatil günü olarak belirlendi.	Cuma	Pazar

Soyadı Kanunu (21 Haziran 1934)

- Osmanlı Dönemi'nde soyadı kullanılmadığı için insanlar genel olarak lakaplarına, aile unvanlarına, baba adlarına, mesleklerine, doğdukları şehirlere veya fiziksel özelliklerine göre tanınıyorlardı.
- İnsanların kullandıkları üstünlük bildiren bazı lakap ve unvanlar ayrımcılığa ve eşitsizliğe neden olabiliyordu.
- Nüfus, askerlik, tapu, okul kayıt vb. resmi işlemlerde isim benzerlikleri olduğu için karışıklıklara neden olabiliyor ve bu karışıklıklardan dolayı haksızlıklar, adaletsizlikler olabiliyordu.
- Bu sıkıntıların giderilmesi için 21 Haziran 1934'te "Soyadı Kanunu" çıkarıldı. Bu kanuna göre soyadları ahlaka aykırı ve komik olmayacak, Türkçe olacak, yabancı milletlere ait adlar olmayacaktı. Ayrıca ırk, rütbe, memuriyet vb. farklılık bildiren ifadeler içermeyecekti.
- Soyadı Kanunu'na ek olarak, 26 Kasım 1934'te "Lakap ve Unvanların Kaldırılmasına Dair Kanun" kabul edilerek ayrıcalık belirten ağa, hacı, hafız, hoca, molla, efendi, bey, beyefendi, paşa gibi lakap ve unvanların resmî işlerde kullanılması yasaklandı.
- Soyadı Kanunu'nun uygulanması ile;** resmi işlerde yaşanan sıkıntılar ortadan kaldırıldı. Halkçılık ilkesi doğrultusunda toplumsal hayatta eşitlik sağlandı. Birlik ve beraberliğin güçlenmesi yolunda önemli bir adım daha atıldı.
- 4 Kasım 1934'te TBMM, Mustafa Kemal'e "Atatürk" soyadını vermiş ve bu soyadının başkaları tarafından alınması yasaklanmıştır.

Modern Türk Kadını/ Türk Kadınına Verilen Haklar

- Türk kadını, geçmişten günümüze her alanda ülkesi için çok önemli görevler üstlenmiş ve hakkıyla yerine getirmiştir. Milli Mücadele yıllarında ülke savunmasında en önde rol almış, cephede doğrudan savaşa katılmış, yaralı askerleri tedavi etmiş, sırtında mermi taşımıştır. Cephe gerisinde ise ordunun ihtiyacı olan silah ve malzemenin sağlanmasında görev almış, erkekler yıllarca cepheden dönemediği için çiftçilik yaparak üretimi devam ettirmiştir.

Kara Fatma, kurduğu Kuva-yı Milliye birliği ile işgalcilere karşı savaşmıştır.

Şerife Bacı, cepheye mermi taşımak için çıktığı yolda donarak şehit olmuştur.

Kadınlar Anadolu'nun dört bir yanında, askerler için cephane hazırlamışlardır.

Halide Edip, yazılarıyla ve mitinglerde yaptığı konuşmalarla milli bilincin uyanmasını sağlamıştır.

Cumhuriyet Dönemi Elde Edilen Kadın Hakları

Eğitim Hakları

Tevhid-i Tedrisat ve Maarif Teşkilatı Kanunu ile eğitim karma, ücretsiz ve zorunlu oldu. Böylece eğitimde fırsat eşitliği ilkesi getirilerek eğitim herkesin yasal hakkı hâline geldi. Çağdaş ve laik bir eğitim sistemine geçilerek kız çocukları da eğitim almaya başladı. Bu durum kadınların zamanla öğretmen, doktor, hâkim vb. olmasının önünü açmıştır.

Toplumsal Haklar

1926'da yılında kabul edilen, Medeni Kanun ile kadınlar toplumsal hayatta erkeklerle eşit hâle getirilmiştir. Bu kanunla kadınlara da eşit miras hakkı, çalışma hakkı, velayet hakkı ve boşanma hakkı tanındı. Böylece Türk kadını sosyal ve ekonomik özgürlüğüne kavuşarak toplumsal hayatta önemli bir konuma geldi.

Siyasi Hakları

Kadınlara; 1930'da belediye seçimlerinde seçme hakkı, 1933'te muhtarlık seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı, 1934'te ise milletvekili seçme ve seçilme hakkı verildi. Bundan sonra kadınlar ülke yönetiminde doğrudan rol almaya başladı. 1935'te yapılan genel seçimler sonucu 18 kadın milletvekili meclise girdi.

Kadınlara siyasi haklar Japonya'da 1950, İngiltere'de 1918, Yunanistan'da 1952, Fransa'da 1944, İtalya'da 1945, Çin'de 1949'da, İsviçre'de 1971 yılında verilmiştir.

12. Milletlerarası Kadın Kongresi Atatürk'ün himayesinde İstanbul'da toplanmıştır. Ağırlıklı olarak dünya kadınlarının siyasi haklarının ele alındığı kongre sekreterliğince Atatürk'e bir teşekkür telgrafı gönderilmiştir.

Atatürk, Çankaya Köşkü'nde kabul ettiği delegelere şöyle seslenmiştir. "Türk kadınının dünya kadınlığına elini vererek, dünyanın barış ve güveni için çalışacağına emin olabilirsiniz."

Aşağıda yapıma amacı verilen inkılapların hangileri olduğunu boşluklara yazınız.

- a. Resmi işlerde meydana gelen isim benzerliğinden kaynaklı karışıklıkları önlemek, ayrıcalık belirten lakap ve unvanları kaldırarak toplumsal eşitliği sağlamak amaçlanmıştır.
- b. Türk toplumunun görünüm olarak çağdaş Batılı toplumlara uyumu sağlaması amaçlanmıştır.
- c. Halkın dini duygularının istismar edilmesini önlemek, toplumsal gruplaşmalara son vererek birlik ve beraberliği güçlendirmek amaçlanmıştır.
- d. Ulusal ve uluslararası alanda özellikle ticari faaliyetlerde ortaya çıkan karışıklıkları önlemek amaçlanmıştır.
- e. Türk kadınının eşit miras hakkı, çalışma hakkı, velayet hakkı ve boşanma hakkını elde edip sosyal ve ekonomik özgürlüğüne kavuşarak toplumsal hayatta önemli bir konuma gelmesi amaçlanmıştır.

Verilen açıklamaları uygun bir şekilde doldurunuz.

milletvekili

Medeni

İstanbul

Atatürk

miladi

zaviye

- a. Mustafa Kemal'e TBMM tarafından bir kanunla "....." soyadı verildi.
- b. Kanun ile birlikte kadınlara sosyal ve ekonomik birçok haklar verilmiştir.
- c. TBMM'nin 30 Kasım 1925 tarihinde aldığı bir kararla tekke, ve türbeler kapatıldı.
- d. 12. Milletlerarası Kadın Kongresi Atatürk'ün himayesinde 'da toplanmıştır.
- e. 1934 tarihinde kabul edilen bir kanunla Türk kadını seçme seçilme hakkını elde etti.
- f. 1925'de TBMM'de kabul edilen bir yasa ile Hicri ve Rumi takvim yerine takvim kabul edildi.

Aşağıda verilen bilgileri doğru "D" veya yanlış "Y" olarak değerlendiriniz.

- a. Kılık ve kıyafet, toplumun kültürünü yansıtan ölçütlerden biridir.
- b. Soyadı Kanunu hukuk alanında yapılmış olan bir inkılap hareketidir.
- c. Avrupalı devletlerin baskısı üzerine ölçü birimlerinde ve takvimde değişiklik yapılmıştır.
- d. Mustafa Kemal 1925'te Kastamonu seyahati sırasında şapka giyerek bu giysiyi halka tanıtmıştır.
- e. Tekke ve zaviyelerin kapatılması ile laikliğin toplum hayatında yerleşmesi için önemli bir adım atılmıştır.
- f. Dünya ülkeleri arasında kadınlara ilk kez seçme ve seçilme hakkının veren ülke, Türkiye Cumhuriyeti olmuştur.

Atatürk'e ait aşağıdaki kimliğe bakarak hangi inkılapların yapıldığını yazınız.

T. C.

NÜFUS HÜVİYET CÜZDANI

Aile ismi, yani lakap ve şöhreti	<i>Atatürk</i>
Adı	<i>Kemal</i>
Babasının adı	<i>Ali Rıza</i>
Anasının adı	<i>Zübeyde</i>
Doğum yeri	<i>Selanik</i>
Doğum tarihi	<i>1881</i>

No: 993.815 - B.
No. 51

No: 993.815 - B.

1. "Efendiler ve ey millet, biliniz ki Türkiye Cumhuriyeti, şeyhler, dervişler, müritler ve meczuplar memleketi olmaz. En doğru, en hakiki tarikat, medeniyet tarikatıdır."

Atatürk'ün bu ifadesi aşağıdaki inkıaplardan hangisinin gerekçesini oluşturur?

- A) Şapka Kanunu'nun kabulü
B) Soyadı Kanunu'nun kabulü
C) Tekke ve zaviyelerin kapatılması
D) Türk Medeni Kanunu'nun kabulü

2. Yeni Türk devleti kurulduktan sonraki önemli hedeflerden birisi de ekonomik alanda uluslararası alanda karışıklığa neden olan durumları ortadan kaldırmak olmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin amacının uluslararası ilişkileri kolaylaştırmak olduğu söylenemez?

- A) Miladi takvimin kullanılması
B) Soyadı Kanunu'nun kabulü
C) Uluslararası rakamların kabul edilmesi
D) Kilogram ve metre gibi ölçü birimlerinin kullanılması

3. Soyadı kullanılmadığı dönemlerde resmi işlemlerde isim benzerliğine bağlı karışıklıklar ve bazı mağduriyetler ortaya çıkabilmekteydi. Bu durumu engellemek için Soyadı Kanunu çıkarıldı.

Buna göre Soyadı Kanunu çıkarılmasının aşağıdakilerden hangisini olumlu yönde etkilediği söylenemez?

- A) Tapu ve miras işlerini
B) Okuma yazma oranlarını
C) Askere alma ve terhis işlemlerini
D) Nüfus kayıt ve ikâmetgah işlemlerini

4. Türk kadınlarna; 1930'da belediye seçimlerine katılma hakkı, 1933'te muhtarlık seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı, 1934'te milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanındı.

Buna göre Türk kadını hangi alanda önemli haklar elde etmiştir?

- A) Sosyal
B) Ekonomik
C) Siyasi
D) Askeri

5. İnkıpların sosyal, siyasi, ekonomik vb. amaçları vardır.

Aşağıda verilen inkıaplardan hangisi daha çok ekonomik amaç taşır?

- A) Şapka Kanunu
B) Türk Medeni Kanunu
C) Tekke ve zaviyelerin kapatılması
D) Uluslararası ölçü birimlerinin kullanılması

6. Millî Mücadele yıllarında kadınlar erkeklerle birlikte vatan savunmasında görev almışlardır. Batı Anadolu'da Kara Fatma, Sivas'ta Melek Hanım, Karadeniz'de Şerife Bacı vatan savunmasına öncülük etmişler, millî birliğin sağlanmasında önemli görevler üstlenmişlerdir. Ancak kadınlar Osmanlı döneminde toplumsal ve ekonomik hayatta zamanla geri plana itilmişti. 19. yüzyılda kadın haklarıyla ilgili uluslararası çalışmalar dünya genelinde hız kazandı. Cumhuriyet yönetimlerinin yaygınlaşması, kadınların da ülke yönetimine katılmaları gerektiği düşüncesinin doğmasına zemin hazırladı.

Bu parçaya göre Türk kadınıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Öncelikle siyasi haklar elde ettikleri
B) Millî bağımsızlığın sağlanmasında rol aldıkları
C) Osmanlı Dönemi'nde sosyal hayattan soyutlandıkları
D) Kurtuluş Savaşı yıllarında önemli görevler üstlendikleri

7. Türk kadını siyasi haklar elde ettikten sonra devlet yönetiminde doğrudan görev almaya başlamıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin siyasi haklarla ilgili görevlerden olduğu söylenemez?

- A) Milletvekiliği
B) Savcılık
C) Bakanlık
D) Başbakanlık

8. "Millet açıkça bilmelidir: Medeniyet öyle kuvvetli bir ateştir ki ona kayıtsız olanları yakar, mahveder." (Atatürk)

Buna göre;

- I. Kılık kıyafet inkılabının yapılması,
II. Tekke ve zaviyelerin kapatılması,
III. Ölçü birimlerinin değiştirilmesi

gelişmelerinden hangilerinin Atatürk'ün bu sözü ile ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

9. 1935 yılında 12. Milletlerarası Kadın Kongresi ülkemizde toplandı. Kongrede ağırlıklı olarak dünya kadınlarının *siyasal hakları* ele alınmıştır. Genel Sekreter Bompas Türk kadınına verilen hak ve özgürlükler konusunda şunları söylemektedir: "Türk kadınına verilen hak ve özgürlükler bütün dünya kadınları için çok cesaret vericidir ve mücadelelerinde onlara yardımcı olacak bir güçtür. Biz Avrupalı kadınlar Türk kadınlarına cidden gıpta ediyoruz."

Buna göre aşağıdakilerden hangisi genel sekterin bu sözlerinde dikkat çektiği haklardan olamaz?

- A) İsteddiği mesleğe girebilme hakkı
B) Milletvekili seçme ve seçilme hakkı
C) Belediye seçimlerinde seçme hakkı
D) Muhtarlık seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı

10. ile Türk toplumu, mistik düşünce ve dogmatik kuralların rehberliğini terk ederek bilimin, bilimsel düşünce ve aklın rehberliğinde Batı uygarlığına yönelmiştir. Bu kanun, Allah ile kul arasına giren sömürücülerin işine son verdiği ve vicdanlara yapılan dinsel baskıyı ortadan kaldırdığı, Türk toplumunun dinsel açıdan bölünmesini önlediği için laiklik ilkesinin temellerinden birisidir.

Parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kabotaj Kanunu
B) Tevhid-i Tedrisat Kanunu
C) Saltanat'ın kaldırılmasına ilişkin kanun
D) Tekke ve zaviyelerin kapatılmasına ilişkin kanun

11. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında, eski saat sistemi bırakılarak günümüz saat sisteminin esas alınmasına ve arşın, endaze, okka, dirhem gibi değerleri yöreden yöreye değişiklik gösterebilen ölçü birimleri yerine standart ölçü birimlerinin getirilmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Bu düzenlemelerin ortak yönü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İhracatı artırma
B) Milli ekonomi kurma
C) İkilikleri ortadan kaldırma
D) Toplumsal eşitliği sağlama

12. Soyadı Kanunu'na göre soyadları Türkçe olacak, yabancı ırk ve millet adları olmayacak, ayrıca ayrıcalık ve üstünlük bildiren soyadları kullanılmayacaktı.

Bu metne göre Soyadı Kanunu çıkarılırken Atatürk ilkelerinden hangisinin dikkate alındığı söylenebilir?

- A) İnkılapçılık-Laiklik
B) Milliyetçilik-Halkçılık
C) Cumhuriyetçilik-Devletçilik
D) Devletçilik-Cumhuriyetçilik

EKONOMİK ALANDAKİ GELİŞMELER

derslig
animasyonuİzmir İktisat
Kongresi

Devletin içinde bulunduğu ekonomik koşullar belirle-nerek izlenecek ekonomik ve kal-kınma programının ne olacağı belirtildi.

Tarım Alanında
Çalışmalar

Aşar vergisi kaldırıldı. Ziraat Enstitüsü ve Atatürk Orman Çiftliği kuruldu. Köylüye toprak, tohum, meyve fidanlar ve tarım aletleri dağıtıldı. Makineli tarım teşvik edildi.

Denizcilik Alanında
Çalışmalar

Kabotaj Kanunu çıkarılarak Türk kara sularında gemi işletme ayrıcalığı yabancılardan alınarak Türk vatandaşlarına devredildi. Türk denizciliğinin önü açıldı.

Sanayi Alanında
Çalışmalar

Sanayi ve ticaretin gelişmesi için yasalar çıkartıldı, özel sektör desteklendi, fabrikalar açıldı. Yatırımcıların sermaye ihtiyacını karşılamak için bankalar açıldı.

Madencilik Alanında
Çalışmalar

Ülkenin yer altı kaynaklarını araştırmak amacıyla da Maden Tetkik Arama Enstitüsü, bu alandaki çalışmalarını desteklemek için de Etibank kuruldu.

Osmanlı Devleti'nin Son Dönemindeki Ekonomik Durum

- Osmanlı toprakları kapitülasyonların da etkisiyle yabancı tüccarların açık pazarı hâline gelmişti. Batılı tüccarlarla rekabet edemeyen Osmanlı esnafı artık üretim yapamıyordu. Gelirleri azalan Osmanlı yönetimi aldığı dış borçları ödeyemez duruma gelince yabancı devletler tarafından kurulan Düyûn-u Umûmiye İdaresi Osmanlı gelirlerine el koymuştu.
- Trablusgarp, Balkan, I. Dünya ve nihayet Kurtuluş Savaşı ekonomik kaynakları adeta tüketmiş, halk çok fakirleşmişti.
- Limanların çoğu yabancıların denetimindeydi. Kara ve demir yolu ulaşımı güçlüklerle gerçekleştirilebiliyordu.
- Ekonominin temeli tarıma dayanıyordu. Ancak tarım ilkel yöntemlerle yapıldığından üretim yetersizdi.
- Sanayi gelişmediği için ihtiyaç duyulan pek çok mamül ürün dışarıdan alınıyordu.
- Bankacılık ve ticaret yabancıların ve azınlık grupların denetiminde bulunuyordu.

Türkiye İktisat (Ekonomi) Kongresi (17 Şubat-4 Mart 1923)

Kongre devletin ekonomik bağımsızlığını ve ülkenin ekonomik kalkınmasını sağlayacak kararlar almak, Yeni Türk Devleti'nin izleyeceği ekonomik ve kalkınma programlarını belirlemek amacıyla tüccar, sanayici, esnaf, çiftçi ve işçileri temsilen 1135 delegenin katılımıyla toplanmıştır.

- İzmir İktisat Kongresi'nde yerli sermayeye dayalı, kendi kendine yeten bir ülke olabilmemizi sağlayacak millî ekonomi anlayışı benimsenmiş, bağımsız ekonominin temelleri atılmıştır.
- Kongrede alınan kararlar "*Misak-ı İktisadi*" ve "*Çiftçi, Tüccar, Sanayici ve İşçi Gruplarına İlişkin Esaslar*" olarak adlandırılan iki bölümde toplanmıştır.

Misak-ı İktisadi Kararları

- Türkiye halkı millî hâkimiyetini hiçbir şeye feda etmez.
- Türk, ilim ve sanat yeniliklerini nerede olursa olsun alır.
- Hırsızlık, yalancılık, riya ve tembellik en büyük düşmandır.
- Türkler, hangi sınıf ve meslekte olurlarsa olsunlar, birbirlerini candan severler.
- Türkiye halkı, kullandığı eşyayı mümkün olduğunca kendi üretir. Çok çalışır. İsraftan kaçar.
- Türkiye halkı, bir altın hazinesi üzerinde oturduğunun bilincindedir.

Çiftçi, Tüccar, Sanayici ve İşçi Gruplarına İlişkin Esaslar

- Ham maddesi yurt içinden sağlanan sanayi kollarına ve günlük tüketim maddelerinin üretimine öncelik verilmelidir.
- Yatırımcıları desteklemek için bankalar kurulmalıdır.
- Yabancıların elindeki önemli kuruluşlar millileştirilmelidir.
- Demir yollarının yapımı bir programla yürütülmelidir.
- Küçük imalattan büyük işletmelere geçilmelidir.
- Sanayinin teşviki için bir yasa çıkarılmalıdır.
- Özel girişimciler desteklenmelidir.
- Aşar vergisi kaldırılmalıdır.

Tarım Alanında Yapılan Çalışmalar

- Osmanlı Devleti'nde halkın en önemli geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktı.
- Cumhuriyetin ilk yıllarında da halkın çok büyük bir kısmı köylerde yaşadığı için tarımla uğraşıyordu.
- Ancak tarım ilkel yöntemlerle yapıldığı için hem ürün çeşitliliği hem de birim alandan elde edilen ürün miktarı azdı.
- Ülke ekonomisinin temeli tarıma dayandığı için tarımsal üretimi geliştirmeye yönelik önemli çalışmalar yapılmıştır.

Bu çalışmalardan bazıları şöyledir:

- Aşar Vergisinin Kaldırılması (1925):** Osmanlı Dönemi'nden kalan ve çiftçi için ekonomik bir yük hâline gelen 1/10 oranındaki ürün vergisi (Aşar-öşür) kaldırılarak köylünün ekonomik olarak rahatlaması sağlanmıştır.
- Yüksek Ziraat Enstitüsünün Kurulması (1925):** Tarımın bilimsel yöntemlerle yapılması, teknik eleman ve ziraat mühendisi yetiştirmek için Ankara'da "Yüksek Ziraat Enstitüsü" kuruldu.
- Atatürk Orman Çiftliğinin Kurulması:** Modern araç gereç ve yöntemlerle tarım yapılarak Türk çiftçisine örnek olmak amacıyla başta Ankara'daki "Atatürk Orman Çiftliği" olmak üzere ülkenin farklı yerlerinde çiftlikler kuruldu.
- Tarımda verimi artırmak için köylüye fidan ve kaliteli tohum yardımı yapıldı.
- Tarımsal üretimi artırmak için çıkarılan kanunla topraksız köylüye toprak dağıtıldı.
- Çay, turuncgil, gül gibi ekonomik değeri yüksek olan ürünler üretilmeye başlandı.
- Tarımda makineleşme ve traktör kullanımı yaygınlaştırılmaya çalışıldı.
- Ziraat Bankası kanalıyla çiftçilerin sermaye ihtiyacı karşılandı.

Sanayi Alanında Yapılan Çalışmalar

Bir devletin bağımsızlığını koruyabilmesinde ve devam ettirmesinde ekonomik açıdan ilerlemiş olması gerekmektedir. Sanayi İnkılabı ile beraber özellikle XIX. yüzyıldan itibaren dünya devletleri arasında ilerlemenin ölçüsü sanayi oldu. Ancak Osmanlı Devleti Sanayi İnkılabı'na ayak uyduramadığı için sanayileşmiş ülkelerin ham madde ve pazar kaynağı hâline geldi. Yeni Türk devleti kurulduktan sonra "askerî ve siyasi zaferler ekonomik zaferlerle tamamlanmazsa kalıcı olamaz." düşüncesiyle ekonomide dışa bağımlılığı azaltıp millî ekonomiyi güçlendirmek için çalışmalar başlatıldı.

Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

- Yabancıların elinde bulunan bazı işletmeler satın alınarak millîleştirildi.
- Ticaret ve sanayi yatırımlarını desteklemek için 1924'te Türkiye İş Bankası kuruldu.
- 1927'de Teşvik-i Sanayi Kanunu çıkarıldı. Bu kanunla yatırımcılara ucuz devlet arazisi ve binaların tahsis edilmesi, taşıma indirimleri ve vergi muafiyeti gibi kolaylıklar sağlandı.
- Tüccar ve sanayicinin sermaye ihtiyacını karşılamak için Sanayi ve Maadin Bankası, Sümerbank gibi bankalar kuruldu.
- 1929 yılında ABD'de başlayıp tüm dünyayı etkileyen "Dünya Ekonomik Krizi"nin (Büyük Buhran) etkisini azaltmak için "yerli malı sergileri" açılarak yerli malı kullanımı teşvik edildi. "Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti" kurularak halk tasarruf yapmaya yönlendirildi.
- 1933 yılından hazırlanıp uygulamaya konulan "I. Beş Yıllık Kalkınma Planı" ile planlı ekonomi dönemine geçildi. Bu dönemde ağır sanayinin temelini oluşturan büyük sanayi kuruluşları açıldı. Bursa Dokuma Fabrikası, Ankara Çimento Fabrikası, Turhal Şeker Fabrikası, Kayseri Uçak Fabrikası, İzmit Kağıt Fabrikası, Sümerbank Nazilli Basma Fabrikası ve Karabük Demir Çelik Fabrikası gibi onlarca işletme üretime başladı.
- 1935 yılında yer altı kaynaklarını araştırmak amacıyla da Maden Tetkik Arama Enstitüsü, madencilik sektörünü desteklemek için de Etibank kuruldu.
- Ülkenin önemli merkezleri demir yolu ağı ile birbirine bağlandı.

Denizcilik Alanında Yapılan Çalışmalar

- Osmanlı döneminde yabancı tüccarlara verilen kapitülasyonlar (ayrıcılık) nedeniyle deniz işletmeciliği büyük oranda yabancıların eline geçmişti. Bu alanda faaliyet gösteren Osmanlı vatandaşlarının çoğu da azınlıklardı.
- Bu duruma İzmir İktisat Kongresi'nde de dikkat çekilmiş ve Türk denizciliğinin geliştirilmesi için önemli kararlar alınmıştı.
- Denizciliğin geliştirilmesi için yapılan en önemli çalışma 1 Temmuz 1926'da çıkarılan Kabotaj Kanunu'dur.
- Kabotaj Kanunu ile akarsularında, göllerinde, Marmara Denizi ile Boğazlarda, bütün kara sularında ve kara suları içinde kalan körfez, liman, koy ve benzeri yerlerde, makine, yelken ve kürekle hareket eden araçları bulundurma; bunlarla mal ve yolcu taşıma hakkı ve diğer denizcilik faaliyetleri Türk yurttaşlarına verildi.
- Kabotaj Kanunu, kapitülasyonların kaldırılmasını tamamlayan bir gelişme olmuştur. Kabotaj Kanunu ile Türk denizciliğinin ve taşımacılığının üzerindeki engeller kaldırılmıştır.
- Ayrıca yabancıların elinde bulunan denizcilikle ilgili işletmeler satın alınarak millileştirildi.

Yapılan açıklamaların hangi gelişme ile ilgili olduğunu karşısındaki boşluklara yazınız.

☆ Etkinlik 1

a.		Özel sektörü teşvik ederek ülkede sanayi yatırımlarının artmasını sağlamak için çıkarılmış bir yasadır.
b.		Ekonomik bağımsızlık anlayışı doğrultusunda Türk denizlerini ve limanlarını millileştirmek amacıyla çıkarılmış yasadır.
c.		Milli ekonomi anlayışı doğrultusunda gelecek planlaması yaparak özellikle tasarruf ve sanayi ekseninde yatırımları artırmak amacıyla yapılmış kongredir.
d.		Çiftçilere örnek oluşturacak tarım ürünlerini ve hayvanları yetiştirmek, tarım araç gereçlerini kullanmak amaçlarıyla yapılmış çalışmadır.
e.		5 yıllık süreyle yatırımların planlaması yapılmıştır. Buna göre özel sektörün yapmadığı yatırımları devletin yapması bir yol haritası olarak belirlenmiştir.
f.		1935 yılında ülkemizin maden ve ham madde kaynaklarını araştırmak, rezerv (miktar) ve değerini tespit ederek ekonomiye kazandırmak amacıyla kurulmuştur.

☆ Etkinlik 2

Aşağıdaki tabloda verilen Misak-ı İktisadi kararlarının amaçlarını yazınız.

ALINAN KARAR	AMACI	YAPILAN ÇALIŞMALAR
a. Ham maddesi yurt içinden sağlanan sanayi dalları kurulmalıdır.		Bursa dokuma, Turhal şeker ve Ankara çimento fabrikaları
b. Yatırımcılara-işletmelere kredi sağlayacak bankalar kurulmalıdır.		İş Bankası, Sanayi ve Maden Bankası
c. El işçiliği ve küçük imalattan büyük işletmelere ve fabrikalara geçilmelidir.		Sümerbank'ın kurulması
d. Aşar vergisi kaldırılmalı, topraksız köylüye toprak dağıtılmalıdır.		Aşar vergisi kaldırıldı. Köylüye toprak dağıtıldı.
e. Limanlarımızdan Türk denizcileri yararlanmalıdır.		Kabotaj Kanunu çıkarılmıştır.

☆ Etkinlik 3

Aşağıdaki tabloda verilen çalışmaların hangi alanla ilgili olduğunu işaretleyiniz

Yapılan Çalışmalar	Tarım	Sanayi	Ticaret	Madencilik
a. Atatürk Orman Çiftliği ve Toprak Mahsulleri Ofisi'nin açılması				
b. Türkiye Taş Kömürü Kurumu'nun kurulması				
c. Kayseri Uçak Fabrikası ve Sivas Vagon Fabrikası'nın kurulması				
d. Ziraat Bankası kanalıyla çiftçilerin sermaye ihtiyacının karşılanması				
e. Kabotaj Kanunu'nun kabul edilmesi				
f. Türkiye İş Bankası'nın kurulması				
g. Karabük Demir Çelik İşletmelerinin kurulması				
h. Maden Tetkik Arama Enstitüsü ve Etibank'ın kurulması				
i. Çiftçilerden alınan aşar vergisinin kaldırılması				

1.

Türk milleti, bütün tarihinde harp meydanlarında birçok zafer taçları giymiştir. Bununla övünür, daima övünecektir. Ancak, bu övünç tacını daha çok süsleyerek milletin başında tutabilmek için diğer bir sahada da mutlaka başarılı olması lazımdır; o da **iktisattır**.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi iktisat (ekonomi) alanında yapılan çalışmalardan değildir?

- A) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması
B) Şeker, çimento, kağıt vb. fabrikaların kurulması
C) Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın hazırlanması
D) Sümerbank ve Etibank gibi bankaların kurulması
2. Cumhuriyet döneminde tutumlu olmanın, yerli malı kullanmanın önemini yurt geneline yaymak için "Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti" kuruldu. Dernek yöneticileri yurttaşlara yerli malı kullanmanın önemini anlatarak bu düşünceyi yaymaya çalıştılar.
- Bu cemiyetin faaliyetleri göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisine ulaşılmak istendiği söylenemez?**
- A) Milli ekonomiyi güçlendirmek
B) Toprak bütünlüğünü korumak
C) İthalatın azalmasını sağlamak
D) Ekonomide dış rekabete dayanabilmek
3. **İzmir İktisat Kongresi kararları düşünüldüğünde aşağıdakilerden hangisi bu kararların amaçları arasında gösterilemez?**
- A) Milli ekonomiyi kurmak
B) Milli egemenliği sağlamak
C) Güçlü bir yerli üretim sağlamak
D) Ekonomik bağımsızlığı güçlendirmek

4. I. Aşar vergisinin kaldırılması,
II. Teşvik-i Sanayi Kanununun kabulü,
III. Etibank'ın kurulması

Bu gelişmelerin ilgili olduğu alanlar aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	Tarım	Maden	Sanayi
A)	I	II	III
B)	II	I	III
C)	III	II	I
D)	I	III	II

5. Cumhuriyetin ilk yıllarında çiftçilerin durumları iyi olmadığı için bu durumu düzeltmek çiftçileri rahatlatmak amacıyla bazı çalışmalar yapılmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin çiftçilerin ekonomik yönden rahatlamasına yol açtığı söylenebilir?

- A) Aşar vergisinin kaldırılması
B) Kabotaj Kanunu'nun kabulü
C) Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun çıkarılması
D) Ticaret ve Sanayi Odaları Kanunu'nun kabul edilmesi

6. **Mustafa Kemal:** "En güzel coğrafi durumda ve üç tarafı denizle çevrili olan Türkiye; endüstrisi, ticaret ve sporu ile en ileri denizci millet yetiştirmek yeteneğindedir. Bu yetenekten yararlanmayı bilmeliyiz. Denizciliği Türk'ün büyük millî ülküsü olarak düşünmeli ve onu kısa zamanda güçlendirmeliyiz." **sözünüle aşağıdakilerden hangisinin önemine dikkat çekmiştir?**

- A) Denizcilik alanındaki millî çalışmaların önemine
B) Sanayi alanında yabancı yatırımcının önemine
C) Tarım alanında yerli üretiminin önemine
D) Yerli sanayiye kurmanın önemine

7. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ekonomik bağımsızlığımız çok büyük yara almıştı. Bu yüzden cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomik bağımsızlığı sağlayacak çalışmalar yapılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi ekonomik bağımsızlığı sağlama amacı taşımaz?

- A) İzmir İktisat Kongresinin toplanması
- B) Duyun-u Umumiye'nin kaldırılması
- C) Türk Dil Kurumu'nun açılması
- D) Kapitülasyonların kaldırılması

8. İzmir İktisat Kongresi'nde alınan "Misak-ı İktisadi" kararlarına göre Türk ekonomisinin dışa bağımlı olmaktan kurtarılacağı vurgulanmıştır.

Buna göre, İzmir İktisat Kongresi aşağıdakilerden hangisine öncelik vermektedir?

- A) İhracat gelirlerini artırmaya
- B) Milli ekonomiyi güçlendirmeye
- C) İthal malların kullanımını artırmaya
- D) Yabancı yatırımcıyı ülkeye çekmeye

9. • 1924'te Türkiye İş Bankası kuruldu.
• 1924'te Türkiye Taş Kömürü Kurumu kuruldu.
• 1928'de Kırıkkale Mermi Fabrikası üretime geçti.
• 1939'da Karabük Demir ve Çelik Fabrikası ile Kırıkkale Barut Fabrikası açıldı.
• 1930'da Gölcük'te Türk donanmasının temelleri atıldı.

Misak-ı İktisadi kararları doğrultusunda gerçekleşen bu faaliyetlere göre aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenemez?

- A) Madencilik gelişirmek
- B) Tarımsal faaliyetleri artırmak
- C) Finans sektörünü güçlendirmek
- D) Savunma sanayisini geliştirmek

10. "Türkiye'nin gerçek sahibi ve efendisi, gerçek üretici olan köylüdür. O halde herkesten daha çok refah, mutluluk ve servete hak kazanmış ve layık olan köylüdür."

Mustafa Kemal bu sözüne uygun olarak aşağıdaki in-kılaplardan hangisini gerçekleştirmiştir?

- A) Aşar vergisinin kaldırılmasını
- B) Kabotaj Kanunu'nun çıkarılmasını
- C) Takvim, saat, ölçülerin değiştirilmesini
- D) İzmir İktisat Kongresi'nin toplanmasını

11. • Köylünün üzerinde yük olan aşar vergisinin kaldırılması
• Modern tarım yöntemlerinin öğretilmesi için ziraat okullarının açılması
• Tarımda makineleşmenin teşvik edilmesi

Bu çalışmalar aşağıdakilerden hangisine yönelik değildir?

- A) Sanayileşmeyi hızlandırmaya
- B) Tarımsal üretimi artırmaya
- C) Köylüyü kalkındırmaya
- D) Çiftçiyi bilgilendirmeye

12. Türkiye'de 1930-1939 yılları arasında devletçi ekonomi modeli uygulanmıştır. Bu dönemde Türkiye, önemli bir borçlanmaya gitmeden sanayileşmeye çalışmıştır. 1933'ten itibaren beş yıllık kalkınma planları hazırlanmış ve sanayi hamleleri öz kaynaklara dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Bu metinde devletçiliğin aşağıdakilerden hangisine dayandığı belirtilmiştir?

- A) Millî kültüre
- B) Sosyal adalete
- C) Yabancı sermayeye
- D) Ekonomik bağımsızlığa

1 ve 2. soruları aşağıda verilen metne göre cevaplayınız.

Türkiye İktisat Kongresi'nin başkanlığını yapan Kazım Karabekir Paşa, kongrenin kapanışında yaptığı konuşmada şöyle demiştir:

"Ekonomideki cehaletimiz, siyasetteki başıboşluğumuzla el birliği etmiş ve milletimizi kemirmiş, kemirmiştir... Çocuklarımızın doğduğu günden itibaren boğazına yabancı sütü dökersek, yabancı bez ve pamuklarına sarıp yine yabancı beşiğine yatırırsak, ayağındaki patiğinden, başındaki mavi nazar boncuğuna ve elindeki teneke parçasına kadar yabancı mallardan yaparsak, Avrupa'da çakılmış dört tahtadan ibaret olan sandalyeler en ücra yerlere kadar girerse ve üstüne bir de kulaklarına benim oğlum paşa olacak gibi ninni söyleyerek uyutturucu telkin yaparsak, büyüdükten sonra doğaldır ki üzerinde ve çevresinde artarak yabancı mallar bulunacak ve paralarımız akıp gidecektir..."

1. Verilen metinde aşağıdakilerden hangisi ön plana çıkarılmıştır?

- A) Siyasi bağımsızlığın önemi
- B) Ekonomide dışa bağımlılık
- C) Avrupa kültürünün Türk kültürüne etkisi
- D) Dış borç almanın ekonomiye verdiği zararlar

Metin-de "paralarımız akıp gidecektir." şeklinde ifade edilen durumun ortaya çıkmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yerli üretimin daha fazla olması
- B) Türk parasının daha değerli olması
- C) Dış ülkelerden mal alımının fazla olması
- D) Üretilen ürünlerin bir kısmının ihraç edilmesi

3. Atatürk halk üzerinde oldukça ağır bir vergi yükü oluşturan aşar vergisini kaldırmıştır.

Bu durum Atatürk'ün aşağıdakilerden hangisine önem verdiğini gösterir?

- A) Sanayi
- B) Tarım
- C) Hizmet
- D) Eğitim

4. Kabotaj Kanunu ile ülkemiz limanları arasında gemi işletme ve deniz taşımacılığı yapma hakkı Türk vatandaşlarına tanınmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenebilir?

- A) Özel sektörün gelişmesine imkan sağlamak
- B) Ülkeye yabancı mal girişini yasaklamak
- C) Ekonomik bağımsızlığı güçlendirmek
- D) Tarım gelirlerini artırmak

5. "Türkler! Türk malı alınız, Türk malı kullanınız; Türk parası, Türk toprağında kalsın."

Atatürk bu sözlerle aşağıdakilerden hangisine önem verdiğini ifade etmiştir?

- A) İthalata
- B) Yerli üretime
- C) İhracata
- D) Devletçiliğe

6. Osmanlı Devleti'nde kapitülasyonlar nedeniyle deniz ticareti güçlü değildi. Bu durumun en büyük nedeni, Türk limanları arasında yolcu ve yük taşıma işinin yani kabotaj hakkının başka devletlere ait olmasıydı. Deniz ulaşımının büyük bölümü ve önemli limanların işletilmesi yabancı şirketlerin elindeydi. Lozan Antlaşması'yla önce kapitülasyonlar kaldırıldı ardından 1 Temmuz 1926'da Kabotaj Kanunu kabul edildi. Böylece ülkemiz limanları arasında gemi işletme ve deniz taşımacılığı yapma hakkı Türk vatandaşlarına tanındı.

Buna göre kapitülasyonların kaldırılması ve Kabotaj Kanunu ile Türkiye'nin aşağıdakilerden hangisini amaçladığı söylenemez?

- A) Türk denizciliğini geliştirmek
- B) Tam bağımsızlığı sağlamak
- C) Devleti demokratikleştirmek
- D) Egemenlik haklarını korumak

7. "Türkiye, Amerika'da ortaya çıkan büyük ekonomik kriz sonrasında, yani 1929 yılı sonlarından itibaren ithal malların ülkeye girişini sınırlandırıp devletin öncülüğünde gerçekleştirdiği sanayileşme hamleleri ile kendi ihtiyacını üretme yoluna gitmiştir." **diyen bir öğretmenin bu sözlerine göre Türkiye ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Liberal ekonomi anlayışını benimsediği
B) Ekonomisinin dış faktörlerden etkilendiği
C) Yabancı malların ülkeye girişini zorlaştırdığı
D) Millî bir ekonomi politikası izlemeye başladığı

8. 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı, liberal ekonomik modelin Türkiye'de kalkınmayı sağlamada başarılı olamayacağını ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle Türkiye 1930'lu yılların başı itibarıyla ekonomide - - - - anlayışını benimsemiştir.

Parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Devletçilik
B) Halkçılık
C) İnkılapçılık
D) Cumhuriyetçilik

9. • 1924 yılında Türkiye Taş Kömürü Kurumu kuruldu.
• 1939 yılında Karabük Demir ve Çelik Fabrikası açıldı.

Buna göre Türkiye'nin;

- I. tarım,
II. sanayi,
III. madencilik

gibi sektörlerin hangilerinde ilerleme sağladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

10. Atatürk tarafından kurulan Atatürk Orman Çiftliğinin;

- I. doğayı korumak,
II. hayvancılığı geliştirmek,
III. tarımsal verimi artırmak

amaçlarından hangilerine yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

- 11.

"Türk milleti, bütün tarihinde harp meydanlarında birçok zafer taçları giymiştir. Bununla övünür, daima övünecektir. Ancak, bu övünç tacını daha çok süsleyerek milletin başında tutabilmek için diğer bir sahada da mutlaka başarılı olması lazımdır; o da iktisattır."

Bu söze göre Atatürk'ün Türk milletinden mutlaka başarılı olunmasını istediği alan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eğitim
B) Bilim
C) Siyaset
D) Ekonomi

12. 1927 yılında çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu ile sanayiciler desteklenmiştir. Ayrıca Türkiye Sanayi ve Maden Bankası, Türkiye İş Bankası, Sümerbank ve Etibank gibi bankalar kurularak iş insanlarına kredi desteği sağlanmıştır.

Bu faaliyetlerle aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenebilir?

- A) Turizm gelirlerinin artırılması
B) Ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi
C) Yabancı sermayenin ülkeye çekilmesi
D) Özel sektörün üretimdeki payının azaltılması

SAĞLIK ALANINDAKİ GELİŞMELER

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda Türk milleti çok uzun süren bir savaş döneminden (Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı) çıkmış bulunuyordu. Bu süreç sağlık hizmetlerinin aksamasına neden olmuştur. Uzun süren savaşlar yoksulluk, göç ve sağlıksız ortamlar hastalıkların artmasına ve özellikle ölümcül olan pek çok salgın hastalığın yayılmasına neden olmuştur. Bu yüzden TBMM'nin açılışından kısa bir süre sonra sağlık alanında çalışmalar başlamıştır.

Sağlık Alanında Yapılan Çalışmaların Amaçları

- Sağlık hizmetlerini merkezileştirip kurumsal hâle getirmek
- Anne ve çocuk ölümlerini azaltarak nüfus kayıplarını önlemek
- Koruyucu sağlık hizmetleri ile insanların hasta olmasını önlemek
- Ruhen ve bedenen çalışmaya müsait genç nesillerin yetişmesini sağlamak
- Bulaşıcı ve salgın hastalıklarla savaşmak, bunun için gerekli yasalar çıkarmak
- Sağlık personeli (Doktor, ebe, hemşire vb.) ve sağlık kurumu (Hastane, sağlık ocağı, dispanser vb.) açılışını kapatmak.

derslig
animasyonuSağlık ve Sosyal Yardım
Bakanlığı

- 1920'de Umur-ı Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekaleti adıyla Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kuruldu.
- Bakanlık ilk olarak ülkemizin nüfus ve ekonomik durumunu belirleyip, sağlık problemlerini tespit ederek sorunlara uygun ve hızlı çözüm yolları bulmak için "Türkiye'nin Sıhhi-İctimai Coğrafyası" adıyla bir araştırma yaptırdı. Böylece Osmanlı'dan kalan sağlık kurumları, sağlık personeli, sağlık araç gereçleri belirlendi.

SAĞLIK
ALANINDA YAPILAN
ÇALIŞMALARHıfzıssıhha Müessesesi
Hıfzıssıhha Kanunu

- 27 Mayıs 1928'de "Refik Saydam Hıfzıssıhha Müessesesi" kuruldu.
- 1930 yılında da Umumi Hıfzıssıhha Kanunu çıkarıldı.
- Bu çalışmalarla sıtma, verem, frengi, menenjit ve çiçek gibi bulaşıcı hastalıklara karşı planlı ve programlı bir şekilde mücadele edilmiştir.
- 1932'de serum üretimi, 1934'te çiçek aşısı üretimi ülke ihtiyacını karşılayacak düzeye getirildi. 1937 yılında kuduz serumu üretildi.

Bulaşıcı Hastalıklarla
Mücadele

- Cumhuriyetin ilk dönemlerinde başta verem ve sıtma olmak üzere yaygın olan bazı salgın hastalıklardan dolayı binlerce insan hayatını kaybediyordu.
- Sosyal devlet anlayışıyla bu hastalıkların aşısı, teşhis ve tedavisi ücretsiz olarak yapılmıştır.
- Verem hastalığının tedavisi için sanatoryum hastaneleri kurulmuştur.
- Ülkenin her yerine sağlık hizmetleri götürülerek vatandaşın sağlık hakkından yararlanmasını sağlanmıştır.

1877'de "Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti" olarak kurulan kuruluşa Atatürk tarafından Kızılay adı verildi. 1947'de "Türkiye Kızılay Derneği" adını alarak sağlık ve sosyal yardım faaliyetlerini sürdürdü.

Sağlık Kurumları
Sağlık Personeli

- Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu yıllarda sağlık kurumları ve sağlık personeli ülke nüfusuna göre yeterli değildi.
- 1925'ten itibaren Ankara, Sivas, İstanbul, Trabzon, Erzurum ve Diyarbakır gibi büyük illerde Numune Hastaneleri açıldı.
- Hastaneler, doğum evleri, sanatoryumlar ve Veremle Mücadele Cemiyeti kuruldu.
- Doktor, hemşire, ebe ve sağlık memuru sayısını artırmak için Tıp Fakültesi ve sağlık personeli yetiştiren okullar açıldı.

"Milletimizi tam güvenlik içinde yaşatmak ülkümüz olduğu gibi onun sağlığına özen göstermek ve mevcut imkânlarımız oranında toplumsal dertlerine çare bulmak da hükümetimizin görevlerindedir."

"Milletimizin sağlığının korunması ve kuvvetlendirilmesi, ölümün azaltılması, nüfusun artırılması, bulaşıcı ve salgın hastalıkların etkisiz hâle getirilmesi bu yolla millet bireylerinin dinç ve çalışmaya yetenekli bir hâlde sağlıklı vücutlar olarak yetiştirilmesi..."

"Toplumun sağlığı için öngörülen köklü önlemler durmaksızın geliştirilmeli ve genişletilmelidir. Bereketli ve verimli olan Türk milletinin sürekli ve teknik sağlık önlemlerine kavuşunca, Türk vatanını dolduracak ve şenlendirecek güçte olduğuna kimsenin kuşkusu yoktur."

Atatürk'ün bu sözlerine göre aşağıdaki ifadeleri "D" veya yanlış "Y" olarak değerlendiriniz.

- a. Nüfus miktarını azaltmak Türkiye Cumhuriyeti'nin temel politikalarındandır.
- b. Vatandaşların sağlık alanındaki sorunlarını gidermek devletin görevlerindedir.
- c. Sağlık alanındaki araç gereç ve personel açığının Batı ülkelerinden karşılanması ön görülmüştür.
- d. Türkiye Cumhuriyeti'nin sağlık alanında uyguladığı politika sosyal devlet anlayışının bir sonucudur.
- e. Ülkemizin üretim gücünün ve potansiyelinin artması sağlık politikalarının ana unsurlarından biri olmuştur.

Bir araştırma yaparak Türk Kızılayı ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- a. Ne zaman, Niçin kurulmuştur?
- b. Tarih boyunca hangi isimleri almıştır?
- c. Kızılay ismini kim ne zaman vermiştir?
- d. Hangi alanlarda hizmet vermektedir?
- e. Kızılayın faaliyetleri nelerdir? Kısaca yazınız.

1. Atatürk: "Milletimizi tam güvenlik içinde yaşatmak ülkemiz olduğu gibi onun sağlığına özen göstermek ve mevcut imkânlarımız oranında toplumsal dertlerine çare bulmak da hükümetimizin görevlerindedir."

Aşağıdaki gelişmelerden hangisi Atatürk'ün bu sözüne örnek gösterilemez?

- A) Doğumevleri ve çocuk evlerinin açılması
B) Kabotaj Bayramı'nın kutlanmaya başlanması
C) Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun çıkarılması
D) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın kurulması

2. I. İzmir'de bir dispanserin kurulması
II. Türkiye Kızılay Cemiyeti'nin kurulması
III. İstanbul'da sanatoryumun kurulması

gelişmelerinden hangileri Cumhuriyet'in ilk yıllarında yaygın bir hastalık olan veremle mücadele amacı taşır?

- A) Yalnız II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

3. 1928 yılında sağlık sorunlarına bilimsel çözümler bulmak amacıyla Ankara'da Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi kuruldu. Bu kuruluş daha sonra dönemin Sağlık Bakanı Refik Saydam'ın adını alarak "Refik Saydam Hıfzıssıhha Müessesesi" oldu.

Aşağıdakilerden hangisi Refik Saydam Hıfzıssıhha Müessesesi'nin çalışmalarından biri değildir?

- A) Doğal afet sırasında yaşanan sorunları çözmek
B) Alanında uzmanlık eğitimi vermek
C) Koruyucu kuduz aşısı yapmak
D) Aşı ve serum üretmek

4. 1920 yılında kurulan bu cemiyetin amacı alkol, sigara ve uyuşturucu gibi maddelerle mücadele etmektir.

Buna göre parçada ifade edilen cemiyet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türkiye Yeşilay Cemiyeti
B) Himaye-i Etfal Cemiyeti
C) Veremle Mücadele Cemiyeti
D) Refik Saydam Hıfzıssıhha Müessesesi

5. "Türkiye Cumhuriyeti Devleti kuruluş yıllarından itibaren sağlık alanında sosyal devlet anlayışı ilkesini benimsemiştir." diyen bir tarihçi bu iddiasına aşağıdakilerden hangisini örnek gösterebilir?

- A) Aşı üretilmesini
B) Hastaneler yapılmasını
C) Sağlık hizmetlerinin ücretsiz yapılmasını
D) Sağlık personeli yetiştirmek için okullar açılmasını

6. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde sağlık alanında yaşanan gelişmelerden birisi değildir?

- A) Ankara ve Bursa'da verem dispanserleri açıldı.
B) Ankara'da Hıfzıssıhha Enstitüsü kuruldu.
C) Seyyar hekimlik uygulaması başlatıldı.
D) Ziraat okulları açıldı.

7. Cumhuriyetin ilk yıllarında Sağlık Bakanlığı yapan Refik Saydam'ın yaptığı çalışmalardan bazıları şunlardır:
- Doktor, veteriner hekim, eczacı, hemşire, ebe ve sağlık memuru yetiştirmek için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca sosyal hizmet uzmanları, diyet uzmanları, klinik psikologlar gibi çeşitli meslek grupları yetiştirilmesine önem verilmiştir. Örneğin 1923 yılında 344 olan hekim sayısı 1935 yılına gelindiğinde 1625 olmuştur.
 - 1923 yılında 6437 yatakla hizmet veren 86 kuruma sahip olan Sağlık Bakanlığı, 1935 yılına gelindiğinde 176 kurum ve 13038 yatağa çıkmıştır. Böylelikle bir yatağa düşen insan sayısı 1923 yılında 1920 kişi iken, 1935 yılında 1 240 kişi olmuştur.

Buna göre yapılan çalışmaların aşağıdakilerden hangisini sağlaması beklenmez?

- A) Sağlık sektörünün ülke ekonomisine doğrudan katkı sağlaması
- B) Vatandaşların sağlık hizmetlerine ulaşımının kolaylaşması
- C) Sağlık alanında çalışacak nitelikli elemanların yetişmesi
- D) Sağlık personeli açığının azalması

8. Cumhuriyetin ilk yıllarında ülke nüfusunu artırmak devletin en önemli politikalarından olmuş ve bunu sağlamak için sağlık alanında önemli çalışmalar yapmıştır.

Buna göre nüfusun artırılmak istenmesinde,

- I. Kişi başına düşen milli geliri artırmak
- II. Çalışacak iş gücüne ihtiyaç duyulması
- III. Askerlik yapacak genç nüfusun azalmış olması

gerekçelerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

9. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki sağlık sorunlarından birisi de personel sayısının yetersizliği olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi bu sorunun çözümü için yapılan çalışmalardan biri değildir?

- A) Ebe Okulunun açılması
- B) Numune Hastanelerinin açılması
- C) Kızılay Hemşire Okulunun açılması
- D) Sağlık memuru yetiştiren okulların açılması

10. Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan çalışmalardan bazıları şunlardır:

- ◆ 1930'da ülkenin birçok yerine doğumevi kuruldu, maddi durumu iyi olmayanlara ücretsiz ilaç dağıtıldı.
- ◆ 1931'de altı ya da daha fazla çocuklu ailelere vergi muafiyeti getirildi.
- ◆ 1932'de anne ve bebek ölüm oranlarını düşürmek için alınması gerekli önlemleri araştırmak üzere bir komisyon kuruldu.
- ◆ 1934'te Türkiye'ye yönelik göçleri teşvik amacıyla göçmenlere gümrük muafiyeti getirildi.
- ◆ 1936'da çok çocuklu ailelere, hazineye ait topraklardan tarla bağışlandı.
- ◆ 1936'da doğum kontrolünü sağlayan ilaç ve araçların kullanılması yasaklandı.

Buna göre yapılan çalışmaların ortak amacının aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Ülke nüfusunu artırmak
- B) Bölgeler arası nüfus hareketlerini durdurmak
- C) Tarım ve sanayi alanındaki işçi ihtiyacını karşılamak
- D) Nüfusun ülke geneline dengeli dağılmasını sağlamak

İLELEBET CUMHURİYET

Bir Devrin Tanığı: Nutuk (1927)

Nutuk, bir milletin bütün imkânsızlıklara rağmen birlik ve beraberlik içinde tam bağımsızlık için verdiği mücadeleyi anlattığı için *millet olma bilincini* veren bir kaynaktır.

Atatürk "Gençliğe hitabe" bölümü ile, Türkiye Cumhuriyeti'nin korunması noktasında iç ve dış tehditlere karşı ne yapması gerektiğini anlatan Türk gençliğine yol gösteren *rehber* bir eserdir.

Nutuk, "1919 senesi Mayıs'ının 19. günü Sarısu'n'a çıktım." sözüyle başlar, "Gençliğe hitabe" ile biter.

Nutuk, olayların içinde birebir bulunan bir kişi tarafından yazıldığı için Millî Mücadele Dönemi'ni anlatan *birinci elden tarihî bir kaynaktır*.

Nutuk resmî belgelerden, kongre ve meclis tutanaklarından, dönemin gazete haberlerinden yararlanılarak yazıldığı için *objektif bir kaynaktır*.

Nutuk hem bağımsızlık mücadelesinde hem de çağdaşlaşma konusunda birçok millete rehber olmuştur. Bu yüzden de farklı dillere çevrilmiş *evrensel nitelikte* bir kaynaktır.

Nutuk'da olaylar üç aşamada anlatılmaktadır;

- **I. Bölüm:** 19 Mayıs 1919-23 Nisan 1920 yılları arası,
- **II. Bölüm:** 23 Nisan 1920-29 Ekim 1923 yılları arası,
- **III. Bölüm:** 29 Ekim 1923- 1927 yılları arasıdır.

Onuncu Yıl Nutku (1933)

Onuncu Yıl Nutku: Atatürk tarafından cumhuriyetin ilanının 10. yıl kutlamalarında (29 Ekim 1933) Ankara Hipodromu'nda yapılan konuşmadır. Atatürk Onuncu Yıl Nutku'nda;

- ♦ Cumhuriyetin ilanından başlayarak 1933'e kadar gelişen olayları özetlemiştir.
- ♦ İnkılapların temel amacının ne olduğunu ifade etmiştir.
- ♦ Bundan sonra yapılması gerekenleri ve Türk milletinin hedefinin ne olması gerektiğini anlatmıştır.
- ♦ Türkiye'nin, dünyanın en medeni ve gelişmiş ülkesi hâline getirilmesini hedef olarak göstermiştir.
- ♦ Millî kültürümüzün gelişmiş medeniyetler seviyesine çıkarılmasını istemiştir.

Cumhuriyet Gençlere Emanet

Atatürk Nutuk'un sonunda yer alan "Gençliğe Hitabe"de "Ey Türk gençliği! Birinci vazifen Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir." diyerek cumhuriyeti ve cumhuriyetin kazanımlarını geleceğin teminatı olarak görülen gençlere emanet etmiş ve pek çok yerde gençliğe güvendiğini ifade etmiştir. Gençlerin de bu emanete sahip çıkması için demokratik değerleri benimsemesi, çağın şartlarına ayak uydurması, bilim ve teknolojide her zaman gelişime açık olması ama bunun yanında milli kültürüne, Atatürk ilkelerine sahip çıkması gerekmektedir.

“

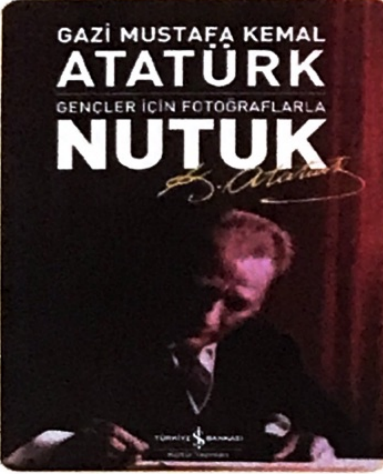
Beni görmek demek mutlaka yüzümü görmek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu yeterlidir.

”

Aşağıda Nutuk ve Onuncu Yıl Nutku ile ilgili verilen soruları cevaplayınız.

☆ Etkinlik 1

- a) Hangi yıllar arasındaki olayları anlatmaktadır, hangi olayla başlar?
.....
- b) Nutuk'un en sonunda yer alan bölüme ne ad verilmiştir?
.....
- c) Nutuk neden tarafsız bir tarihi kaynak olarak kabul edilebilir?
.....
- d) Nutuk'un farklı dillere çevrilmiş olması hangi özelliğini göstermektedir?
.....

- e) Onuncu Yıl Nutku nerede ve ne zaman okunmuştur?
.....
- f) Onuncu Yıl Nutku'nun konusu nedir? Kısaca belirtiniz.
.....
.....
.....

☆ Etkinlik 2

Aşağıda verilen bilgileri doğru "D" veya yanlış "Y" olarak değerlendiriniz.

- a. Nutuk Atatürk'ün tüm hayatını ayrıntılı olarak anlatan bir eserdir.
- b. Onuncu Yıl Nutku, TBMM'nin açılışının 10. yılı anma programında okunmuştur.
- c. Nutuk Milli Mücadele Dönemi olaylarını içerdiği için Türkiye'nin kuruluşunu anlatan tarihi bir kaynaktır.
- d. Atatürk Onuncu Yıl Nutku'nda cumhuriyetin ilanından başlayarak 1933'e kadar gelişen olayları özetlemiştir.
- e. Nutuk iç ve dış tehlikelere karşı Türkiye Cumhuriyeti'nin korunması yolunda Türk gençliğine yol göstermektedir.
- f. Atatürk'ün cumhuriyeti gençlere emanet etmesinin temel nedeni ülkemizin genç nüfus oranının fazla olmasıdır.

1. 1919-1927 yılları arasındaki gelişmeleri kapsayan bu eser Mustafa Kemal tarafından 15 Ekim 1927'de CHP'nin ikinci büyük kurultayında altı günde okunmuştur.

Hakkında bilgi verilen bu eserin adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nutuk
B) Medeni Bilgiler
C) Cumalı Ordugahı
D) Zabit ve Kumandan ile Hasbihal

2. Mustafa Kemal Atatürk, "Nutuk"u kaleme alırken kişisel yazışmalardan, telgraflardan, tutanaklardan ve dönemin gazetelerinden yararlanmıştır.

Bu durumun "Nutuk"a;

- I. bilimsellik,
II. güvenilirlik,
III. öznellik

Özelliklerden hangilerini kazandırdığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

3. Atatürk 29 Ekim 1933'te Türkiye Cumhuriyeti'nin onuncu yılı kutlamalarında Ankara Hipodromu'nda halka seslenmiş ve kısa sürede elde edilen başarıların yeterli görülmemesi gerektiğini söyleyerek milletine uygar uluslar seviyesine çıkma hedefini göstermiştir.

Buna göre Atatürk'ün aşağıdakilerden hangisine önem verdiği söylenebilir?

- A) Milliyetçiliğe
B) Millî birliğe
C) Çağdaşlaşmaya
D) Demokratikleşmeye

4. "Yurttaşlarım!

Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli, Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir..."

Mustafa Kemal'in Onuncu Yıl Nutku'ndan alınan bu parçaya göre Türkiye Cumhuriyeti'nin aşağıdakilerden hangisine dayandığı söylenebilir?

- A) Laikliğe
B) Devletçiliğe
C) İnkılapçılığa
D) Milliyetçiliğe

5. 1930 yılında çıkarılan Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ile kurulan Hıfzıssıhha Müessesesi bazı bulaşıcı hastalıklarla programlı bir şekilde mücadele edilmesi için çalışmalar yapmıştır.

Buna göre Hıfzıssıhha Müessesesinin aşağıdaki alanların hangisinde hizmet verdiği söylenebilir?

- A) Spor
B) Eğitim
C) Sağlık
D) Kültür

6. "Mustafa Kemal Atatürk tarafından kaleme alınan "Nutuk" İngilizce, Almanca ve Fransızca başta olmak üzere pek çok dile çevrilip okunmuştur." **diyen bir öğretmen "Nutuk"la ilgili aşağıdakilerden hangisini ön plana çıkarmıştır?**

- A) Evrensel yönünü
B) Yazılma gerekçesini
C) Bilimsel bir kaynak oluşunu
D) Türk halkına rehber oluşunu

7. Prof. Dr. Suat Sinanoğlu, Büyük Nutuk'la ilgili şunları söylemiştir: "Nutuk, İstiklal Harbi'ni, cumhuriyetin ilanının ve cumhuriyet hükümetinin 1927'ye kadar elde ettiği başarıların gerçek ve değerli bir tarihidir."

Şevket Süreyya Aydemir Nutuk ile ilgili "Nutuk ne tarih, ne hatıradır. Büyük Nutuk en gerçek manasıyla tarihi bir vesikadır."

Buna göre Nutuk'un tarihi bir kaynak olarak görülmesinde,

- I. Farklı dillere çevrilmiş olması,
II. Olayları yaşayan bir kişi tarafından kaleme alınması
III. Yazılırken gazete ve resmi belgelerden yararlanılması

özelliklerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

8. Mustafa Kemal, Nutuk adlı eserinde 1919-1927 yılları arasında Millî Mücadele ve inkılaplar dönemindeki olayları belgelere dayalı olarak anlatmıştır.

Buna göre aşağıda verilen gelişmelerden hangisi Nutuk'ta yer almaz?

- A) TBMM'nin açılması
B) Cumhuriyet'in ilan edilmesi
C) Soyadı Kanunu'nun kabul edilmesi
D) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesi

9. Mustafa Kemal'in kaleme aldığı Nutuk'ta yaşanan olaylar üç aşamada anlatılmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu aşamalardan birisi değildir?

- A) 1 Ağustos 1914- 30 Ekim 1918 yılları arası
B) 19 Mayıs 1919-23 Nisan 1920 yılları arası
C) 23 Nisan 1920-29 Ekim 1923 yılları arası
D) 29 Ekim 1923- 20 Ekim 1927 yılları arası

10. Nutuk, hürriyete âşık kahraman insanların destansı hikâyesidir. Mektep sıraları üstünde gece yarısına kadar gaz lambasıyla çalışan bir milletin diriliş destanıdır. Nutuk'ta vatan aşkıyla yanan bir milletin heyecanı, vatani ve hürriyet için verdiği mücadele ve bir millet topyekûn harekete geçiren değerler vardır.

Bu bilgiye göre Nutuk'la ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Milli Mücadele yıllarını yansıttığı
B) Farklı milletlere yol gösterdiği
C) Günümüzde değerini yitirdiği
D) Farklı dillere tercüme edildiği

11. Atatürk'ün en etkili nutukları arasında, 1933'teki Cumhuriyet Bayramı'nda halka yönelik söylediği Onuncu Yıl Nutku yer alır. Atatürk'ün bu nutku halk arasında büyük etki yaratmıştır.

Bu durum, Mustafa Kemal Atatürk'ün hangi alandaki başarısına kanıt olarak gösterilir?

- A) Başarılı bir asker oluşuna
B) İyi bir hitabet ustası oluşuna
C) İleri görüşlü devlet adamı oluşuna
D) Olayları değerlendirme yeteneğine sahip olduğuna

12. Atatürk Onuncu Yıl Nutku'nda "Türk milletinin yürümekte olduğu ilerleme ve uygarlık yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale, pozitif bilimdir. Türk milletinin tarihi bir vasfı da **güzel sanatları** sevmek ve onda yükselmektir." demiştir.

Buna göre aşağıdaki inkılaplardan hangisi Atatürk'ün bu ifadeleri ile ilişkilendirilemez?

- A) Aşar vergisinin kaldırılması
B) Üniversite reformunun yapılması
C) Musiki Muallim Mektebinin açılması
D) Resim ve Heykeltçilik Müzesi'nin açılması

ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARININ TEMEL ESASLARI

derslig
animasyonu

Bağımsızlık: Bir milletin kendi geleceğini, bir devletin kendi iç ve dış siyasetini kendi iradesiyle belirleyebilmesidir.

Özgürlük: İnsanın hiçbir dış baskıya maruz kalmadan kendi iradesiyle karar verebilmesidir.

Türk halkı en son Milli Mücadele Dönemi olmak üzere tarihin her devresinde bağımsızlığı ve özgürlüğü için mücadele etmiştir.

Milli Tarih Bilinci: Tarih, milli birlik ve beraberliği sağlayan temel unsurlardandır. Geçmişini iyi bilen ve bundan ders alan milletler geleceğe emin adımlarla yürür ve güvenle bakar.

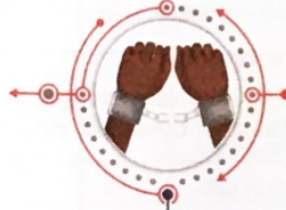
Ülke Bütünlüğü: Ülke yani toprak bütünlüğünü korumak olan vatanseverlik Türk milletinin en önemli karakterlerindedir. Vatanseverlik milli birlik ve beraberliği oluşturan en önemli ortak noktamızdır. Türk halkı bu uğurda geçmişten günümüze canıyla malıyla çok bedeller ödemiştir.

Milli Birlik ve Beraberlik: Bir ulusun var olması ve varlığını devam ettirebilmesinin temel şartı birlik ve beraberliğini korumasıdır. Nitekim Kurtuluş Savaşı'nda bizden kat kat üstün olan düşmanlara birlik ve beraberliğimizle galip gelmiş, yine doğal afet gibi toplumu etkileyen sorunlar birlik beraberlik içinde aşılabilmektedir.

Milli Egemenlik: Egemenliğin millete ait olması, milletin kendi geleceği konusunda kendisinin karar vermesine bağlıdır. Millî egemenlik ilkesi anayasamızın ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin temelini oluşturmaktadır. Bu anlayışla yapılan inkılaplar, ülkemizin laik, demokratik bir hukuk devleti olmasını sağlamıştır.

Türk Milletini Çağdaş Uygarlık Düzeyinin Üstüne Çıkarma İdeali
Yaşadığı çağa ayak uyduramayan uluslar ya yok olmuş ya da diğer ulusların kölesi durumuna düşmüşlerdir. Atatürk bu yüzden Türk ulusunun her alanda çağa ayak uydurmasını istemiş ve bu yönde inkılaplar yapmıştır.

Millî Kültürün Geliştirilmesi: Millî kültür bir milleti diğer uluslardan ayıran ve millî kimliğin oluşmasını sağlayan en önemli unsurdur. Bu yüzden bir toplum millî kimliğini korumak için kültürüne sahip çıkmalı, yaşayarak ve geliştirerek yeni nesillere aktarmalıdır.

Atatürk'ün Sözleri:

"Hürriyet ve istiklal benim karakterimdir."
"Her fert istediğini düşünmek, istediğine inanmak hak ve hürriyetlerine maliktir."

"Büyük devletler kuran ecdadımız, büyük ve kapsamlı uygarlıklara da sahip olmuştur. Bunu araştırmak, Türklüğe ve cihana bildirmek bizler için bir borçtur."
"Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır."

"Türklerin vatan sevgisi ile dolu göğüsleri, düşmanların melun ihtiraslarına karşı daima bir duvar gibi yükselecektir."

"Bir millet, bir memleket için kurtuluş, esenlik ve başan istiyorsa bunu hiçbir zaman yalnız bir kişiden istememeliyiz. Umumi kurtuluşu yine umumi çaba temin eder. Bir millet, bir toplum yalnız bir bireyin çabasıyla bir adım bile atamaz."

"Millî emeller, millî irade yalnız bir şahsın düşüncesinden değil bütün millet fertlerinin arzu ve emellerinin birleşmesinden ibarettir."

"Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir."

"Memleketler çeşitlidir; fakat uygarlık birdir ve bir milletin ilerlemesi için de bu tek uygarlığa katılması gerekir."

"Kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkaracağız."

"Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür."

Atatürk'ün sözlerinin ilke ve inkılapların temel esaslarından hangisiyle ilgili olduğunu karşısındaki boşluğa yazınız.

- a. "Büyük devletler kuran ecdadımız, büyük ve kapsamlı uygarlıklara da sahip olmuştur. Bunu araştırmak, Türklüğe ve cihana bildirmek bizler için bir borçtur."
- b. "Türklerin vatan sevgisi ile dolu göğüsleri, düşmanların melun ihtiraslarına karşı daima bir duvar gibi yükselecektir."
- c. "Umumi kurtuluşu yine umumi çaba temin eder. Bir millet, bir toplum yalnız bir bireyin çabasıyla bir adım bile atamaz."
- d. "Memleketler çeşitlidir; fakat uygarlık birdir ve bir milletin ilerlemesi için de bu tek uygarlığa katılması gerekir."
- e. "Kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkaracağız."
"Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür."
- f. "Millî emeller, millî irade yalnız bir şahsın düşüncesinden değil bütün millet fertlerinin arzu ve emellerinin birleşmesinden ibarettir."

Aşağıda verilen ifadeleri uygun bir şekilde doldurunuz..

Söylev

genelge ve kongreler

cumhuriyetin

inkılaplar

TBMM

Nutuk

- a. 1919-1920 yılları arasında gerçekleşen Nutuk'un birinci döneminde yer almaktadır.
- b. "Mustafa Kemal Atatürk'ün "1919 senesi Mayıs'ının 19. günü Samsun'a çıktım." ifadesiyle başlar.
- c. Nutuk'un 3. bölümünde (9 Ekim 1923- 1927 yılları arası) daha çok anlatılmaktadır.
- d. Nutuk toplantı salonunda, 6 günde okunmuştur.
- e. Nutuk aynı zamanda adıyla da anılmaktadır.
- f. Onuncu Yıl Nutku ilanının 10. yılında okunmuştur.

1. Atatürk'ün laiklik anlayışında kimsenin fikrine ve vicdanına egemen olunamaz. Ayrıca din işlerini millet ve devlet işleriyle karıştırmamak esastır.

Bu sözler dikkate alındığında Atatürk'ün laiklik anlayışı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Toplumda din birliğini öngörür.
B) Toplumsal barışa katkıda bulunur.
C) Vicdan ve inanç özgürlüğüne dayanır.
D) Devlet işlerinde din kurallarını esas almaz.

2. I. Millet Mektepleri'nin açılması
II. Türk Dil Kurumu'nun açılması
III. Türk Tarih Kurumu'nun kurulması

Verilen gelişmeler Atatürk ilke ve inkıplarını oluşturan temel esaslardan hangisiyle yakından ilişkilidir?

- A) Çağdaşlaşma ideali
B) Bağımsızlık ve özgürlük
C) Millî kültürün geliştirilmesi
D) Egemenliğin millete ait olması

- Atatürk ilke ve inkıpları millî egemenlik temeline dayanır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu yargıya kanıt olarak gösterilemez?

- A) TBMM'nin açılması
B) Cumhuriyet'in İlanı
C) Saltanatın kaldırılması
D) Miladi takvimin kabulü

4. Aşağıdakilerden hangisi Atatürk milliyetçiliğinde millî birlik ve beraberliği güçlendiren unsurlar arasında değildir?

- A) Millî eğitim
B) Misakımillî
C) Türklük şuuru
D) Etnik ayrımcılık

5. "Milliyetin çok belirgin vasıflarından biri dildir. Türk milletindenim, diyen insan, her şeyden evvel ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan Türk kültürüne, topluluğuna bağlılığını iddia ederse buna inanmak doğru olmaz."

Buna göre Atatürk'ün bu sözünde Türk dilini;

- I. Millî egemenlik
II. Millî benlik
III. Millî kültür
IV. Millî kimlik

kavramlarından hangilerinin bir parçası olarak görüldüğü söylenebilir?

- A) I ve II
B) III ve IV
C) I, II ve III
D) II, III ve IV

6. Cumhuriyetimizin dayanağı Türk topluluğudur. Bu topluluğun fertleri ne kadar Türk kültürüyle dolu olursa, o topluluğa dayanan cumhuriyet de o kadar kuvvetli olur.

Mustafa Kemal Atatürk bu sözü ile aşağıdakilerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Ekonominin temellerini
B) Eşit toplum anlayışını
C) Milliyetçilik düşüncesini
D) İnsan hak ve hürriyetlerini

7. "Biz, millî sınırlarımız içinde özgür ve bağımsız yaşamaktan başka bir şey istemiyoruz. Biz, Avrupa'nın diğer milletlerinden esirgenmeyen haklarımıza el uzatılmamasını istiyoruz." (Mustafa Kemal Atatürk)

Atatürk bu sözü ile;

- I. Millî bağımsızlık
II. Toprak bütünlüğü
III. Uluslararası eşitlik

ilkelerinden hangilerine vurgu yapmaktadır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

8. Atatürkçü düşüncede vatan, bir milletin bağımsız olarak üzerinde yaşadığı toprak parçasıdır. Bu nedenle bir milletin hayatında çok önemli bir değerdir. Vatani olmayan bir millet, varlığını ve bağımsızlığını sürdürmez.

Buna göre;

- I. ülkenin bölünmez bütünlüğünün korunması,
- II. yurt bilincinin canlı tutulması,
- III. millî birlik ve beraberliğin sağlanması

gibi davranışlardan hangilerine önem verilmesi gerektiği söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

9. Atatürk Türk milletini dil, kültür ve duygu birliği içerisinde kaynaştırarak ortak hedeflere ulaştırmayı amaçlamıştır.

Bu metinden Atatürk'ün aşağıdakilerden hangisine önem verdiğine ulaşılabilir?

- A) Birlik ve beraberliğe
B) Vatanın savunulmasına
C) Halkın yönetime katılmasına
D) Akıl ve bilime göre hareket edilmesine

10. Atatürk ilke ve inkılaplarının ulaşmak istediği amaç millî sınırlarımız içinde tüm ülkenin ortak geçmiş ve ortak gelecek duygusuyla kenetlendiği, medeni dünyayı her açıdan takip eden uygar bir toplum oluşturmaktır. Ayrıca milletler arasında kardeşçe bir insanlık hayatı meydana getirmektir.

Verilen bilgilerde Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı anlayışlardan hangisine yer verilmemiştir?

- A) Barışçılık
B) Çağdaşlık
C) Millî egemenlik
D) Millî birlik ve beraberlik

11. "Bir millet, bir memleket için kurtuluş, esenlik ve başarı istiyorsa bunu hiçbir zaman yalnız bir kişiden istememeliyiz. Umumi kurtuluşu yine umumi çaba temin eder. Bir millet, bir toplum yalnız bir bireyin çabasıyla bir adım bile atamaz."

Atatürk bu sözünde aşağıdakilerden hangisinin öneminden bahsetmiştir?

- A) Millî tarih bilincinin
B) Çağdaşlaşmanın
C) Millî egemenliğin
D) Millî birlik ve beraberliğin

- 12.

"Hürriyet ve istiklal benim karakterimdir"

Atatürk

Bu söze göre Atatürk'ün karakter özelliğini yansıtan anlayış aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çağdaşlık
B) Laiklik
C) Bağımsızlık
D) Barış

13. "Büyük devletler kuran ecdadımız, büyük ve kapsamlı uygarlıklara da sahip olmuştur. Bunu aramak, tetkik etmek, Türklüğe ve cihana bildirmek bizler için bir borçtur."

Atatürk bu sözünde aşağıdakilerden hangisini ön plana çıkarmıştır?

- A) Millî tarih bilinci
B) Millî birlik ve beraberlik
C) Millî egemenlik
D) Çağdaşlaşma